

วิทยานิพนธ์

ผลกระทบจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ที่มีต่อ
การค้าระหว่างประเทศของไทย

THE IMPACT OF ACMECS ON THE INTERNATIONAL
TRADE OF THAILAND

นางสาววัลกร ชนะพันธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2551

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

สาขา

เศรษฐศาสตร์

ภาควิชา

เรื่อง ผลกระทบจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศ
ของไทย

The Impact of ACMECS on the International Trade of Thailand

นามผู้วิจัย นางสาวชวัลกร ชนะพันธุ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์อรุณ เกียรติสาร, Dip. de III cycle)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลกระทบจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย

The Impact of ACMECS on the International Trade of Thailand

โดย

นางสาวชวัลกร ชนะพันธุ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

พ.ศ. 2551

ชวัลกร ชนะพันธุ์ 2551: ผลกระทบจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์อรุณ เกียรติสาร, Dip. de III cycle 147 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการค้าของไทย ภายหลังจากการจัดตั้งยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาร่วมกับการประมาณค่าโดยใช้แบบจำลองอุปสงค์การนำเข้า ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิก ACMECS ทั้ง 4 ประเทศ คือ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า และเวียดนาม โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสระหว่างปี พ.ศ. 2542-2549

ผลการศึกษาพบว่า ก่อนมีการรวมกลุ่ม ACMECS ไทยได้ทำการค้ากับประเทศสมาชิกทั้ง 4 ประเทศมาก่อนแล้ว ซึ่งการค้าส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นบริเวณแนวเขตชายแดนที่เชื่อมต่อกัน แต่ทั้ง 4 ประเทศไม่ใช่ตลาดการค้าหลักของไทย ดังนั้นมูลค่าการค้าระหว่างกันจึงมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับตลาดคู่ค้าอื่นๆ หลังการรวมกลุ่ม ACMECS การค้าระหว่างประเทศสมาชิกในรายสินค้าที่เป็นเป้าหมายมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากมาตรการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสมาชิกภายใต้กรอบ ACMECS เนื่องจากการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างไทยและประเทศสมาชิกทั้ง 4 ประเทศส่วนใหญ่จะถูกควบคุมโดยรัฐบาลเป็นหลัก รัฐบาลเป็นผู้ออกมาตรการและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการค้า ซึ่งมาตรการเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่กำหนดมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นจึงทำให้ปัจจัยที่นำมาศึกษาในแบบจำลองอุปสงค์การนำเข้า มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกเพียงบางปัจจัยเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าการค้าของประเทศในกลุ่ม ACMECS ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางการค้าเป็นหลัก แต่ถูกบิดเบือนโดยรัฐบาลของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ก็เพราะประเทศในกลุ่ม ACMECS เป็นประเทศกำลังพัฒนาขนาดเล็ก การเปิดเสรีทางการค้ายังอยู่ในระดับต่ำ ประกอบกับมีรัฐบาลควบคุม จึงทำให้การค้าไม่ได้เป็นไปตามกลไกตลาดเสรี

Chavalkorn Chanaphan 2008: The Impact of ACMECS on the International Trade of Thailand. Master of Economics (Business Economics), Major Field: Business Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Mr. Arun Kiarasarn, Dip. de III cycle 147 pages.

The study was aimed to examine the impact on Thailand trade operation after the implementation of the Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS). The descriptive analysis was implemented using the least squares Import demand function to investigate the change in trade between Thailand and the four member countries; Cambodia, People's Democratic Republic of Laos, Myanmar, and Vietnam. The quarterly data during 1999s – 2006s was used.

The finding indicated that Thailand has been trading with the four countries before the ACMECS mostly along the adjacent border. Since the four countries are not regarded as the main market for Thailand, the international trade value appeared to be quite small compared to other main trading partners. After the establishment of the ACMECS, however, the international trade value has increased, partly from inter-trade promotion measures under the ACMECS. For Thailand, the international trade with four countries has been mainly directed by government policies. Measures and regulations involving the trading activities have been enacted primarily by the government. So, the factors examined in the Import demand function have some necessarily affected the change in inter-trade among Thailand and four country members, indicating that the ACMECS trade has not primarily depended upon the trade factors, but it has been distorted by the government in each country instead, possibly because the ACMECS countries are relatively small developing countries with a lower level of free trade opening. Consequently, free market mechanism had very little role in ACMECS trading.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งของ อาจารย์ ดร.อรุณ เกียรติสาร ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่โครงการเศรษฐศาสตร์ธุรกิจที่ให้ความช่วยเหลือด้านการติดต่อสอบถามเกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดธนาคารแห่งประเทศไทยและองค์การสหประชาชาติที่ให้ความช่วยเหลือด้านคำแนะนำการค้นหาค้นหาข้อมูล เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ และ World Bank ทุกท่านที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลที่จำเป็นในการวิเคราะห์ผลการศึกษาทุกท่าน และขอบคุณ คุณฐานิตา ชนะพันธุ์และครอบครัวที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาโดยตลอด คุณนรินทร์ คำภีระกาศ พี่ที่ศึกษาปริญญาโทด้วยกัน พี่ที่สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อน ๆ อันเป็นกำลังใจสำคัญ และให้ความช่วยเหลือในช่วงของการศึกษาและทำการวิจัย

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา รวมถึงผู้เขียนตำราเอกสารบทความต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้

ชวัลกร ชนะพันธุ์

เมษายน 2551

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
กรอบแนวคิดการวิจัย	24
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	25
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	25
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	25
แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย	26
สมมติฐานการศึกษา	27
บทที่ 4 ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนของไทยกับสมาชิก ACMECS	28
ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกก่อน	
การรวมกลุ่ม ACMECS	28
ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกหลัง	
การรวมกลุ่ม ACMECS	35
สถานะล่าสุดของความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS	36
การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มความร่วมมือ ACMECS	39
การวิเคราะห์ SWOT ประเทศสมาชิก ACMECS โดยรวม	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ผลของการวิเคราะห์	87
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งออกรวมของไทยไปประเทศสมาชิก	87
ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจาก ประเทศสมาชิก ตั้งแต่ปี 2542-2549	88
ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทย จากประเทศสมาชิก ตั้งแต่ปี 2542-2549	92
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	98
สรุปผลการวิจัย	98
ข้อเสนอแนะ	100
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	102
ภาคผนวก	105
ภาคผนวก ก ACMECS	106
ภาคผนวก ข จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน	113
ภาคผนวก ค รายชื่อสินค้าควบคุมการนำเข้าและส่งออก	123
ภาคผนวก ง ข้อมูลสถิติการค้าที่ใช้ในการคำนวณตัวแบบ	133
ภาคผนวก จ ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์	140
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	147

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบการค้าชายแดนกับการค้ารวมของประเทศสมาชิกกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ปี พ.ศ. 2547 -2550	4
2	มูลค่าและสัดส่วนการค้ารวมของไทยกับประเทศคู่ค้าเปรียบเทียบกับ 10 ประเทศลำดับแรก พ.ศ. 2545 – 2547	29
3	มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกของไทยไปประเทศคู่ค้าเปรียบเทียบกับ 10 ประเทศลำดับแรก พ.ศ. 2545 – 2547	30
4	มูลค่าและสัดส่วนการนำเข้าของไทยจากประเทศคู่ค้าเปรียบเทียบกับ 10 ประเทศลำดับแรก พ.ศ. 2545 – 2547	31
5	เปรียบเทียบการค้าชายแดนกับการค้าทั้งหมดระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ปี พ.ศ. 2545-2547	33
6	มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2542 - 2549	49
7	เปรียบเทียบการค้าชายแดนกับการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2548 – 2550	50
8	มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา พ.ศ.2547-2549	52
9	สินค้าส่งออกและนำเข้าจากกัมพูชาที่สำคัญของไทยปี 2549	53
10	มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา พ.ศ.2547-2549	54
11	มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทย-สปป.ลาว ปี 2547 – 2549	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	สินค้าส่งออกและนำเข้าจากสปป.ลาวที่สำคัญของไทยปี 2549	61
13	มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย-สปป.ลาว ปี 2547 - 2549	63
14	มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทย-พม่า ปี 2547 - 2549	70
15	สินค้าส่งออกและนำเข้าจากพม่าที่สำคัญของไทยปี 2549	70
16	มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย-พม่า ปี 2547 - 2549	72
17	มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทย-เวียดนาม ปี 2547 - 2549	76
18	สินค้าส่งออกและนำเข้าจากเวียดนามที่สำคัญของไทยปี 2549	77
19	อัตราการขยายตัวด้านการส่งออกของไทยไปประเทศสมาชิก ACMECS พ.ศ. 2542-2549	88
20	ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากกัมพูชา	89
21	ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากสปป.ลาว	90
22	ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากพม่า	91
23	ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากเวียดนาม	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากกัมพูชา	93
25	ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากสปป.ลาว	94
26	ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากพม่า	95
27	ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากเวียดนาม	96
ตารางผนวกที่		
1	จุดผ่านแดนถาวรบริเวณชายแดนไทย – พม่า	115
2	จุดผ่อนปรนบริเวณชายแดนไทย – พม่า	115
3	จุดผ่านแดนชั่วคราวบริเวณชายแดนไทย – พม่า	116
4	จุดผ่านแดนถาวร /ด่านสากลบริเวณชายแดนไทย – สปป.ลาว	117
5	จุดผ่อนปรนบริเวณชายแดนไทย – สปป.ลาว	118
6	จุดผ่านแดนชั่วคราวบริเวณชายแดนไทย – สปป.ลาว	121
7	จุดผ่านแดนถาวรบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา	121
8	จุดผ่อนปรนบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา	122

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่	หน้า
9 สถิติมูลค่าการนำเข้ารวมและมูลค่าการนำเข้าสินค้าตามระบบ Hs Code:12 ของไทยจากประเทศสมาชิก	134
10 สถิติข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP), ดัชนีราคาผู้บริโภค(CPI), ดัชนีราคาสินค้านำเข้า(PM), อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EX_t), ราคาสินค้านำเข้าHS Code:12 รายประเทศ (P_{yt}) และราคาสินค้าภายในประเทศไทย(P_{yt}) ที่ใช้ในการคำนวณตัวแบบ	137
11 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้าสินค้ารวมจากกัมพูชา	141
12 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้าสินค้ารวมจากสปป.ลาว	141
13 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้าสินค้ารวมจากพม่า	142
14 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้าสินค้ารวมจากเวียดนาม	143
15 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้ารายสินค้าจากกัมพูชา	143
16 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้ารายสินค้าจากสปป.ลาว	144
17 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้ารายสินค้าจากพม่า	145
18 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้ารายสินค้าจากเวียดนาม	145

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันกระแสการค้าโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการแข่งขันทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศให้มีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้ และได้ส่งผลถึงแนวโน้มการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีมากขึ้นและขยายไปสู่ทั่วภูมิภาคของโลก โดยนับตั้งแต่เริ่มมีการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัยภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและภาษีศุลกากร (General Agreement on Tariffs and Trade : GATT) ก็ได้มีการรวมกลุ่มทางการค้าของประชาคมเศรษฐกิจยุโรปให้เป็นยุโรปตลาดเดียวและสหภาพยุโรป(European Union) ซึ่งขยายขอบเขตครอบคลุมถึงประเทศในเขตการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Association :EFTA) จากความสำเร็จของการรวมกลุ่มทั้งสองนี้ ได้นำไปสู่การพัฒนาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ทั้งประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศก็มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกับประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเป็นการรวมกลุ่มกับประเทศกำลังพัฒนาด้วยตนเอง อย่างเช่น ประเทศไทย

ประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ หลายกลุ่มในระดับภูมิภาค เช่น สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ในระดับอนุภูมิภาคก็เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนใกล้กัน เช่น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation :APEC) โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion :GMS) แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย – มาเลเซีย – ไทย (Indonesia – Malaysia – Thailand Growth Triangle : IMT – GT) ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation : BIMSTEC) และ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ระหว่างกัมพูชา สปป.ลาว พม่า ไทย และ เวียดนาม (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy :ACMECS)

เป็นต้น ซึ่งวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา ก็เพื่อเพิ่มความเจริญเติบโตพร้อมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพื่อลดการพึ่งพาเศรษฐกิจกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว และเพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันกับประเทศในกลุ่มต่างๆ

สำหรับประเทศเพื่อนบ้านแล้วไทยเป็นตลาดการค้าที่สำคัญ และมากกว่าร้อยละ 70 ของการค้าทั้งหมดที่เกิดขึ้น เป็นการค้าบริเวณชายแดนไทยที่เชื่อมติดกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังตารางที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบมูลค่าการค้ารวมทั้งหมดกับการค้าชายแดนของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปี 2550 จะเห็นว่ามูลค่าการค้ารวมระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น โดยที่สปป.ลาวเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีอัตราการขยายตัวทางการค้าระหว่างกันสูงสุด ซึ่งในปี 2547 จนถึง 2550 มูลค่าการค้ารวมระหว่างไทยกับสปป.ลาว มีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 43.21 ในปี 2548 และร้อยละ 43.63 ในปี 2549 ในขณะที่มูลค่าการค้าชายแดนก็มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 39 และ 23.8 ตามลำดับ ซึ่งเป็นการขยายตัวที่สูงกว่าประเทศกัมพูชาและพม่า อย่างไรก็ตามจากตารางที่ 1 ได้แสดงให้เห็นสัดส่วนของการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 70 ของการค้ารวม และมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าการค้าที่สำคัญระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจะเกิดขึ้นบริเวณชายแดนเป็นหลัก

จากความสำคัญของการค้าชายแดนที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน ไทยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาการค้าบริเวณชายแดนให้มีความเป็นสากลเป็นที่ยอมรับมากขึ้น และเพื่อเป็นแหล่งรายได้สำคัญของคนในพื้นที่ จึงมีการร่วมเจรจาทำข้อตกลงกันขึ้นระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอีก 3 ประเทศ คือ สปป.ลาว กัมพูชา และพม่า เกิดเป็น ACMECS ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของทั้ง 5 ประเทศสมาชิก เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างสมดุล โดยวัตถุประสงค์หลักของการรวมกลุ่มคือ เพื่อลดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกส่งเสริมความเจริญอย่างยั่งยืนในอนุภูมิภาคบนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเองและการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ส่วนกิจกรรมภายใต้กรอบ ACMECS จะเน้นส่งเสริมและต่อยอดโครงการความร่วมมือที่มีอยู่แล้วในภูมิภาคนี้ เน้นความร่วมมือที่ปฏิบัติได้จริงและก่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศสมาชิกมีความเป็นไปได้และเป็นที่ยอมรับโดยทุกประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการดำเนินการจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจยึดหลักฉันทามติและการแบ่งปันผล

ประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้จากการประชุมระดับผู้นำ ACMECS ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 ที่เมืองพุกาม สหภาพพม่า ผู้นำประเทศสมาชิกได้ลงนามในปฏิญญาพุกาม เพื่อจัดตั้งกรอบความร่วมมือ ACMECS พร้อมทั้งกำหนดแผนปฏิบัติการซึ่งครอบคลุมความร่วมมือ 5 สาขา ได้แก่ การอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน เกษตรและอุตสาหกรรมของประเทศสมาชิก การเชื่อมโยงคมนาคมเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้า การเดินทางของนักท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก (กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2550)

จากวัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์หลักของความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ไม่ได้มีความแตกต่างไปจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกลุ่มอื่นๆของไทยที่ผ่านมา แต่ ACMECS เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่บางส่วนของไทยและประเทศเพื่อนสมาชิกที่มีพรมแดนเชื่อมติดกันเท่านั้น หรือเรียกว่า เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นในเขตชายแดนของประเทศสมาชิก และจากกรอบความร่วมมือหลักทางด้านการค้าการลงทุน จะเน้นพัฒนาและส่งเสริมสินค้าเกษตรเป็นรายสินค้า เนื่องจากประเทศสมาชิกแต่ละประเทศมีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรการผลิตและผลิตสินค้าเกษตรเป็นหลักอยู่แล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการผลิตสินค้าที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงส่งเสริมการเข้าไปลงทุนในพื้นที่ของประเทศสมาชิกอื่นที่มีพรมแดนติดกันในโครงการ Contract Farming เพื่อเป็นการจัดสรรทรัพยากรให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้สูงสุด เช่น การเข้าไปลงทุนปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่แนวเขตชายแดนบริเวณจังหวัดเลยของไทย และครอบคลุมสี่เมืองใต้ของแขวงไซยะบูลี สปป.ลาว ของบริษัทเจริญโภคภัณฑ์เม็ดเงินพันธุ์ จำกัด(ซีพี) เป็นต้น

ดังนั้น ACMECS ถือเป็นกลยุทธ์ล่าสุดกลยุทธ์หนึ่งที่ไทยและประเทศสมาชิกต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในประเทศกำลังพัฒนาและเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทยมากขึ้น แต่การร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ไม่ได้เน้นการร่วมมือกันเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการค้าเท่านั้น ยังให้ความสำคัญกับการร่วมมือกันพัฒนาทางสังคมและความเป็นอยู่ของประชากรของแต่ละประเทศสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น แต่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาไม่ได้ประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เสมอ จึงเป็นที่สนใจในการศึกษาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS นั้นจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการค้าชายแดนกับการค้ารวมของประเทศสมาชิกกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ปี พ.ศ. 2547-2550

รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)				อัตราการขยายตัว (%)		
	2547	2548	2549	2550	2548	2549	2550
ไทย - กัมพูชา							
มูลค่าการค้ารวม	30,202.41	38,072	48,651	48,406	26	27.79	-1.0
	(100%)	(100%)	(100%)	(100%)			
การค้าชายแดน	23,539.7	31,128	36,027	37,354	32.24	15.74	4
	(78%)	(82%)	(74%)	(77%)			
ไทย - สปป.ลาว							
มูลค่าการค้ารวม	27,993.29	40,090.58	57,583	61,504	43.21	43.63	6.81
	(100%)	(100%)	(100%)	(100%)			
การค้าชายแดน	27,805.3	38,548	47,724	53,367	39	23.8	11.82
	(99%)	(96%)	(83%)	(87%)			
ไทย - พม่า							
มูลค่าการค้ารวม	78,845	100,298	117,482	113,095	27.21	17.13	-3.73
	(100%)	(100%)	(100%)	(100%)			
การค้าชายแดน	67,668	88,293	104,313	108,256	30	18.14	3.78
	(85%)	(88%)	(89%)	(96%)			

หมายเหตุ: สัดส่วนการค้าชายแดน/การค้าทั้งหมดและอัตราการขยายตัวได้จากการคำนวณ

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร (2550)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการค้าของไทย ภายหลังจากจัดตั้งยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ระยะเวลาที่ศึกษาแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วง คือ ระยะเวลาก่อนมีการจัดตั้งยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2545 และระยะเวลาที่เริ่มมีการก่อตั้งยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2549
2. เลือกกรณีศึกษา คือ ประเทศไทยเป็นหลัก เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลของประเทศสมาชิกบางประเทศ และสินค้าที่นำมาศึกษาเป็นสินค้าเกษตร ที่ประเทศสมาชิกมีการติดต่อซื้อ-ขายกันเป็นหลัก
3. สินค้าที่นำมาศึกษา คือ สินค้านำเข้าตามระบบ HS.Code :12 คือ เมล็ดพืชและผลไม้ที่มีน้ำมัน เมล็ดธัญพืช เมล็ดพืชและผลไม้เบ็ดเตล็ด พืชที่ใช้ในอุตสาหกรรม หรือใช้เป็นยา พางและหญ้าแห้งที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ สินค้าส่งออก คือ ข้าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับนักลงทุนและผู้ค้าที่สนใจทำการค้าในเขตเศรษฐกิจภายใต้กรอบ ACMECS

นิยามศัพท์

ACMECS หมายถึง Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง มีประเทศสมาชิก 5 ประเทศ คือ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม

ASEAN หมายถึง The Association of South East Asian Nations สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกรวม 10 ประเทศ คือ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐ-ประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สหภาพพม่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

AFTA หมายถึง ASEAN Free Trade Area เขตการค้าเสรีอาเซียน

การสร้างปริมาณการค้า (Trade Creation) หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกของกลุ่มทางการค้าประเทศหนึ่ง นำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกอื่นๆ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า เพื่อทดแทนการผลิตสินค้าชนิดนั้นเองภายในประเทศด้วยต้นทุนการผลิตที่สูงกว่า

การหันเหทางการค้า (Trade Diversion) หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกของกลุ่มทางการค้าประเทศหนึ่ง นำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกอื่นๆ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าแทนที่จะนำเข้าสินค้าชนิดเดียวกันจากประเทศนอกกลุ่มการค้า ซึ่งสามารถผลิตได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่า

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในบทที่ 2 จะเป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานที่ศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งจากการศึกษาโครงสร้างทางการค้าของยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (ACMECS) ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งเรื่องรูปแบบการค้า ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มทางการค้าต่างๆ และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น ซึ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษาได้มีการรวบรวมไว้ ดังนี้

Peng (2002) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง พบว่า รูปแบบเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงจะเป็นรูปแบบเศรษฐกิจที่เน้นลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศนั้นๆเป็นหลัก และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นของประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้จะเป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแบบไม่เป็นทางการ และเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีรูปแบบชัดเจน แต่ก็มีเหตุการณ์ที่ทำให้ประเทศในทวีปเอเชียมีการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความร่วมมือทางเศรษฐกิจไปอย่างมาก เมื่อช่วงปี 1997 – 1998 เอเชียเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินขึ้น ทุกประเทศได้รับผลกระทบอย่างหนักจากวิกฤตการณ์นี้ ทำให้ทุกประเทศเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการร่วมมือกันระหว่างประเทศใกล้เคียงหรือประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นการพึ่งพาทางเศรษฐกิจระหว่างกันที่เป็นรูปแบบชัดเจนยิ่งขึ้น มีการทำข้อตกลงกันอย่างชัดเจน เช่น J-S-R SREZ ความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคของสิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย เป็นต้น และอีกเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้แนวคิดการรวมกลุ่มของประเทศที่มีพรมแดนติดกันเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น คือ การล่มสลายทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ทำให้ทุกประเทศเริ่มให้ความสำคัญต่อแนวคิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนติดกัน(SREZs)มากขึ้น และเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และมีประเทศในภูมิภาคเอเชียหลายประเทศที่มีการรวมกลุ่มกันในลักษณะนี้ เช่น ความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคของจินตอนใต้ ไต้หวันและฮ่องกง แต่แนวคิด SREZs ไม่ได้รับการยอมรับจากประเทศในแถบตะวันตกมากนัก จากความคิดเห็นของ Pang เห็นว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงที่ใช้แนวคิด SREZs ควรมีการพัฒนาความร่วมมือให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในแถบเอเชียอย่างจริงจังและร่วมมือกันพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของทุกภูมิภาค

ศรินยา (2545) ศึกษาเรื่องผลกระทบการลดภาษีนำเข้าข้าวต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของ สาธารณรัฐประชาชนจีนจากประเทศไทย ภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้ามี วัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ ศึกษาสภาวะการผลิต การตลาดข้าวของไทยและจีน วิเคราะห์ปัจจัย ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของจีนจากไทยและศึกษาผลจากการลดภาษีนำเข้า ข้าวภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้าที่มีต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของจีนจาก ไทย โดยใช้ข้อมูลรายปีระหว่างปี พ. ศ. 2526-2540 และระดับอัตราภาษีที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ร้อยละ 30 20 10 5 1 และ 0 ตามลำดับ ซึ่งอ้างอิงจากแผนการลดภาษีสินค้าทั่วไปของแกตต์ ผลการ วิเคราะห์สมการปริมาณการนำเข้าข้าวของจีนจากไทย พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อปริมาณการ นำเข้าข้าวของจีนจากไทยมากที่สุด ได้แก่ ราคานำเข้าข้าวของจีนจากไทย รองลงมา คือ ปริมาณการ บริโภคข้าวโดยเฉลี่ยต่อคนต่อปีของผู้บริโภคชาวจีน ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นต่อหัวของ ผู้บริโภคชาวจีน และราคานำเข้าข้าวเฉลี่ยต่อหน่วยที่จีนนำเข้าจากทุกประเทศยกเว้นไทย โดยมีค่า ความยืดหยุ่นเท่ากับ -1.368 1.214 0.911 และ 0.624 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีที่มีต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของจีนจาก ไทยเมื่อลดอัตราภาษีนำเข้าจากระดับร้อยละ 114 มาเป็นร้อยละ 30 20 10 5 1 และ 0 พบว่าการลด อัตราภาษีนำเข้าจะส่งผลผ่านราคานำเข้าข้าวของจีนจากไทย โดยมีค่าความยืดหยุ่นของปริมาณการ นำเข้าข้าวของจีนจากไทยต่อราคานำเข้าข้าวของจีนจากไทยเท่ากับ -1.368 -1.420 -1.435 -1.442 - 1.471 -1.502 และ -1.524 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าถ้ารัฐบาลจีนเก็บภาษีนำเข้าลดลงตามข้อสมมติ เบื้องต้น จะทำให้ปริมาณการนำเข้าข้าวของจีนจากไทยเพิ่มขึ้น

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2548) ได้ศึกษาการรวมกลุ่มทาง เศรษฐกิจ BIMSTEC ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกรวมกัน 7 ประเทศ คือ บังกลาเทศ อินเดีย ศรีลังกา ไทย สหภาพพม่า เนปาลและภูฏาน ผลการศึกษาพบว่าสมาชิก BIMSTEC มีเขตภูมิศาสตร์ที่ แตกต่างกัน ทำให้รูปแบบการติดต่อค้าขายมีความแตกต่างกัน โดยเนปาลและภูฏานมีที่ตั้งอยู่ในที่ สูงไม่ติดทะเล ในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่อยู่ติดกับชายทะเล ซึ่งประเทศติดชายทะเลสามารถใช้ การคมนาคมทางน้ำ ส่วนประเทศอื่นต้องใช้ในการคมนาคมทางบกและทางอากาศ ทำให้เป็นปัจจัย ของความยากลำบากในการค้าขาย ส่วนลักษณะความใกล้ชิดของสถานที่ตั้งประเทศของกลุ่ม BIMSTEC ทำให้เกิดความสะดวกในการติดต่อค้าขายซึ่งกันและกันและเอื้อประโยชน์ต่อกันได้ รวมทั้งการส่งสินค้าผ่านแดนไปยังประเทศต่างๆ ในขณะที่ไทยอยู่ห่างจากประเทศในกลุ่มเอเชียใต้ จึงมีความเสียเปรียบประเทศในกลุ่ม BIMSTEC ด้วยกันเอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

สมาชิก BIMSTEC มีความคล้ายกันและต่างก็นำวัตถุดิบมาแปรรูปในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ทำให้สินค้าที่ติดต่อการค้ามีความใกล้เคียง และมีลักษณะของการแข่งขันกันเองมากกว่า แต่ทรัพยากรบางชนิดที่มีความแตกต่างกันก็สามารถทดแทนให้กับบางประเทศสมาชิกได้ เช่น ไทยนำเข้าแก๊สธรรมชาติจากพม่าเป็นสำคัญ ด้านเชื้อชาติและค่านิยมในการบริโภคที่แตกต่างกัน ก็ส่งผลให้สินค้าที่ทำการค้าแตกต่างกันไปด้วย และหากพิจารณาในแง่ของการผลิตสินค้า อุตสาหกรรมในวัยแรงงานของแต่ละประเทศก็ทำให้สินค้าผลิตแตกต่างกันได้ เช่น แรงงานของอินเดียและศรีลังกาเป็นแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยี ไอที คอมพิวเตอร์ ทำให้ผลผลิตของประเทศทั้งสองเน้นการใช้เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ เป็นหลัก การนับถือศาสนาของประชากรในประเทศสมาชิก BIMSTEC มีความหลากหลายมาก ซึ่งอาจนำมาใช้เป็นปัจจัยในการทำนายถึงลักษณะและประเภทของสินค้าที่จะติดต่อกำขาย รวมทั้งความต้องการการบริโภคได้ ส่วนภาษาก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการค้าระหว่างประเทศ และเป็นทั้งปัจจัยเสริมหรืออุปสรรคในการติดต่อกำขายได้ ดังนั้นแม้ว่าแต่ละประเทศจะมีภาษาประจำชาติของตนเอง แต่จากการที่ประเทศสมาชิก BIMSTEC ส่วนใหญ่เคยเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตกซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก รวมทั้งภาษาฮินดีซึ่งอินเดียและเนปาลใช้กันเป็นส่วนใหญ่ทำให้ประเทศเหล่านั้นสามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

ในภาพรวม การค้าระหว่างประเทศสมาชิกของกลุ่ม BIMSTEC มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นในการส่งออกของอินเดียและพม่า ซึ่งเกิดจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอินเดีย และการส่งออกก๊าซธรรมชาติของพม่ามายังไทย ทำให้การส่งออกภายในกลุ่มประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยระหว่างปี 2544 – 2547 ถึง 21.9% ต่อปี ซึ่งสูงกว่าการส่งออกของประเทศสมาชิกไปยังทั่วโลกที่เพิ่มขึ้น 12.7% ต่อปี อย่างไรก็ตาม มีการนำเข้าภายในกลุ่มเพิ่มขึ้นเพียง 12.8% ต่อปี ในขณะที่ประเทศสมาชิกรับเข้าจากทั่วโลกเพิ่มขึ้น 14.2% ต่อปี ซึ่งนับว่าแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของการค้าภายในกลุ่มยังมีมูลค่าน้อยมากสมาชิก BIMSTEC มีสภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน แต่มีโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศคล้ายคลึงกันทุกประเทศ มีประเภทของสินค้าส่งออกและนำเข้าที่จำกัดเพียงไม่กี่ประเภทและมีการแข่งขันกันเองในตลาดต่างประเทศสูงมาก นอกจากนี้ทุกประเทศยังต้องนำเข้าสินค้าประเภทพลังงานวัตถุดิบและสินค้าประเภททุนจากประเทศอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มีการค้าภายในกลุ่มประเทศ BIMSTEC ด้วยกันน้อยมาก สำหรับไทยยังมีส่วนแบ่งในตลาดกลุ่ม BIMSTEC อยู่ต่ำ นอกจากนี้ยังมีการผลิตสินค้าส่งออกที่ต้องแข่งขันกับประเทศเหล่านี้ที่อยู่ในสัดส่วนพอสมควร ดังนั้นในการเปิดการค้าเสรีของกลุ่มจึงจำเป็นต้องเลือกหาสินค้าที่ทุกฝ่ายต่างก็ได้รับประโยชน์ร่วมกันและไม่มีการแข่งขันกันเอง

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2548) ได้ศึกษาภาพรวมการค้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มุมมองจากประเทศไทย พบว่าประเทศไทยมีพม่า ลาว และกัมพูชาเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่รายล้อมประเทศไทยทางด้านตะวันตก ทางเหนือ และทางตะวันออก มีพรมแดนต่อเนื่องกันยาวตลอดแนว และโดยที่อยู่ใกล้ชิดกันเช่นนี้ ประชากรของประเทศเพื่อนบ้านกับประชากรของไทย จึงได้ติดต่อค้าขายกันมานาน ในรูปการค้าชายแดน ในปัจจุบัน การติดต่อค้าขายและการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ หน่วยงานที่จัดระบบการนำเข้าส่งออกสินค้า ก็ได้กำหนดจุดผ่านแดน ได้มีการบันทึกปริมาณและมูลค่าการค้าไว้เป็นสถิติ เช่นเดียวกับการค้ากับประเทศอื่นๆ แต่เนื่องจากการมีพรมแดนที่ติดต่อกันยาวเหยียด จึงเป็นเรื่องยากที่จะควบคุมการค้าชายแดนให้อยู่ในระบบตลอดแนวพรมแดน ดังนั้น การมองภาพรวมการค้าโดยใช้สถิติการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีการเผยแพร่ทางการจึงมีแนวโน้มที่จะได้ภาพปริมาณการค้าที่ต่ำกว่าความเป็นจริง ส่วนสถิติการค้าอย่างเป็นทางการแสดงให้เห็นว่าประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา ไม่ได้เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย ในส่วนของความหมายทั่วไปของการค้าระหว่างประเทศกับการค้าชายแดนจะต่างกันตรงที่การค้าระหว่างประเทศเกิดจากการขนส่งสินค้าจากประเทศต้นทางไปสู่แหล่งกระจายสินค้าในประเทศปลายทาง ก่อนที่จะกระจายสู่มือผู้บริโภคในประเทศปลายทาง ส่วนการค้าชายแดนจะเกิดจากการที่ผู้บริโภคในประเทศหนึ่งข้ามพรมแดนมาซื้อสินค้าในอีกประเทศหนึ่ง แล้วนำกลับไปเพื่อบริโภค การค้าชายแดนจึงมีการผ่อนผันกฎระเบียบเพื่อให้การซื้อขายสินค้าดำเนินไปได้โดยไม่กระทบต่อภาพรวมการค้าระหว่างประเทศ แต่ในกรณีของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน การค้าชายแดนมีความหมายเช่นเดียวกับการค้าระหว่างประเทศ แต่เรียกว่าการค้าชายแดนเพียงเพราะกิจกรรมซื้อขายเกิดขึ้นตรงชายแดนเท่านั้น

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2548) ได้ทำการศึกษากลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา - แม่โขง (ACMECS) มีสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม จากการศึกษาการดำเนินงานความร่วมมือของกลุ่ม ACMECS พบว่า โครงการที่ได้ทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกภายในกลุ่ม ACMECS สามารถก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศสมาชิกในกลุ่มด้านต่างๆ ดังนี้ 1. การส่งเสริมการค้าภายในกลุ่ม ACMECS สามารถช่วยยกระดับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนามได้ โดยการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจของไทยไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศเพื่อนบ้าน โดยการที่ไทยยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรหลายรายการจากประเทศสมาชิกจะทำให้สินค้าเกษตรจากประเทศสมาชิกแข่งขันกับสินค้าของประเทศอื่นในตลาดไทยได้มากขึ้น

เป็นผลดีต่อประเทศเพื่อนบ้านในการส่งออกสินค้าเกษตรมาไทย ขณะเดียวกัน เป็นการส่งเสริมให้การค้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับไทยเข้าสู่ระบบการค้าสากลมากขึ้น การร่วมมือในโครงการ Contract Farming เป็นส่วนช่วยส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร เกิดการจัดสรรทรัพยากรในการผลิตสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. การดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติและภายในภูมิภาค โดยมีโครงการ ACMECS Single Visa เป็นการอำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว และโครงการ "Fives Countries One Destination" เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ และเป็นการส่งเสริมการเดินทางไป-มา ระหว่างกันของนักท่องเที่ยวภายในภูมิภาค โดยคาดว่าความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว จะทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้มากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้การเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาคมากขึ้นด้วย 3. การพัฒนาเส้นทางขนส่งสินค้าให้สะดวกยิ่งขึ้น จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้การขนส่งสินค้าภายในกลุ่ม รวมทั้งการขนส่งไปยังประเทศนอกภูมิภาคใกล้เคียงได้สะดวกขึ้น ช่วยลดต้นทุนและระยะเวลาการขนส่งด้วย 4. การร่วมมือกันด้านสาธารณสุข เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของกลุ่มประชากร จากการศึกษาโครงการความร่วมมือทั้ง 4 ด้าน ที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นส่วนช่วยสนับสนุนให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกมีเอกภาพมากขึ้น เป็นโอกาสที่จะพัฒนาความร่วมมือ ACMECS ให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของไทยกับประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียเป็นหลัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนาและมีการให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น แม้ว่าประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้จะไม่ใช่ว่าตลาดส่งออกที่สำคัญของไทยก็ตามจะเห็นได้จากงานการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งได้กล่าวถึงคำจำกัดความของการค้าระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกันก็คือ การค้าชายแดน จากความร่วมมือในรูปแบบนี้ไทยยังได้มีการทำข้อตกลงร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้เพื่อร่วมมือกันพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม เช่น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ BIMSTEC ที่กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้ทำการศึกษา และการศึกษางานของ Dajin Peng ถึงที่มาของแนวคิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน ซึ่งการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องเหล่านี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาได้ว่าควรจะศึกษางานไปในทิศทางใด และควรใช้เครื่องมือในการศึกษาผลกระทบทางการค้าที่เกิดขึ้นใดในการศึกษารุ่นนี้เพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้มากที่สุด

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทางทฤษฎี

ทฤษฎีที่กล่าวถึงการร่วมมือระหว่างประเทศ (Preferential cooperation) โดยทั่วไปจะมีจุดประสงค์เพื่อที่จะอธิบายถึงผลประโยชน์ที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะได้รับจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจต่อกัน จากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์และอธิบายถึงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจได้

ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Integration) เป็นการทำความตกลงระหว่างประเทศที่จะมารวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้มีการค้าและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะที่เปิดเสรีระหว่างกันและกัน แต่การรวมตัวของกลุ่มทางเศรษฐกิจมีวัตถุประสงค์และรูปแบบต่างกัน แล้วแต่ระดับของข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวตั้งแต่น้อยไปหามาก สามารถแบ่งระดับความร่วมมือได้เป็น 4 ระดับ (วิโรจน์ เชนาปัญชาชัย, 2548) ดังนี้

1. เขตการค้าเสรี (free trade area) คือรูปแบบหนึ่งของความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อันเกิดจากข้อตกลงระหว่างรัฐบาลตั้งแต่สองประเทศขึ้นไป ซึ่งตกลงจะยกเลิกอุปสรรคที่มาจากภาษีและมิใช่ภาษีให้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม แต่ละประเทศมีสิทธิ์ที่ตั้งอัตราภาษีที่แตกต่างกันต่อประเทศนอกกลุ่มข้อตกลงได้ ดังนั้น สินค้าที่มาจากประเทศนอกกลุ่มต้องพบกับอัตราภาษีที่แตกต่างในแต่ละประเทศผู้ซื้อ เขตการค้าเสรีถือเป็นระดับความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับความร่วมมือลักษณะอื่น

2. สหภาพศุลกากร (customs union) มีลักษณะความร่วมมือที่คล้ายกับเขตการค้าเสรี กล่าวคือ ยกเลิกภาษีระหว่างประเทศสมาชิก นอกจากนั้นยังมีการกำหนดกำแพงภาษีศุลกากรที่เรียกเก็บจากสินค้านำเข้าจากประเทศอื่นในอัตราเดียวกัน นั่นหมายความว่า ไม่ว่าประเทศไทยจะส่งสินค้าไปขายในประเทศไหนในสหภาพศุลกากรจะเจอภาษีในอัตราเดียวกันหมด

3. ตลาดร่วม (common market) มีความเหมือนกันกับสหภาพศุลกากร แต่ระดับความร่วมมือมีมากกว่าสหภาพศุลกากร คือ ปัจจัยการผลิตและทุนสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีภายในประเทศสมาชิก ดังนั้น จากข้อตกลงอันนี้ทำให้แรงงานสามารถอพยพจากประเทศหนึ่งไปสู่ประเทศหนึ่งได้เสรี ในขณะที่จุดประสงค์หลักของตลาดร่วมคือ พยายามสร้างความสามัคคีปรองดองในแง่ของการเงิน การคลัง และรวมถึงนโยบายทางด้านแรงงาน

4. สหภาพเศรษฐกิจ (economic union) ถือเป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สมบูรณ์แบบที่สุด กล่าวคือ นอกจากการลดหรือเลิกอัตราภาษีอากร อนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตอย่างเสรีแล้วยังมีความพยายามในการใช้สกุลเงินเดียวกัน

จากการศึกษาระดับความร่วมมือทางเศรษฐกิจพบว่า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ไม่ได้จัดอยู่ในระดับความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้ง 4 ระดับโดยตรง แต่ความร่วมมือ ACMECS จะมีความคล้ายคลึงกับ การจัดตั้งเขตการค้าเสรี แต่ก็ไม่ได้เป็นเขตการค้าเสรีโดยสมบูรณ์ เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของ ACMECS เน้นการร่วมกันพัฒนาการค้าการลงทุนโดยอาศัยความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศสมาชิกเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้ให้ความสำคัญกับการยกเลิกอุปสรรคที่มาจากภาษีเพื่อเพิ่มการค้าระหว่างประเทศสมาชิกเท่านั้น แต่เป็นการเน้นให้ความช่วยเหลือแบบร่วมกันพัฒนา ส่วนการยกเลิกอุปสรรคที่มาจากภาษีเป็นข้อตกลงที่จะนำมาใช้ในบางพื้นที่ของเขตความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS เท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมทั้งหมด ดังนั้นความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS จึงไม่ได้ถูกจัดอยู่ในระดับความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้ง 4 ระดับที่กล่าวมาข้างต้น แต่มีความเหมือนกับระดับเขตการค้าเสรีมากที่สุด

แนวคิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน หรือ Natural Economic Territories (NETs)

ในส่วนของการศึกษาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มในระดับอนุภูมิภาค ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนเชื่อมต่อกันตามธรรมชาติ หรือเรียกว่า Natural Economic Territories (NETs) ในการศึกษา แต่ในงานการศึกษาบางเล่มจะใช้คำว่า Subregional Economic Zones (SBEZs) ซึ่งมีความหมายเดียวกัน เป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งเน้นถึงการรวมกลุ่มเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในเอเชียโดยตรง ทั้งยังชี้ให้เห็นถึงการเติบโต

และการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างชัดเจน แนวคิด NETs ที่นำมาอธิบาย การศึกษานี้มีที่มาจากแนวคิดของ Robert A. Scalapino

แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน สามารถ นำมาใช้อธิบายการพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจผ่านพรมแดนของประเทศที่ติดต่อกันโดยอาศัย ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง ที่เอื้ออำนวย และความคล้ายคลึงกันทางด้านชาติพรม าศนา ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในชาติเป็นสำคัญ ซึ่งรัฐบาลของแต่ละประเทศได้เข้ามา มีบทบาทในการช่วยจัดอุปสรรคในการดำเนินการพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยภาคเอกชนจะมี บทบาทนำเป็นสำคัญเนื่องจากเห็นว่าการแสดงบทบาทของภาครัฐหรือการดำเนินการทางการเมือง เพียงลำพังของประเทศใดประเทศหนึ่ง จะไม่สามารถดำเนินการสร้างเสริมหรือแก้ปัญหาการหยุด ชะงักของการติดต่อระหว่างกันบริเวณพื้นที่พรมแดน รัฐมีบทบาททำได้เพียงการส่งเสริมให้เป็นไป ตามเงื่อนไขการตลาดที่เกื้อกูลกันตามธรรมชาติเท่านั้น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแบบ NETs เป็น ความร่วมมือที่เกิดขึ้นกับพื้นที่บางส่วนของประเทศ ไม่ใช่การร่วมมือที่เกิดขึ้นโดยรวมทั้งหมดของ ประเทศนั้นๆ (Peng, 2002) เช่น ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (ACMECS) ที่มีประเทศสมาชิก 5 ประเทศ ก็เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ของจังหวัดที่มี พรมแดนติดกับประเทศสมาชิกอีก 4 ประเทศ เช่น ปากเซ สปป.ลาว - อุบลราชธานี ไทย, เสียมเรียบ กัมพูชา - ศรีสะเกษ ไทย, ออดดาร์ เมียนมา กัมพูชา - สุรินทร์ ไทย, เวียงจันทน์ สปป.ลาว - หนองคาย ไทย เป็นต้น

ปัจจัยที่ส่งผลให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน ประสบผลสำเร็จและก่อให้เกิดประโยชน์ทางการค้า

ก่อนจะมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทุกประเทศย่อมต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และ ผลประโยชน์ที่จะได้รับการรวมกลุ่มเป็นหลัก ปัจจัยเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่กำหนดการตัดสินใจที่ สำคัญว่าแต่ละประเทศจะเข้าร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจหรือไม่ ซึ่งปัจจัยที่กำหนดการเข้าร่วมกลุ่มทาง เศรษฐกิจที่สำคัญ มีดังนี้

1. ผลดีและผลเสียที่จะเกิดแก่ประเทศที่เข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งจะเป็นปัจจัยแรกที่แต่ละ ประเทศพิจารณาว่าสมควรจะรวมกลุ่มกันหรือไม่

2. ขนาดของกลุ่มทางเศรษฐกิจ การรวมกลุ่มที่มีขนาดใหญ่หรือมีสมาชิกหลายๆ ประเทศรวมกัน โอกาสที่จะรวมเอาประเทศที่มีต้นทุนในการผลิตต่ำสุดสำหรับสินค้าต่างๆมาอยู่ในกลุ่มเดียวกันมีมาก อย่างไรก็ตามการที่มีประเทศสมาชิกจำนวนมากก็อาจเป็นผลเสียต่อการผลิตได้เช่นกัน

3. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ในที่นี้หมายถึงผลผลิตในแต่ละประเทศซึ่งอาจมองด้านต้นทุนเปรียบเทียบเป็นสำคัญ ซึ่งการรวมกลุ่มจะเกิดประโยชน์มากถ้าประเทศต่างๆ อยู่ในลักษณะแบบพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งนี้เพราะเมื่อรวมกลุ่มแล้วจะมีการโยกย้ายการผลิตจากต้นทุนสูงไปยังต้นทุนต่ำ และการใช้ทรัพยากรจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4. เศรษฐกิจและการเมือง ข้อกำหนดหรือข้อผูกพันของกลุ่มอาจก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจในธุรกิจบางสาขาของประเทศสมาชิกบางประเทศได้ และ/หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบบางอย่างทางการเมืองได้ ซึ่งข้อกำหนดหรือข้อผูกพันเหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งสำหรับการตัดสินใจของรัฐบาลในแต่ละประเทศสมาชิก

5. ระยะทางการติดต่อระหว่างประเทศสมาชิก ถ้าประเทศสมาชิกในกลุ่มอยู่ใกล้กันจะทำให้การค้าเจริญเติบโต (เพราะมีต้นทุนเหมือนกัน) และความชำนาญภายในกลุ่มมีมากขึ้น

6. ความสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกก่อนการรวมกลุ่มมีมาก

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS เป็นกลุ่มความร่วมมือหนึ่งที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศมีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกที่คล้ายคลึงกัน คือการร่วมกันพัฒนาการค้าและสังคมระหว่างประเทศสมาชิกให้เป็นเอกภาพ มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ทางการค้าต่อประเทศสมาชิกมากที่สุด ทั้งนี้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS สามารถประสบผลสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้จะประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

- ผลประโยชน์ร่วมกัน ในการรวมกลุ่มกันของประเทศต่างๆ เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันนั้นสิ่งแรกที่ประเทศสมาชิกในกลุ่มจะพิจารณาถึงก็คือ ผลประโยชน์ตอบ

แทนที่จะเกิดขึ้นกับประเทศของตนเป็นหลัก ประเทศใน ACMECS ทั้ง 5 ประเทศ ก็คาดหวังถึง ข้อตกลงต่างๆ ที่ทำร่วมกันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศสมาชิกให้ได้มากที่สุด

- พรมแดนที่ติดต่อกัน จะเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกทั้ง 5 นั้นมีพรมแดน ติดต่อกันมาตั้งแต่ประเทศพม่า ไทย สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนามตามลำดับ การมีพรมแดน เชื่อมต่อกันนี้เองทำให้การคมนาคมขนส่งสามารถทำได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้นประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย นอกจากนี้การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มก็จะเป็นไป อย่างรวดเร็วอีกด้วย

- ศาสนามีความคล้ายคลึงกัน ปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่มีส่วนในการผลักดันให้ ประเทศสมาชิก ACMECS สามารถที่จะร่วมกันพัฒนาได้ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ง่ายขึ้น เพราะว่าทุกประเทศจะไม่เกิดความกังวลว่าหากการพัฒนาหล่อมล้าเข้าไปยังบริเวณอันเป็นที่ตั้งสา สนสถานของอีกประเทศหนึ่งแล้วจะได้รับการมองว่าจงใจลบหลู่คูหมีนอีกศาสนาหนึ่ง ความ ขัดแย้งอาจจะเกิดขึ้นได้ ในขณะที่ทุกประเทศมีศาสนาที่คล้ายคลึงกันการเข้าใจต่อหลักศาสนา ตลอดทั้งการปฏิบัติย่อมจะเป็นไปได้ง่ายกว่า ความคิดที่ว่าคูหมีนศาสนาของกันและกันย่อมไม่มี เพราะทุกประเทศมีศาสนาที่มีหลักปฏิบัติอย่างเดียวกันอยู่แล้ว เหตุนี้เองความเชื่อใจและไว้วางใจต่อ กันจึงมีสูง และเมื่อทุกประเทศมีความไว้วางใจต่อกันแล้วความร่วมมือต่างๆ ก็เป็นไปได้โดยง่าย

- ความเป็นอยู่ของประชาชนและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ประชาชนของ ประเทศสมาชิกทั้ง 5 ประเทศของ ACMECS นั้นส่วนใหญ่แล้วประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือ ทำ นา ทำสวน ทำไร่ และเพราะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายประกอบกับเป็นเกษตรกรนี้เอง รายได้ของ ประชาชนจึงต่ำ ฉะนั้นประชาชนของประเทศสมาชิกจึงยากจนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการเผชิญ ปัญหาที่คล้ายกันของแต่ละประเทศจึงทำให้แต่ละประเทศมีความเข้าใจถึงปัญหา และเกิดความ ร่วมมือเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวในลักษณะและแนวทางที่ใกล้เคียงกัน รวมถึงการใช้ภาษาที่ สามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกง่ายต่อการค้าขายต่อกัน เช่น ไทยก็สามารถพูดและฟังภาษา ของ สปป.ลาวได้ ส่วนสปป.ลาวเองก็สามารถเข้าใจและภาษาของไทยได้เช่นกัน เป็นต้น

- ระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิกมีความใกล้เคียงกัน ฉะนั้นปัญหาที่เกิดขึ้น จะเป็นปัญหาพื้นฐานของทุกประเทศที่ประสบ เช่น ปัญหาความยากจน ทำให้ประเทศสมาชิกมี ความเข้าใจถึงปัญหาของกันและกันและมีเป้าหมายเป็นเอกภาพที่ต้องการจะแก้ไขปัญหานี้ๆ ให้

หมดไป โดยไม่ได้มีความเข้าใจว่าประเทศสมาชิกอื่นจะมีวัตถุประสงค์แอบแฝงที่จะหาประโยชน์จากประเทศของตน จึงทำให้ความร่วมมือเป็นไปอย่างมีเอกภาพการพัฒนาเรื่องการค้าและการลงทุนก็เป็นไปอย่างรวดเร็วได้

ผลที่เกิดขึ้นจากแนวคิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน

ในการเข้าร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS ประเทศสมาชิกมุ่งหวังจะให้เกิดผลอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศสมาชิกทุกประเทศตามที่ได้ตั้งเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกันมีดังนี้

1. การดูดกลืน (Absorb) คือ กระบวนการเรียนรู้เทคโนโลยีและกระบวนการทางเทคนิคต่างๆ ของประเทศสมาชิกที่มีระดับการพัฒนาที่ต่ำกว่าประเทศสมาชิกอื่น กล่าวคือ กระบวนการดูดกลืนเป็นกระบวนการที่ทุนและเทคโนโลยีจากประเทศสมาชิก NETs ที่มีระดับการพัฒนาที่สูง เคลื่อนย้ายเข้าไปสู่ประเทศสมาชิกที่มีระดับการพัฒนาที่ต่ำกว่า ซึ่งการรับเทคโนโลยีเหล่านี้มาทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตามทำให้ประเทศสมาชิกที่เป็นผู้รับนั้นมีโอกาสพัฒนาตนเองได้เช่นกัน ทั้งนี้การเคลื่อนย้ายทุนและเทคโนโลยีจะเกิดจากประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานสูงไปยังประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า และมีทรัพยากรที่สมบูรณ์

2. การแพร่กระจาย (Distribute) คือ กระบวนการพัฒนาทางเทคโนโลยี การบริหารจัดการ และวัฒนธรรมทางธุรกิจภายในกลุ่มประเทศสมาชิก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจรวมของกลุ่มด้วยทั้งนี้การพัฒนาจะเริ่มแพร่กระจายมาจากประเทศสมาชิก NETs ที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่าสมาชิกอื่นในกลุ่ม เนื่องจากประเทศที่เป็นผู้แพร่กระจายจะมีการเรียนรู้และรับสิ่งเหล่านี้มาจากประเทศภายนอกกลุ่มและปรับเพื่อพัฒนาประเทศของตนเอง เมื่อมีการค้าและลงทุนกับประเทศในกลุ่ม NETs ก็จะมีการกระจายวัฒนธรรมต่างๆ เหล่านี้ไปพร้อมกันด้วย ซึ่งก็เป็นผลทางอ้อมที่ประเทศสมาชิกอื่นๆ จะได้รับ

จากการศึกษาแนวคิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน สามารถนำมาใช้อธิบายรูปแบบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS ได้อย่างชัดเจน และจากการมีวัฒนธรรม ศาสนา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน การมีพรมแดนที่เชื่อมต่อกัน เป็นปัจจัย

สำคัญหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS ประสบผลสำเร็จและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้

แนวคิด NETs กับการพัฒนาการค้าและการลงทุนของความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS

จากการพิจารณาปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS แล้วพบว่าจากปัจจัยผลักดันภายในอันได้แก่ จำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ทรัพยากรทางธรรมชาติของประเทศสมาชิกที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน และการมีพรมแดนเชื่อมต่อกันนั้น ปัจจัยเหล่านี้เป็นส่วนในการช่วยสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี จำนวนประชากรที่มากขึ้นก็หมายถึงผู้บริโภคที่กำลังขยายตัว ตลาดมีขนาดใหญ่แรงงานมีจำนวนมากขึ้น ทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์เป็นแหล่งวัตถุดิบราคาถูก และพรมแดนที่เชื่อมต่อกันทำให้การคมนาคมขนส่งสามารถทำได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบมีต้นทุนต่ำ ต้นทุนในการปรับตัวของประเทศสมาชิกจะต่ำกว่าความร่วมมือแบบอื่นๆ เนื่องจากความคล้ายคลึงกันของแต่ละประเทศมีมากจึงไม่ต้องการปรับตัวมากนัก นอกจากนั้นการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างรวดเร็วอีกด้วย ส่วนวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันทำให้การเจรจาต่อรองและลักษณะนิสัยของคู่ค้าคล้ายคลึงกัน จึงเป็นไปได้ว่าการทำการค้าจะเกิดขึ้นได้ง่ายและดำเนินไปอย่างราบรื่นก่อให้เกิดการค้าระหว่างพื้นที่มากขึ้น จะเห็นว่าปัจจัยภายในที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การค้าระหว่างพรมแดนหรือในรูปแบบ NETs ของ ACMECS มีการพัฒนามากขึ้น และสามารถดำเนินการไปได้อย่างรวดเร็ว ในด้านการค้าปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นและอำนวยความสะดวกให้การค้าระหว่างประเทศสมาชิกมีมากขึ้น และสามารถช่วยลดปัญหาการค้าผิดกฎหมายระหว่างชายแดน เนื่องจากสิ่งกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกได้ถูกทำให้หมดไปหรือลดน้อยลงจากการทำข้อตกลงทางการค้าซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถเรียกว่าเกิดการสร้างการค้า (trade creation) ได้ ส่วนปัจจัยภายนอกอันได้แก่ นโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ทุกพื้นที่และการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยรวม การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนของประเทศสมาชิก การเชื่อมโยงการขนส่ง ความร่วมมือด้านการเกษตรและท่องเที่ยว ถือเป็นปัจจัยผลักดันทางเศรษฐกิจในบริเวณดังกล่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่อง แต่หากความร่วมมือ ACMECS กลับก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งต่างๆขึ้นระหว่างประเทศก็จะทำให้การค้าระหว่างประเทศสมาชิกลดน้อยลงและหันไปทำการค้ากับประเทศอื่นแทน ในปัจจุบันถึงแม้ว่าประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ

จะไม่ใช้ตลาดการค้าที่สำคัญก็ตาม แต่ความร่วมมือนี้เน้นไปด้านการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกันพัฒนามากกว่าที่จะเน้นการค้ามุ่งกำไรเป็นสำคัญ

แนวคิดการรวมกลุ่มแบบ NETs ได้ชี้ให้เห็นว่าบรรดาประเทศต่างๆ ที่จะเข้าร่วมกลุ่มกัน เพื่อกิจกรรมบางอย่างไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองหรือด้านเศรษฐกิจก็ตามหากเป็นไปได้ผู้นำของประเทศเหล่านั้นต้องการเลือกรวมกลุ่มกับประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าที่จะเลือกประเทศซึ่งอยู่คนละภูมิภาคกัน ด้วยเหตุผลที่ว่าหากการรวมกลุ่มกับประเทศที่อยู่คนละภูมิภาค มักมีข้อจำกัดมาก เนื่องจากมีข้อแตกต่างกันในเรื่องวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชาติ แต่ในขณะเดียวกันประเทศเพื่อนบ้านจะได้เปรียบในเรื่องปัจจัยการผลิตเช่น ที่ดิน แรงงาน แหล่งทรัพยากร เทคโนโลยี และการจัดการจะมีราคาถูก และเคลื่อนย้ายได้เร็วกว่า และที่สำคัญความเป็นเอกภาพมีมากกว่า รวมถึงบรรยากาศที่เอื้ออำนวยไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และระหว่างภูมิภาค ทำให้ NETs เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศต่างๆ ทำให้แต่ละประเทศหันมาพัฒนาประเทศของตน แต่ด้วยข้อจำกัดที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะประเทศในเอเชียเห็นว่า NETs จะมีส่วนช่วยให้ประเทศต่างๆ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจของตนให้เจริญก้าวหน้าได้ ถึงแม้ว่า NETs จะเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิรูปทางเศรษฐกิจก็ตาม

จากการศึกษาตามแนวคิด NETs สามารถนำมาใช้ในการอธิบายกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งรูปแบบของการรวมกลุ่ม และผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับการค้า การลงทุนของประเทศสมาชิก ทั้งนี้ในการศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับการค้าของไทยกับประเทศสมาชิกภายหลังการจัดตั้ง ACMECS ได้มีการนำเอามูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกรวมเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบ ACMECS ดังนั้นจึงนำทฤษฎีอุปสงค์การนำเข้ามาร่วมศึกษาถึงผลทางการค้าที่เกิดขึ้นก่อนมีกลุ่ม ACMECS เปรียบเทียบกับผลทางการค้าภายหลังเกิดกลุ่ม ACMECS แล้ว ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะแสดงให้เห็นว่า ACMECS มีส่วนทำให้การค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดบ้าง ซึ่งแนวคิดทฤษฎีอุปสงค์การนำเข้าที่นำมาศึกษามีดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์การนำเข้า

การนำเข้าสินค้าเป็นการทำธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศอย่างหนึ่ง ซึ่งจะบ่งบอกถึง

สภาวะเศรษฐกิจของประเทสนั้น ๆ ได้ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ จะให้ความสำคัญกับการนำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกของไทย โดยต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทย ก่อนและหลังเกิด ACMECS โดยปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศใดประเทศหนึ่ง (Branson, 1989) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มูลค่าการนำเข้าขึ้นอยู่กับระดับรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคภายในประเทศ ผู้บริโภคที่มีรายได้ที่แท้จริงสูงย่อมสามารถซื้อสินค้าและบริการที่มีราคาสูงกว่า และซื้อในปริมาณที่มากกว่าผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำ โดยทั่วไปเมื่อประชากรมีรายได้สูงขึ้นความต้องการสินค้าและบริการจะเปลี่ยนไป คือ ผู้บริโภคจะลดการบริโภคสินค้าที่มีราคาและคุณภาพต่ำ แต่จะหันไปบริโภคสินค้าที่มีราคาแพงและมีคุณภาพสูงเพิ่มมากขึ้น

2. มูลค่าการนำเข้าขึ้นอยู่กับระดับราคาสินค้านำเข้าสินค้าโดยทั่วไปเมื่อมีราคาแพงขึ้น ความต้องการหรือปริมาณที่ผู้บริโภคต้องการซื้อจะน้อยลง ในทางตรงกันข้าม สินค้าที่มีราคาถูกลง ความต้องการของผู้บริโภคจะเพิ่มมากขึ้น

3. มูลค่าการนำเข้าขึ้นอยู่กับระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 1 หน่วยกับเงินในประเทศ เนื่องจากรายได้ของประเทศส่วนหนึ่งจะถูกใช้เพื่อนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ หากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศลดลง เท่ากับว่าประเทศนั้นมีรายได้เพิ่มขึ้น ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าและบริการที่นำเข้าจากต่างประเทศได้มากขึ้น หากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น เท่ากับว่าประเทศนั้นมีรายได้ลดลง ผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าและบริการที่นำเข้าจากต่างประเทศลดลง

ความสัมพันธ์ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งกับปัจจัยที่กำหนดความต้องการในสินค้าแสดงได้ดังนี้

$$M = f(Y, P, Ex)$$

โดยที่

$$\begin{aligned} M &= \text{มูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง} \\ Y &= \text{รายได้ประชาชาติของประเทศผู้นำเข้า} \\ P &= \text{ระดับราคาสินค้านำเข้า} \end{aligned}$$

$Ex =$ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 1 หน่วยกับเงินในประเทศ

นั่นคือ อุปสงค์รวมของการนำเข้าสินค้าขึ้นอยู่กับรายได้ประชาชาติของประเทศผู้นำเข้า ระดับราคาสินค้านำเข้าและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอีก เช่น จำนวนประชากร รสนิยมของผู้บริโภค และสภาพภูมิศาสตร์ เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการนำเข้า ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบจำลองในการศึกษาอุปสงค์การนำเข้าของประเทศไทยจากประเทศสมาชิก โดยนำตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งใช้เป็นตัวแทนรายได้ของไทย ราคาสินค้าเปรียบเทียบระหว่างราคาสินค้าภายในประเทศกับราคาสินค้านำเข้า และอัตราแลกเปลี่ยน เข้าร่วมพิจารณาในแบบจำลองครั้งนี้ด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับความยืดหยุ่นของอุปสงค์

เป็นการวัดเพื่อดูปฏิกิริยาการตอบสนองของปริมาณซื้อที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีส่วนกำหนดต่าง ๆ เช่น ราคาและรายได้ เป็นต้น ในกรณีที่มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น การนำเข้าและการส่งออก เป็นต้น ก็สามารถใช้ค่าความยืดหยุ่นอธิบายให้ทราบถึงการตอบสนองของปริมาณซื้อต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีส่วนกำหนดต่าง ๆ ได้ เช่น ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์นำเข้าต่อราคาสินค้านำเข้าและบริการ บอกให้ทราบว่า เมื่อปัจจัยที่มีส่วนกำหนดปริมาณนำเข้าเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณนำเข้าเปลี่ยนแปลงไปเท่าใด ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากในการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์และการวางนโยบายทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น (วันรักษ์, 2545)

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ แบ่งตามปัจจัยที่มีส่วนกำหนดปริมาณซื้อได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand) หมายถึง ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อต่อร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา} = \frac{\text{ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อ}}{\text{ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า}}$$

2. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ (Income Elasticity of Demand) หมายถึง ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อต่อร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของรายได้ โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้} = \frac{\text{ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อ}}{\text{ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของรายได้}}$$

3. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้าอื่น ๆ หรือความยืดหยุ่นไขว้ (Cross Price Elasticity of Demand) หมายถึง ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อสินค้า X ต่อ ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า Y โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{ความยืดหยุ่นไขว้} = \frac{\text{ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อสินค้า X}}{\text{ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า Y}}$$

ลักษณะของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ แบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. อุปสงค์ไม่มีความยืดหยุ่นเลย (Perfectly Inelastic Demand) นั่นคือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์เท่ากับศูนย์ หมายความว่า ปริมาณซื้อจะไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อราคาเปลี่ยนแปลง

2. อุปสงค์มีค่าความยืดหยุ่นน้อย (Inelastic Demand) นั่นคือ ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงปริมาณซื้อจะน้อยกว่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงของราคา ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์จะมากกว่าศูนย์ แต่น้อยกว่าหนึ่ง

3. อุปสงค์มีค่าความยืดหยุ่นคงที่ (Unitary Elastic Demand) นั่นคือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์เท่ากับหนึ่ง หมายความว่า ราคาและปริมาณซื้อเปลี่ยนแปลงในร้อยละที่เท่ากัน

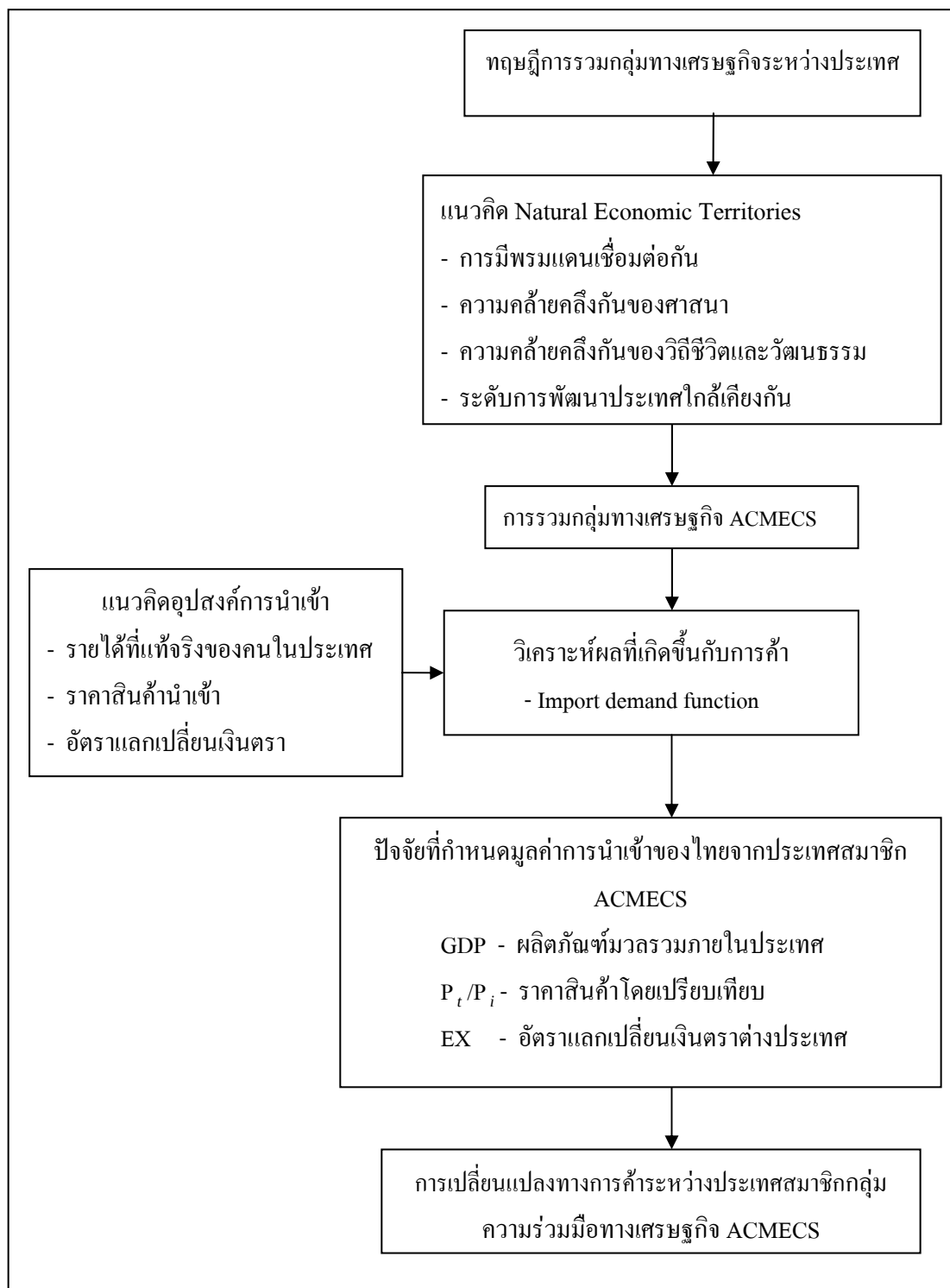
4. อุปสงค์มีค่าความยืดหยุ่นมาก (Elastic Demand) นั่นคือ ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงปริมาณซื้อจะมากกว่าร้อยละของการเปลี่ยนแปลงราคา ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์จะมากกว่าหนึ่ง

5. อุปสงค์มีค่าความยืดหยุ่นมากที่สุด (Perfectly Elastic Demand) นั่นคือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์เท่ากับอนันต์ (Infinity) หมายความว่า ปริมาณซื้อจะเพิ่มขึ้นโดยไม่จำกัด ถ้าราคาสินค้ายังอยู่ในระดับเดิม แต่ปริมาณซื้อจะไม่มีเลย ถ้าราคาสินค้าสูงขึ้นแม้เพียงเล็กน้อย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความยืดหยุ่น สามารถนำมาประยุกต์ใช้หาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าของประเทศไทยและประเทศสมาชิก ACMECS ว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระในสมการอุปสงค์การนำเข้าที่สร้างขึ้น จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการนำเข้าของประเทศไทยอย่างไร

จากการศึกษาทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทำให้ทราบรูปแบบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS ที่ไม่สามารถจัดให้อยู่ในระดับความร่วมมือทั้ง 4 ระดับได้ เนื่องจากแนวทางการปฏิบัติและวัตถุประสงค์ของ ACMECS ไม่ตรงตามที่แนวคิดกำหนด ดังนั้นจึงมีการนำแนวคิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนเชื่อมต่อกันตามธรรมชาติมาอธิบายงานการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงรูปแบบการรวมกลุ่มของ ACMECS ชัดเจนยิ่งขึ้น ทราบปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในทวีปเอเชีย และทราบถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยรวมของกลุ่มความร่วมมือที่ทำการศึกษา ซึ่งประเทศส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงแนวโน้มของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยจากการจัดตั้งยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (ACMECS) ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นได้จากแบบจำลองอุปสงค์การนำเข้าตามแนวคิดทฤษฎีอุปสงค์การนำเข้าของ Branson ดังนั้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้แล้ว สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศที่กำลังศึกษาแม้ว่าปริมาณการค้าของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะมีไม่มากนัก แต่จากปัจจัยที่กำหนดการค้าระหว่างสมาชิกเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วมีความคล้ายคลึงกันกับงานที่ได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและสามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับงานการศึกษานี้ได้ ซึ่งจากแบบจำลองนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการค้าระหว่างประเทศสมาชิก และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการค้าระหว่างประเทศสมาชิกได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: จากการสังเคราะห์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับมูลค่าการส่งออกและนำเข้าของประเทศ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม โดยข้อมูลดังกล่าวได้ทำการเก็บรวบรวมจากเอกสาร ข้อมูลสถิติ งานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งได้จัดทำและรวบรวมโดยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและองค์การสหประชาชาติ (United Nation: UN) เป็นต้น

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการพิจารณาภาพรวมทางการค้า เพื่อศึกษาโครงสร้างทางการค้าโดยรวมของกลุ่มประเทศสมาชิก ACMECS เป็นรายประเทศทั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม
2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้แบบจำลองอุปสงค์การนำเข้าในการเปรียบเทียบมูลค่าการค้ารวมและมูลค่าการค้ารายสินค้าของข้อมูลก่อนและหลังการจัดตั้งยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS เพื่อวิเคราะห์ถึงผลจากการรวมกลุ่ม ACMECS ต่อการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิก

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบจำลองอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากประเทศสมาชิก

$$QM_i = f(GDP_t, CPI_t / PM, EX_t, D)$$

จัดให้อยู่ในรูปฟังก์ชันก่อดการิธึมเพื่อที่จะทำให้เป็นสมการเชิงเส้น จะได้

$$\ln QM_i = \beta_0 + \beta_1 \ln GDP_t + \beta_2 \ln(CPI_t / PM) + \beta_3 \ln EX_t + Dummy$$

2. แบบจำลองอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากประเทศสมาชิก

$$QM_{yi} = f(GDP_t, P_{yt} / P_{yi}, EX_t, D)$$

จัดให้อยู่ในรูปฟังก์ชันก่อดการิธึมเพื่อที่จะทำให้เป็นสมการเชิงเส้น จะได้

$$\ln QM_{yi} = \alpha_0 + \alpha_1 \ln GDP_t + \alpha_2 \ln(P_{yt} / P_{yi}) + \alpha_3 \ln EX_t + Dummy$$

โดยที่

QM_i	=	มูลค่าการนำเข้าสินค้ารวมระหว่างประเทศไทยและประเทศ i
QM_{yi}	=	มูลค่าการนำเข้าสินค้า y ระหว่างประเทศไทยและประเทศ i
GDP_t	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของไทย
PM	=	ดัชนีราคาสินค้านำเข้าของไทย
P_{yt}	=	ราคานำเข้าสินค้า y ของไทย
EX_t	=	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยเทียบกับ ดอลลาร์สหรัฐ
CPI_t	=	ดัชนีผู้บริโภคของประเทศไทย
i	=	ประเทศสมาชิกความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ซึ่ง ประกอบด้วย ประเทศกัมพูชา สปป.ลาว พม่า และเวียดนาม

β, α = พารามิเตอร์ของแบบจำลอง

สมมติฐานการศึกษา

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศผู้นำเข้าสินค้า(GDP) แสดงถึงอำนาจซื้อสินค้าของประเทศผู้นำเข้าสินค้า โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการนำเข้า คือ ค่าสัมประสิทธิ์จะมีค่าเป็นบวก
2. ราคาสินค้านำเข้าโดยเปรียบเทียบ(P_i/P_j) เป็นตัวแปรที่สำคัญอีกตัวหนึ่งที่สามารถกำหนดปริมาณการนำเข้าได้ โดยปกติสินค้าจะถูกเคลื่อนย้ายจากประเทศที่มีราคาสินค้าต่ำกว่าไปยังประเทศที่มีราคาสินค้าสูงกว่า หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ปริมาณการนำเข้ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับราคาสินค้านำเข้าโดยเปรียบเทียบ
3. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่สำคัญอีกตัวหนึ่งที่สามารถกำหนดปริมาณการนำเข้าได้ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศลดลง เท่ากับว่าประเทศนั้นมีรายได้เพิ่มขึ้น ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าและบริการที่นำเข้าจากต่างประเทศได้มากขึ้น และหากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น เท่ากับว่าประเทศนั้นมีรายได้ลดลง ผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าและบริการที่นำเข้าจากต่างประเทศลดลง ดังนั้นความสัมพันธ์ของปริมาณการนำเข้ากับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจึงเป็นไปในทิศทางตรงข้ามกัน

บทที่ 4

ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนของไทยกับสมาชิก ACMECS

ในส่วนของบทนี้จะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่สมาชิก ACMECS รายประเทศ แยกการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนออกเป็น 2 ส่วน คือ ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านก่อนการรวมกลุ่ม ACMECS และความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนหลังเกิดการรวมกลุ่ม ACMECS แล้ว ทั้งนี้จะมีการวิเคราะห์ศักยภาพทางการค้าของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศร่วมด้วย ดังนี้

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกก่อนการรวมกลุ่ม ACMECS

ประเทศไทยมีพม่า ลาว และกัมพูชาเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่รายล้อมประเทศไทยทางด้านตะวันตก ทางเหนือ และทางตะวันออก มีพรมแดนต่อเนื่องกันยาวตลอดแนว และโดยที่อยู่ใกล้ชิดกันเช่นนี้ ประชากรของประเทศเพื่อนบ้านกับประชากรของไทย จึงได้ติดต่อค้าขายกันมานานในรูปแบบการค้าชายแดน ในปัจจุบัน การติดต่อค้าขายและการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ หน่วยงานที่จัดระบบการนำเข้าส่งออกสินค้าก็ได้กำหนดจุดผ่านแดน ได้มีการบันทึกปริมาณและมูลค่าการค้าไว้เป็นสถิติ เช่นเดียวกับการค้ากับประเทศอื่นๆ แต่เนื่องจากการมีพรมแดนที่ติดต่อกันยาวเหยียด จึงเป็นเรื่องยากที่จะควบคุมการค้าชายแดนให้อยู่ในระบบตลอดแนวพรมแดน ดังนั้น การมองภาพรวมการค้าโดยใช้สถิติการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีการเผยแพร่อย่างเป็นทางการจึงมีแนวโน้มที่จะได้ภาพปริมาณการค้าที่ต่ำกว่าความเป็นจริง จากตารางที่ 2 แสดงมูลค่าการค้ารวมระหว่างไทยกับประเทศคู่ค้าอย่างเป็นทางการ แสดงให้เห็นว่าประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา ไม่ได้เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย จากลำดับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ 10 ลำดับแรกไม่มีประเทศเพื่อนบ้านอยู่เลย และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าทางการค้าของประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 3 ประเทศ มีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 2 ของการค้าทั้งหมด แต่เมื่อดูมูลค่าการค้าของประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 3 ประเทศแล้ว มีมูลค่าการค้าเพิ่มมากขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี 2545 จนถึงปี 2547 แสดงให้เห็นว่าแม้ประเทศเพื่อนบ้านจะไม่ใช่อตลาดการค้าที่สำคัญ แต่ไทยก็ยังมีการติดต่อการค้ากันอยู่และมูลค่าการค้าก็เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน

ตารางที่ 2 มูลค่าและสัดส่วนการค้ารวมของไทยกับประเทศคู่ค้าเปรียบเทียบกับ 10 ประเทศ
ลำดับแรก พ.ศ. 2545 – 2547

ลำดับ	ประเทศคู่ค้า	มูลค่าการค้ารวม (ล้านเหรียญสหรัฐ)				สัดส่วน %			
		2545	2546	2547	เฉลี่ย 3 ปี	2545	2546	2547	เฉลี่ย
	ทั้งโลก	132,397	155,074	190,537	103,393	100	100	100	100
1	ญี่ปุ่น	24,754	29,431	35,785	23,147	18.70	18.98	18.78	22.39
2	สหรัฐฯ	19,657	20,689	22,709	17,171	14.85	13.34	11.92	16.61
3	จีน	8,453	11,691	15,257	10,328	6.38	7.54	8.01	9.99
4	สิงคโปร์	8,439	9,085	11,167	8,032	6.37	5.86	5.86	7.77
5	มาเลเซีย	6,453	8,366	10,840	7,028	4.87	5.39	5.69	6.80
6	ไต้หวัน	4,855	5,777	6,572	5,356	3.67	3.73	3.45	5.18
7	ฮ่องกง	4,592	5,379	6,266	4,868	3.47	3.47	3.29	4.71
8	เกาหลีใต้	3,909	4,472	5,436	4,636	2.95	2.88	2.85	4.48
9	เยอรมัน	3,978	4,300	4,633	3,411	3.00	2.77	2.43	3.30
10	อินโดนีเซีย	3,227	4,018	5,527	2,666	2.44	2.59	2.90	2.58
24	พม่า	1,226	1,339	1,954	1,087	0.93	0.86	1.03	1.05
32	กัมพูชา	527	698	752	408	0.40	0.45	0.39	0.39
36	ลาว	491	557	697	349	0.37	0.36	0.37	0.34

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของ
กรมศุลกากร (2550)

ส่วนด้านการส่งออก สปป.ลาว กัมพูชา และพม่า ก็ไม่ได้เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย เช่นกัน แสดงให้เห็นตามตารางที่ 3 แสดงมูลค่าการส่งออกของไทยไปประเทศเพื่อนบ้านแต่ละประเทศ โดยเปรียบเทียบกับตลาดส่งออกขนาดใหญ่ 10 ลำดับแรก ตารางนี้ชี้ให้เห็นว่าตลาดสำคัญของไทยคือประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ประเทศไทยส่งออกไปสหรัฐอเมริกา เฉลี่ย 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงพ.ศ. 2547 มีมูลค่า 14,172.39 ล้านดอลลาร์ คิดเป็นร้อยละ 17.29 ของการส่งออกทั้งหมด ในทำนองเดียวกัน การส่งออกไปญี่ปุ่นมีมูลค่าเฉลี่ย 3 ปี 11,621.75 ล้านดอลลาร์ คิดเป็นร้อยละ 14.18 ของการส่งออกทั้งหมด ในระยะเวลาเดียวกัน การส่งออกไปกัมพูชา สปป.ลาว

และพบว่า มีมูลค่าส่งออกแต่ละประเทศไม่ถึง 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และคิดเป็นสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 1 ของการส่งออกทั้งหมด แต่ตลาดการค้าของประเทศเพื่อนบ้านก็ถือว่าเป็นตลาดระบายสินค้าที่สำคัญของไทย เมื่อเรียงลำดับความสำคัญ กัมพูชาเป็นตลาดส่งออกลำดับที่ 24 สปป.ลาวเป็นตลาดส่งออกลำดับที่ 27 และพม่าลำดับที่ 30 แต่เมื่อดูสัดส่วนการส่งออกของไทยไปประเทศเพื่อนบ้านพบว่ามูลค่าการส่งออกเพิ่มมากขึ้นทุกปีจากสถิติการค้าที่แสดงในตาราง 3

ตารางที่ 3 มูลค่าและสัดส่วนการส่งออกของไทยไปประเทศคู่ค้าเปรียบเทียบกับ 10 ประเทศ
ลำดับแรก พ.ศ. 2545 – 2547

ลำดับ	ส่งไปประเทศ	มูลค่าการส่งออก (ล้านเหรียญสหรัฐ)				สัดส่วน %			
		2545	2546	2547	เฉลี่ย 3 ปี	2545	2546	2547	เฉลี่ย
	ทั่วโลก	68,593.5	80,252.6	97,098.1	81,981.4	100	100	100	100
1	สหรัฐฯ	13,439.9	13,638.9	15,438.4	14,172.4	19.59	17.0	15.90	17.29
2	ญี่ปุ่น	9,979.7	11,410.1	13,475.5	11,621.8	14.55	14.22	13.88	14.18
3	สิงคโปร์	5,526.1	5,846.1	6,971.5	6,114.6	8.06	7.29	7.18	7.46
4	จีน	3,544.1	5,692.8	7,085.4	5,440.8	5.17	7.09	7.30	6.64
5	ฮ่องกง	3,672.5	4,301.3	4,916.9	4,296.9	5.35	5.36	5.06	5.24
6	มาเลเซีย	2,825.4	3,874.6	5,283.0	3,994.3	4.12	4.83	5.44	4.87
7	อังกฤษ	2,385.8	2,582.6	3,018.7	2,662.4	3.48	3.22	3.11	3.25
8	อินโดนีเซีย	1,673.3	2,312.1	3,196.5	2,393.9	2.44	2.88	3.29	2.92
9	ไต้หวัน	1,960.2	2,600.6	2,575.2	2,378.6	2.86	3.24	2.65	2.90
10	เนเธอร์แลนด์	1,885.6	2,370.4	2,583.8	2,279.9	2.75	2.95	2.66	2.78
24	กัมพูชา	512.2	684.7	718.85	638.6	0.75	0.85	0.74	0.78
27	ลาว	401.8	454.3	578.2	478.1	0.59	0.57	0.60	0.58
30	พม่า	315.1	437.4	601.8	451.4	0.46	0.55	0.62	0.55

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของ
กรมศุลกากร (2550)

ภาพรวมการค้าทางด้านการนำเข้าก็สะท้อนให้เห็นภาพคล้ายคลึงกันดังตารางที่ 4 แสดงมูลค่าการนำเข้าของไทยจากประเทศเพื่อนบ้านแต่ละประเทศ โดยเปรียบเทียบกับแหล่งนำเข้าขนาดใหญ่ 10 ลำดับแรก ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจากประเทศญี่ปุ่นมีมูลค่าเฉลี่ย 3 ปี สูงเป็นลำดับแรก มีสัดส่วนถึงร้อยละ 23.60 ของการนำเข้ารวม รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา จีน มาเลเซีย สิงคโปร์ ใต้หวัน เกาหลีใต้ เยอรมนี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และอินโดนีเซีย ตามลำดับ สำหรับประเทศเพื่อนบ้านนั้น มูลค่าการนำเข้าของไทยจากพม่ามีสัดส่วนร้อยละ 1.32 แต่มูลค่าการนำเข้าจากลาวและกัมพูชามีน้อยมาก คิดเป็นสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 0.20 ของการนำเข้าทั้งหมด สาเหตุที่มูลค่าการนำเข้าจากพม่าสูงกว่าการนำเข้าจากเพื่อนบ้านอื่นก็เพราะไทยนำเข้าก๊าซธรรมชาติจำนวนมากจากพม่า

ตารางที่ 4 มูลค่าและสัดส่วนการนำเข้าของไทยจากประเทศคู่ค้าเปรียบเทียบกับ 10 ประเทศ
ลำดับแรก พ.ศ. 2545 – 2547

ลำดับ	ส่งไปประเทศ	มูลค่าการนำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)				สัดส่วน %			
		2545	2546	2547	เฉลี่ย 3 ปี	2545	2546	2547	เฉลี่ย
	ทั่วโลก	64,613.6	75,679.3	95,197.2	78,496.7	100	100	100	100
1	สหรัฐฯ	14,877.4	18,235.2	22,464.6	18,525.8	23.03	24.10	23.60	23.60
2	ญี่ปุ่น	6,176.8	7,155.9	7,232.2	6,854.9	9.56	9.46	7.60	8.73
3	สิงคโปร์	4,920.1	6,056.4	8,172.5	6,383	7.62	8.00	8.59	8.13
4	จีน	3,633.8	4,528.0	5,520.1	4,560.7	5.62	5.98	5.80	5.81
5	ฮ่องกง	2,899.1	3,263.7	4,154.2	3,439	4.49	4.31	4.36	4.38
6	มาเลเซีย	2,900.3	3,223.8	3,944.5	3,367.2	4.49	4.26	4.18	4.29
7	อังกฤษ	2,522.7	2,914.3	3,583.5	3,006.8	3.90	3.85	3.76	3.83
8	อินโดนีเซีย	2,477.8	2,528.5	2,836.1	2,614.2	3.84	3.34	2.98	3.33
9	ใต้หวัน	1,425.7	2,024.9	3,805.9	2,418.8	2.21	2.68	4.00	3.08
10	เนเธอร์แลนด์	1,556.4	1,771.1	2,326.5	1,884.7	2.41	2.34	2.44	2.40
24	กัมพูชา	912.8	913.4	1,293.3	1,039.8	1.41	1.21	1.36	1.32
27	ลาว	93.4	103.6	114.5	103.8	0.14	0.14	0.12	0.13
30	พม่า	11.2	12.4	27.5	17.02	0.02	0.02	0.03	0.02

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือของ
กรมศุลกากร (2550)

ในความหมายทั่วไป การค้าระหว่างประเทศกับการค้าชายแดนจะต่างกันตรงที่การค้าระหว่างประเทศเกิดจากการขนส่งสินค้าจากประเทศต้นทางไปสู่แหล่งกระจายสินค้าในประเทศปลายทาง ก่อนที่จะกระจายสู่มือผู้บริโภคในประเทศปลายทาง ส่วนการค้าชายแดนจะเกิดจากการที่ผู้บริโภคในประเทศหนึ่งข้ามพรมแดนมาซื้อสินค้าในอีกประเทศหนึ่ง แล้วนำกลับไปเพื่อบริโภค การค้าชายแดนจึงมีการผ่อนผันกฎระเบียบเพื่อให้การซื้อขายสินค้าดำเนินไปได้โดยไม่กระทบต่อภาพรวมการค้าระหว่างประเทศ แต่ในกรณีของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน การค้าชายแดนมีความหมายเช่นเดียวกับการค้าระหว่างประเทศ แต่เรียกว่าการค้าชายแดนเพียงเพราะกิจกรรมซื้อขายเกิดขึ้นตรงชายแดนเท่านั้น โดยทั่วไป การซื้อขายสินค้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีหลายรูปแบบ ได้แก่

1. ผู้ประกอบการขายส่งในประเทศเพื่อนบ้านสั่งซื้อสินค้ามาที่ผู้ประกอบการไทย เมื่อตกลงกันแล้วผู้ประกอบการไทยจะนำสินค้าขึ้นรถบรรทุกหรือเรือบรรทุกขนาคกลาง ส่งสินค้าข้ามพรมแดนมาที่จุดถ่ายสินค้าใกล้พรมแดน จากนั้นผู้สั่งซื้อก็จะมารับสินค้าและเป็นผู้กระจายสินค้าต่อไป
2. ผู้ประกอบการในประเทศเพื่อนบ้านส่งแรงงานแบบกึ่งอพยพเข้ามาในแดนไทย เพื่อซื้อและขนส่งสินค้าจากผู้ประกอบการขายส่งไทยที่ตั้งโกดังอยู่ในเขตชายแดนประเทศไทย จากนั้นก็นำสินค้าเข้าไปที่ประเทศเพื่อนบ้านโดยผ่านแนวเขตชายแดนเพื่อกระจายต่อไป ในบางประเทศมีการขนส่งสินค้าทางเรือตามแม่น้ำหรือชายฝั่งทะเล ในบางประเทศใช้รถเข็นหรือสามล้อขนส่งข้ามแดน
3. ผู้ประกอบการในประเทศเพื่อนบ้านอาจส่งสินค้าเข้าโดยบรรทุกทางเครื่องบินไปยังเมืองหลวงของประเทศเพื่อนบ้าน
4. ผู้บริโภคชายหรือชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ใกล้เขตชายแดน ข้ามพรมแดนมาซื้อสินค้าจากไทยเพื่อนำกลับไปบริโภคโดยตรง หรือไม่ก็มีการนำไปขายในร้านค้าประเภทร้านโชห่วย

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการค้าชายแดนกับการค้าทั้งหมดระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน
ปีพ.ศ. 2545-2547

ประเทศ เพื่อน บ้าน	การค้าทั้งหมด (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)				การค้าที่ชายแดน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)				สัดส่วน ชายแดน/ ทั้งหมด (ร้อยละ)
	2545	2546	2547	เฉลี่ย 3 ปี	2545	2546	2547	เฉลี่ย 3 ปี	
พม่า	1,227.98	1,350.80	1,895.02	1,491.26	1,001.90	1,307.70	1,688.47	1,359.36	91.15
สปป.ลาว	495.14	557.89	718.75	581.91	476.22	526.89	692.69	573.95	98.63
กัมพูชา	523.42	697.09	746.36	655.62	437.66	427.57	587.11	484.11	73.84

หมายเหตุ: สัดส่วนการค้าชายแดน/การค้าทั้งหมดได้จากการคำนวณ

ที่มา: การค้าชายแดนและผ่านแดน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชายแดน โดยการรวบรวมจาก
กระทรวงพาณิชย์ (2550)

เมื่อพิจารณาการค้าชายแดนในภาพรวมเปรียบเทียบกับการค้าระหว่างประเทศในภาพรวม มีสัดส่วนน้อยกว่าสัดส่วนของประเทศอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นดังตารางที่ 5 โดยสำหรับพม่า การค้าชายแดนมีสัดส่วนร้อยละ 91.15 สำหรับสปป.ลาวมีสัดส่วนทั้งสิ้น ร้อยละ 95.63 และการค้ากับกัมพูชา มูลค่าการค้าที่ชายแดนมีสัดส่วนร้อยละ 73.84 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศไปกัมพูชา ดังนั้น ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงอาจแสดงได้ทั้งมูลค่าการค้าชายแดนและมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ในด้านดุลการค้า ไม่ว่าจะพิจารณาจากการค้าระหว่างประเทศหรือการค้าชายแดนจะพบว่า ประเทศไทยได้ดุลการค้าเกินดุลกับสปป.ลาวและกัมพูชา แต่ขาดดุลการค้ากับพม่า ทั้งนี้เพราะรายการก๊าซธรรมชาติ ดังได้กล่าวแล้วนั่นเอง หากนำรายการก๊าซธรรมชาติออกไปชั่วคราวประมาณ 1,000 ล้านดอลลาร์ต่อปี ก็จะเห็นว่า ทั้งสามประเทศขาดดุลการค้ากับไทยทั้งสิ้น หากใช้ตัวเลขการค้าเฉลี่ย 3 ปี จะพบว่า ไทยเกินดุลการค้ากับพม่า 411.58 ล้านดอลลาร์เกินดุลการค้ากับลาวประมาณ 374.24 ล้านดอลลาร์ และเกินดุลการค้ากับกัมพูชา 621.59 ล้านดอลลาร์ สำหรับรายการสินค้าที่ซื้อขายกับประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญนั้น สามารถแยกเป็นประเทศได้ดังนี้

1. กัมพูชา รายการสินค้าส่งออกไปกัมพูชาที่สำคัญได้ น้ำมันสำเร็จรูป รถจักรยานยนต์ เครื่องดื่ม ปูนซีเมนต์ น้ำตาลทราย ผ้าฝ้าย เคมีภัณฑ์ รถยนต์ ไทยนำเข้าจากกัมพูชาน้อยมาก รายการสินค้าที่ไทยนำเข้า ได้แก่ ไม้ซุง สินแร่โลหะ ัญชีพืช เสื้อผ้ารองเท้า หนังสือพิมพ์

2. สปป.ลาว สินค้าที่ส่งออกไปลาวส่วนมากเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ที่สำคัญคือ ผ้าฝ้าย รถมอเตอร์และอุปกรณ์ เครื่องดื่ม เครื่องสำอาง เครื่องใช้ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์พลาสติก รายการสินค้าที่เป็น วัตถุดิบได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป เหล็ก เคมีภัณฑ์ ปูนซีเมนต์ เม็ดพลาสติก ส่วนสินค้าที่ไทยนำเข้าจะเป็น สินค้าวัตถุดิบเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม้ซุง ไม้แปรรูป ผลิตภัณฑ์ไม้ ผัก ผลไม้ ธัญพืช เมล็ดน้ำมัน พืช

3. พม่า สินค้าที่ไทยส่งออกไปพม่าส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ได้แก่ น้ำมันพืชซึ่ง มีมูลค่าส่งออกสูงสุด เครื่องดื่ม ผ้าฝ้าย นมและผลิตภัณฑ์นม เกษภัณฑ์ เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องใช้ไฟฟ้า นอกจากนั้นก็จะเป็รายการวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตบ้างเล็กน้อย เช่น เคมีภัณฑ์ เหล็ก เหล็กกล้า เม็ดพลาสติก น้ำมันสำเร็จรูป ปูนซีเมนต์ สินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าคือ ไม้ซุง ไม้แปรรูป สินแร่โลหะ เหล็ก ถ่านหิน ผักผลไม้ เมล็ดน้ำมันพืช กุ้งสด เครื่องเพชรพลอย จึงนับได้ว่าพม่า เป็นแหล่งวัตถุดิบอีกแหล่งหนึ่งของการผลิตของไทย

สรุปความสัมพันธ์ทางการค้า

ในภาพรวม เมื่อมองจากมุมมองของไทย ประเทศเพื่อนบ้านทั้งสามประเทศ อาจจะไม่ได้อ เป็นตลาดสำคัญสินค้าออกของไทยและไม่ได้เป็นแหล่งสินค้านำเข้าที่สำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับ ประเทศคู่ค้าอื่น เนื่องจากประเทศทั้งสามยังเป็นตลาดเล็กและมีกำลังซื้อน้อย แต่ในแง่ที่ประเทศ เหล่านี้เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันกับไทย ความสัมพันธ์ทางการค้าจึงเป็นเรื่อง สำคัญที่ไม่สามารถละเลยได้ด้วยสาเหตุต่อไปนี้

1. เนื่องจากเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์กันมานาน ผู้ประกอบการไทยที่ทำการค้ากับประเทศเหล่านี้จะมีอยู่ 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่ส่งออกสินค้ามูลค่าสูง ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่อยู่ในเมืองใหญ่ กับกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่อยู่ตาม เมืองชายแดน กลุ่มที่สองนี้เองที่จะมีส่วนทำให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นตามชายแดนขยายตัวได้ หากการค้าชายแดนขยายตัว

2. เมื่อเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนขยายตัว ผู้ประกอบการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการค้าก็จะมีกิจกรรมและรายได้สูงขึ้น เช่น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง แรงงานทั่วไป ดังนั้น จึงเป็นที่ชัดเจนว่า ประเทศไทยควรส่งเสริมให้การค้ากับประเทศเพื่อนบ้านขยายตัว แต่ประเทศเพื่อนบ้านไม่สามารถ

นำเข้าสินค้าจากไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามที่ไทยต้องการเพราะระดับการพัฒนาเศรษฐกิจยังอยู่ในระดับไม่สูงนัก และรายได้ของประชากรก็ยังอยู่ในระดับต่ำ ในปัจจุบัน ประเทศเหล่านี้ขาดดุลการค้ากับไทยตลอดมา หากรัฐบาลไทยใช้นโยบายเร่งเฉพาะการส่งออก ในเวลาไม่นานประเทศเพื่อนบ้านก็จะไม่มีเงินตราต่างประเทศที่จะซื้อสินค้าจากไทย การขยายความสัมพันธ์ทางการค้าจึงต้องมีรูปแบบใหม่ที่ต้องสร้างรายได้ให้ประเทศเพื่อนบ้าน เพิ่มศักยภาพในฐานะประเทศผู้ผลิตสินค้าเพื่อไทยจะได้นำเข้ามากขึ้น และเพื่อไทยจะสามารถขยายการส่งออกในอนาคต หรือมีฉะนั้นก็ต้องเป็นการสร้างงานให้ประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้น และในขณะเดียวกัน ไทยก็ใช้นโยบายการค้าสมดุลกับประเทศเพื่อนบ้าน

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกหลังการรวมกลุ่ม ACMECS

จากที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อแนวคิดและทฤษฎี ซึ่งได้กล่าวถึงความเชื่อมโยงกันระหว่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกับการพัฒนาการค้า การลงทุน ระหว่างประเทศสมาชิก โดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน ทำให้เกิดผลด้านการดูดกลืน(Absorb) และผลด้านการแพร่กระจาย(Distribute) ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาระดับการค้า การลงทุนของประเทศสมาชิก และการตอบสนองต่อผลทั้ง 2 ด้านก็ทำให้เกิดรูปแบบการค้า การลงทุนที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นในส่วนนี้จึงจะทำการกล่าวถึง ACMECS ที่มีความเชื่อมโยงกับการค้าและการลงทุนของประเทศสมาชิกทั้ง 5 ประเทศในด้านต่างๆ ดังนี้ การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนของแต่ละประเทศ ความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมในโครงการต่างๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือและการเชื่อมโยงการคมนาคมในเขตบริเวณพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกัน โดยการรวมกลุ่มดังกล่าวจะทำให้อุปสรรคทางการค้าลดลง ส่งเสริมการลงทุนในเขตพื้นที่ของประเทศสมาชิกที่กำหนดให้มากขึ้น พร้อมทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้การค้าในเขตชายแดนเป็นไปอย่างถูกต้อง นอกจากนี้การเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งจะเป็นส่วนช่วยอำนวยความสะดวกสำหรับการค้าและเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุนอีกด้วย ดังนั้นผลดังกล่าวจะส่งผลให้ต้นทุนในการทำธุรกรรม(transaction cost) ของนักลงทุนลดลง ก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึงมากขึ้น

เมื่อเริ่มแรกของการดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS นั้น ได้มีการมุ่งเน้นไปยังการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศสมาชิกให้มากขึ้นเป็นลำดับแรก ซึ่งไทยเป็นประเทศผู้ประสานงานหลักทางด้านการค้าและการลงทุนได้มีการประกาศความพร้อมในระหว่าง

การประชุมระดับผู้นำ ได้แก่ การให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร สินค้าเพื่อการส่งออก การจัดตั้ง One Stop Service การจัดระเบียบพิธีการศุลกากร ณ จุดตรวจบริเวณชายแดน การสนับสนุนการจัดตั้ง Economic Cooperation Strategy Business Council การจัดทำ Contract Farming สินค้าเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ Four Countries One Destination ซึ่งแต่ละประเทศสมาชิกก็มีการดำเนินโครงการและกำหนดสิทธิประโยชน์ให้กับประเทศสมาชิกตามกรอบความร่วมมือ ACMECS ในส่วนของขอบข่ายสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ไทยให้กับประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ คือ การให้สิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากรในการนำเข้าสินค้าเกษตรทั้งในรูปของการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (ASEAN Integration System of Preferences – AISP) และยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าในลักษณะ One Way Free Trade ส่วนสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ประเทศสมาชิกอื่นให้แก่ไทยจะมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละเขตพื้นที่ และยังมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทั้งนี้การกำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษียังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาและกำหนดอัตราภาษีที่ชัดเจน(กลุ่มงานความร่วมมือเศรษฐกิจ 1 สำนักความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ, 2549) แต่อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS จะเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญ ที่จะทำนำพาเศรษฐกิจของไทยและประเทศเพื่อนบ้านเจริญเติบโตไปอย่างมั่นคง แข็งแกร่ง และมีเสถียรภาพ รวมทั้งช่วยลดปัญหาการอพยพจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาในไทย ตลอดจนการพัฒนาการค้าการลงทุนระหว่างกันให้ยั่งยืนต่อไป ยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือที่จะบริหารทรัพยากร แรงงาน รวมถึงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของทั้ง 4 ประเทศให้ทันสมัย สะดวกต่อการคมนาคมขนส่ง อันจะเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจร่วมกันได้อย่างแท้จริง

สถานะล่าสุดของความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS

หลังเกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ไทยและประเทศสมาชิกได้มีมาตรการที่จะส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น ดังนั้นจึงเกิดโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันมีทั้งโครงการที่ประสบผลสำเร็จเสร็จสิ้นไปแล้วและอยู่ขณะกำลังดำเนินการสามารถจำแนกโครงการความร่วมมือที่สำคัญระหว่างไทยกับประเทศสมาชิก ดังนี้

ไทย-กัมพูชา

ไทยกับกัมพูชา มีการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจภายใต้กรอบ ACMECS ในสาขา

ความร่วมมือต่างๆ ดังนี้ (1) การจัดทำ Contract Farming ระหว่างไทยกับกัมพูชา มีเอกชนไทยจำนวน 21 ราย เข้าไปส่งเสริมปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน ถั่วเหลือง ถั่วเขียว และถั่วลิสงจำนวน 43,680 ไร่ และส่งผลผลิตกลับไทยจำนวน 46,770 ตัน (2) ด้านการท่องเที่ยว ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ACMECS เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2550 ไทยได้ทำข้อตกลงร่วมกับกัมพูชาในโครงการนำร่องระบบการตรวจลงตราเดี่ยว (ACMECS Single Visa) ซึ่งในปัจจุบันมีประเทศ สปป.ลาว เข้าร่วมในโครงการนี้ด้วย เพื่อลดข้อจำกัดในการทำหนังสือเดินทางบุคคล หรือวีซ่า โดยผู้เดินทางจากภายนอก ACMECS สามารถประทับลงตราครั้งเดียวเที่ยวได้ทั่ว ACMECS (3) ด้านการค้า ไทยจะรับซื้อผลผลิตการเกษตร 10 ชนิดจากกัมพูชาในอัตราภาษีนำเข้าร้อยละ 0 ด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า มีการส่งเสริมการซื้อขายสินค้าแบบหักบัญชี (Account Trade) การจัดตั้ง One Stop Service เพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิธีศุลกากร เป็นต้น (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2550)

ไทย-สปป.ลาว

สปป.ลาวมีส่วนร่วมในกรอบ ACMECS อย่างแข็งขันโดยได้เป็นประธานการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับ ACMECS Plan of Action และทบทวนโครงการความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ นอกจากนี้โครงการความร่วมมือไทย-สปป.ลาวในกรอบ ACMECS มีความคืบหน้าอย่างมาก ดังนี้ (1) โครงการ Contract Farming ที่มีเอกชนไทยจำนวน 2 ราย เข้าไปส่งเสริมปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และถั่วเหลืองจำนวน 21,000 ไร่ โดยส่งผลผลิตเข้าไทยจำนวน 20,300 ตัน (2) ความร่วมมือด้านการพัฒนาเครือข่ายคมนาคม ไทยให้ความสำคัญกับความร่วมมือเพื่อพัฒนาเครือข่ายคมนาคมเชื่อมโยงไทย-ลาว ซึ่งนอกจากจะทำให้ประชาชนไทย-ลาวสามารถเดินทาง ไปมาหาสู่กันได้สะดวกยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการช่วยเหลือให้สปป.ลาวเปลี่ยนจากประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล เป็นจุดเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคตามนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐบาลสปป.ลาวด้วย

ปัจจุบันโครงการพัฒนาเครือข่ายคมนาคมภายใต้กรอบ ACMECS ที่ไทยให้ความช่วยเหลือแก่สปป.ลาวมีความคืบหน้าตามลำดับ โครงการเสร็จสมบูรณ์แล้ว ได้แก่ สะพานข้ามแม่น้ำเหืองระหว่างจังหวัดเลยกับแขวงไซยะบุรี การพัฒนาสนามบินวัดไต่ที่นครหลวงเวียงจันทน์ การก่อสร้างทางลาดขึ้น-ลง (ramp) บริเวณท่าเทียบเรือแขวงคำม่วน และโครงการก่อสร้างถนนเชื่อมท่าเทียบเรือแขวงคำม่วน-ถนนหมายเลข 13 และสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างจังหวัดมุกดาหาร-แขวงสะหวันนะเขต นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการอีก ที่สำคัญคือ โครงการก่อสร้างสะพาน

ข้ามแม่น้ำโขงระหว่างจังหวัดนครพนม-แขวงคำม่วน และโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างจังหวัดอุบลราชธานีของ จังหวัดเชียงราย – เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว (3) การให้สิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากรในการนำเข้าสินค้าเกษตรจากสปป.ลาว ในปี 2547 ไทยได้ให้สิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร ในการนำเข้าสินค้าเกษตรจากลาวทั้งในรูปของการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (ASEAN Integration System of Preferences – AISP) และยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าในลักษณะ One Way Free Trade ภายใต้กรอบ ACMECS รวมจำนวน 187 รายการและเพิ่มเป็น 300 รายการในปี 2548 – 2549 และ 301 รายการ ในปี 2550-2552 (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2550)

ไทย-พม่า

ในกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่น้ำโขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy – ACMECS) ไทยและพม่ามีความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ (1) การท่องเที่ยว มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างภาคใต้ของไทย-เมืองทวายในพม่า (2) อุตสาหกรรม มีการกำหนดพื้นที่จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพม่าที่เมืองเมียวดี เมะล่าย และพะอัน โดยจะเริ่มดำเนินการที่เมียวดีก่อน (3) พลังงาน มีการลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านพลังงานทดแทน เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2548 และการลงนามบันทึกความเข้าใจในการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำที่สาละวิน ฮังจี และตะนาวศรี เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2548 และ (4) เกษตรกรรม ในปี 2548 ภาคเอกชนไทยได้ลงทุนร่วมในโครงการ contract farming ภายใต้แผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่น้ำโขง (ACMECS) ในประเทศพม่า มีเอกชนไทยจำนวน 23 ราย เข้าไปส่งเสริมปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียวฝั้วมัน ถั่วลิสงและละหุ่ง จำนวน 60,200 ไร่ ส่งผลผลิตเข้าไทยจำนวน 28,270 ตัน และในปัจจุบันบริษัท ชูเทค เอ็นจิเนียริง จำกัด ซึ่งดำเนินธุรกิจไร่อ้อย และโรงงานน้ำตาลทรายจำนวน 2 แห่ง ในพม่า ได้มีแผนที่จะร่วมทุนกับนักลงทุนชาวพม่ามาตั้งโรงงานผลิตเอทานอลในบริเวณชายแดนไทย โดยกำหนดเป้าหมายที่จะผลิตเอทานอลจำหน่ายในประเทศพม่าและไทยในสัดส่วน 50:50 นอกจากนี้ ในปี 2547 ไทยได้ให้สิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากรในการนำเข้าสินค้าจากพม่าซึ่งรวมถึงสินค้าเกษตรทั้งในรูปของการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (ASEAN Integration System of Preferences – AISP) และยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าในลักษณะ One Way Free Trade รวมจำนวน 461 รายการ และเพิ่มเป็น 850 รายการในปี 2548(กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2550)

ไทย – เวียดนาม

ในปัจจุบันเวียดนามได้ทำข้อตกลงร่วมมือในการยกระดับการผลิตและการส่งออกข้าวกับประเทศไทย เรียกว่า สมาคมผู้ค้าข้าว โดยความตกลงนี้จะครอบคลุมไปจนถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการทำนาและการผลิตข้าว ไปจนถึงการร่วมส่วนแบ่งในตลาดโลก ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการแข่งขันของทั่วทั้งภูมิภาค ซึ่งเวียดนามพร้อมจะขยายความร่วมมือนี้ออกไปยังกลุ่มสมาชิก ACMECS ซึ่งล้วนแต่เป็นประเทศผู้ผลิตข้าวเช่นกัน

ปัจจุบันมีนักลงทุนชาวจีนจำนวนมากสนใจเข้าไปลงทุนค้าขายและส่งเสริมปลูกยางพาราในสปป.ลาว ส่วนนักลงทุนคนไทยส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจในลักษณะการค้าชายแดน และบางส่วนเข้าไปส่งเสริมปลูกมันสำปะหลัง ไม้ยูคาลิปตัส ปลูกอ้อยและทำธุรกิจโรงงานน้ำตาล หากรัฐบาลไทยพิจารณาปรับลดภาษีนำเข้าจากสปป.ลาว หรือยินยอมให้เอกชนไทยใช้โครงการ contract farming เป็นหลักประกันในการกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อนำไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านได้นอกจากประเทศจีนที่มีความสนใจเข้ามาลงทุนในพื้นที่ภายใต้กรอบ ACMECS ก็มีประเทศฝรั่งเศสที่ให้ความสนใจ โดยการเข้ามาให้เงินทุนช่วยเหลือในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้วย

การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มความร่วมมือ ACMECS

ในการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มความร่วมมือ ACMECS จะแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่ 1 จะทำการสรุปและเปรียบเทียบกฎระเบียบ และมาตรการของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศด้านการค้า เพื่อวิเคราะห์ว่าแต่ละประเทศมีนโยบายทางการค้าเหมือนหรือต่างกัน และจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางการค้าระหว่างกันอย่างไร ส่วนที่ 2 จะเป็นการวิเคราะห์กฎระเบียบ มาตรการ การให้สิทธิประโยชน์และเงื่อนไขทางการลงทุนของประเทศสมาชิกภายใต้กรอบ ACMECS เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของเขตการลงทุน ACMECS

1. การเปรียบเทียบ กฎระเบียบและมาตรการทางการค้า

ในปัจจุบันประเทศสมาชิก ACMECS ได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายและมาตรการทางการค้าให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาและลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างกันให้ได้มากที่สุด ซึ่งสามารถทำการสรุปเปรียบเทียบได้ดังต่อไปนี้

กัมพูชา

กัมพูชาเป็นประเทศสมาชิกหนึ่งที่มีความพยายามจะลดอุปสรรคทางการค้า ทั้งอุปสรรคด้านภาษีศุลกากรและอุปสรรคที่มีใช้ภาษีศุลกากร เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้จากการค้าที่จะส่งผลถึงระดับรายได้ของประชากรต่อไป ทั้งนี้ยังเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูประบบการค้าตามที่ผูกพันไว้กับ WTO และกรอบแนวคิด ACMECS ที่กัมพูชาเป็นสมาชิกอยู่ ด้านการพัฒนาการค้าจะมุ่งเน้นพัฒนาการค้าในสินค้าเกษตร เนื่องจากกัมพูชาเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีการทำเกษตรกรรมถึงร้อยละ 36 ของภาคการผลิตทั้งหมด ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาและปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วเขียว งาคั่ว เป็นหลัก(กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2550) ดังนั้นนโยบายและมาตรการด้านการค้าจึงมุ่งเน้นส่งเสริมเกี่ยวกับสินค้าเกษตร ซึ่งก็เป็นที่ไปตามกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมให้เกิดการค้าและการลงทุนในสินค้าเกษตรที่ประเทศสมาชิกมีความถนัดและมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันกัมพูชาได้เร่งปรับปรุงกฎหมายสถาบันธนาคารเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือต่อระบบธนาคารพาณิชย์ และปรับปรุงกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการลงทุนมาตรการทางภาษี

ส่วนมาตรการทางภาษีการค้าที่สำคัญที่กัมพูชาดำเนินการอยู่ในปัจจุบันคือ สินค้าที่นำเข้ากัมพูชาต้องชำระภาษีดังต่อไปนี้ ภาษีนำเข้า (Customs Duty) มี 4 อัตรา คือร้อยละ 0, 7, 15 และ 35 ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax หรือ VAT) อัตราเดียว คือร้อยละ 10 เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2550) ด้านการให้สิทธิพิเศษเพิ่มเติมภายใต้กรอบ ACMECS กัมพูชาจะรับซื้อผลิตผลการเกษตร 10 ชนิด ในอัตราภาษีนำเข้าร้อยละ 0 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการค้าระหว่างประเทศสมาชิกมากขึ้น ทั้งนี้ยังมีนโยบายเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้ากับประเทศสมาชิก เช่น การส่งเสริมการซื้อขายสินค้าแบบหักบัญชี (Account Trade) และการจัดตั้ง one stop service เพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิธีศุลกากร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสมาชิก

สปป.ลาว

สปป.ลาว เป็นประเทศกำลังพัฒนาขนาดเล็กที่มีสัดส่วนการผลิตภาคการ

เกษตรกรรมถึงร้อยละ 43 ของภาคการผลิตทั้งหมด ประชากรส่วนใหญ่ปลูกข้าว ข้าวโพด และยางพารา ดังนั้นมาตรการทางการค้าจึงมุ่งเน้นไปยังการส่งเสริมการผลิตและการค้าสินค้าเกษตร โดยรัฐบาลจะมีนโยบายในการจัดเก็บภาษีการค้าจะเก็บตามชนิดของสินค้า ถ้าเป็นสินค้าเกษตรที่รัฐบาลห้ามมีการนำเข้าและส่งออกจะถูกเก็บภาษีการค้าในอัตราที่สูงตามชนิดของสินค้าคือ ร้อยละ 3, 5, 10, 15 และร้อยละ 20 ตามลำดับ สำหรับผู้นำเข้ามาเพื่อขายต่อหรือเพื่อผลิตต่อจะได้รับการคืนภาษี แต่การค้าชายแดนจะถูกจำกัดมูลค่าการซื้อขายต้องไม่เกิน 500,000 บาท ต่อครั้ง(กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2550) ทั้งนี้เพื่อปกป้องสินค้าภายในประเทศของสปป.ลาวเอง จะเห็นว่ามาตรการและสิทธิประโยชน์ที่สปป.ลาวมีให้กับประเทศคู่ค้ายังมีน้อยมาก เนื่องจากสปป.ลาวถูกจัดอยู่ในประเทศด้อยพัฒนาตามการจัดลำดับของสหประชาชาติ นอกจากสปป.ลาวจะเป็นหนึ่งในประเทศด้อยพัฒนาแล้ว ยังเป็นสมาชิกของสัญญากรุงเทพ (Bangkok agreement) ปี 2518 และเป็นสมาชิกอาเซียนใหม่ ปี 2540 ดังนั้นจึงได้รับ สิทธิพิเศษทางการค้าจากประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาทั้งหมด 48 ประเทศ และภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ACMECS สปป.ลาวยังได้รับสิทธิพิเศษเก็บภาษี 0% ในลักษณะ One Way Free Trade สำหรับสินค้า 11 ชนิดจากไทย ทำให้สปป.ลาวเป็นประเทศได้รับสิทธิประโยชน์จากประเทศอื่นๆมากกว่าที่จะเป็นผู้ให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้อื่น อย่างไรก็ตามสปป.ลาวก็มิได้เป็นเพียงผู้รับความช่วยเหลือเพียงฝ่ายเดียว แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนมาตรการและกฎระเบียบเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้าให้กับประเทศคู่ค้าเช่นเดียวกัน เช่น การจัดตั้ง one stop service เพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิธีศุลกากร การกระจายอำนาจให้ผู้นำเข้าแต่ละแขวงสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการค้าที่เกิดขึ้นในแต่ละแขวงโดยไม่ต้องรอการตัดสินใจจากรัฐบาลกลาง เป็นการลดระยะเวลาในการดำเนินการค้าระหว่างกันได้มาก

พม่า

พม่ามีระบบเศรษฐกิจแบบกลไกการตลาด โดยภาครัฐบาลมีกฎระเบียบควบคุมอย่างเข้มงวด ดังนั้นการนำเข้าหรือสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร หรือการส่งออกหรือสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักรนั้น จะต้องปฏิบัติตามพิธีการทางด้านศุลกากรเพื่อตรวจสอบว่าของหรือสินค้าดังกล่าวมีภาระในเรื่องภาษีอากรหรือไม่อย่างไร หรืออยู่ภายใต้ข้อห้ามข้อกำหนดในการนำเข้าหรือส่งออกหรือไม่ประการใด การนำเข้าหรือสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร หรือการส่งออกหรือสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร อาจกระทำได้ทั้งทางเรือ ทางอากาศ และทางบก โดยจะต้องปฏิบัติตามพิธีการทางด้านศุลกากรในหลักการเดียวกัน เพียงแต่อาจจะแตกต่างกันในเรื่องของรายละเอียด

เท่านั้น จากการศึกษาสิทธิประโยชน์ที่พม่ามีให้กับประเทศคู่ค้าจะมีความใกล้เคียงกับสปป.ลาว คือ ส่วนใหญ่แล้วพม่าจะเป็นผู้ได้รับสิทธิประโยชน์จากประเทศคู่ค้ามากกว่าที่จะเป็นผู้ให้สิทธิประโยชน์ แต่ภายใต้การเป็นสมาชิกของ ASEAN พม่ามีพันธะที่จะต้องลดและยกเลิกมาตรการกีดกันทางด้านภาษีและมีใช้ภาษีให้กับสินค้าที่นำเข้าจากประเทศสมาชิกอาเซียนตามกลไก Common Effective Preferential Tariff (CEPT) ภายในปี พ.ศ.2551(กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2550) ทั้งนี้จะเป็นส่วนช่วยทำให้การค้าของพม่าเป็นที่ยอมรับต่อประเทศคู่ค้ามากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันพม่าก็มีการอำนวยความสะดวกด้านการค้าอื่นๆมากขึ้น เช่น การจัดทำโครงการ one stop service ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS เป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้าลดระยะเวลาในการทำธุรกิจลงได้มาก เป็นต้น

เวียดนาม

ประเทศเวียดนามเริ่มปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจมาเป็นแบบกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจไปทุกองค์กรและกระตุ้นให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการทำธุรกรรมมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการค้ากับต่างประเทศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในระยะหลังคือเริ่มตั้งแต่ปี 2532 การค้าและการลงทุนของเวียดนามได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วการค้าระหว่างประเทศได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นสากลมากขึ้น ส่งผลให้เวียดนามมีการพัฒนาและมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ด้านนโยบายการค้าของเวียดนาม คือ มีการส่งเสริมการค้าเสรี โดยรัฐบาลได้มีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการค้ามีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐเพื่อประสานงานกับบริษัทการค้าต่างประเทศของรัฐและบริษัทเอกชนในการติดต่อการค้ากับต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเวียดนามยังคงมีนโยบายปกป้องการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินและทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศ รวมทั้งคุ้มครองกิจการภายในประเทศ โดยมีมาตรการควบคุมทั้งด้านส่งออกและนำเข้า เช่น การควบคุมการส่งออก และนำเข้าสินค้าบางประเภท และการกำหนดโควตาการส่งออกและนำเข้าสินค้าบางประเภท เป็นต้น

จากการเปรียบเทียบกฎระเบียบและมาตรการทางการค้าของกลุ่ม ACMECS พบว่าประเทศสมาชิกทุกประเทศมีความพยายามที่จะลดอุปสรรคทางการค้า ทั้งอุปสรรคด้านภาษีศุลกากรและอุปสรรคที่มีใช้ภาษีศุลกากร แม้ว่าในปัจจุบันบางประเทศจะยังไม่สามารถลดอุปสรรคด้านภาษีศุลกากรได้มากนัก อาทิ สปป.ลาว แม้ว่าจะไม่สามารถให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่

ประเทศสมาชิกได้มากนัก แต่ก็มีกรอำนวยความสะดวกทางการค้าด้านอื่นๆ แทน เช่น การจัดตั้ง one stop service โดยการอำนวยความสะดวกด้านพิธีศุลกากร ช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินการ และลดต้นทุนในการดำเนินการทางการค้าได้มาก จากการศึกษาภาพรวมมาตรการทางการค้าจะเห็นได้ว่า เวียดนามมีกฎระเบียบและมาตรการทางการค้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกสำหรับคู่ค้ามากที่สุด ผนวกเป็นประเทศสมาชิกที่มีความทางด้านมาตรการและกฎระเบียบอย่างมาก ประเทศคู่ค้าต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด แม้ว่าทุกประเทศสมาชิกจะพยายามเปิดประเทศรับการค้าจากภายนอก แต่ด้วยความที่เป็นประเทศขนาดเล็กและกำลังพัฒนา ความสามารถในการแข่งขันยังมีน้อย จึงยังไม่พร้อมที่จะเปิดเสรีทางการค้าเต็มที่และยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลแต่ละประเทศอย่างเข้มงวด

2. การเปรียบเทียบรูปแบบ กฎระเบียบ มาตรการ การให้สิทธิประโยชน์ และเงื่อนไขทางการลงทุน

ประเทศสมาชิก ACMECS ได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมการลงทุนทั้งจากประเทศสมาชิกด้วยกันเองและการลงทุนจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความก้าวหน้าต่างๆจากประเทศผู้เข้ามาลงทุนสู่ประเทศสมาชิกได้โดยตรง ดังนั้น กฎระเบียบ และมาตรการต่างๆจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ เป็นการดึงดูดการลงทุนให้เข้าสู่ประเทศตน ประเทศสมาชิก ACMECS แต่ละประเทศจึงมีการปรับปรุงกฎระเบียบ มาตรการ รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์และเงื่อนไขการลงทุนให้เอื้อประโยชน์ต่อการเข้ามาลงทุนของชาวต่างชาติมากขึ้น ซึ่งสามารถทำการสรุปเปรียบเทียบได้ดังต่อไปนี้

2.1 การจัดลำดับความสำคัญ (priority) ของโครงการที่จะได้รับการส่งเสริมนั้น ปรากฏว่าประเทศสมาชิก ACMECS ทุกประเทศจะให้ความสำคัญกับโครงการลงทุนประเภทเดียวกัน คือส่งเสริมการลงทุนในโครงการเกษตรกรรมทุกสาขา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละประเทศว่ามีความเหมาะสมจะปลูกพืชชนิดใด ก็จะส่งเสริมการเข้ามาลงทุนผลิตสินค้าเกษตรประเภทนั้น เช่น สปป.ลาวมีการจัดทำโครงการ Contract Farming เป็นการส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกสามารถเข้ามาลงทุนในการปลูกข้าวโพดในเขตพื้นที่ของสปป.ลาวได้ โดยสปป.ลาวจะมีการอำนวยความสะดวกด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ประเทศผู้เข้ามาลงทุนด้วย ทั้งนี้โครงการลงทุนส่วนใหญ่ที่เข้ามาลงทุนในประเทศสมาชิก ACMECS จะเป็นการลงทุนในภาคการเกษตร เนื่องจากประเทศสมาชิกแต่ละประเทศเป็นประเทศ

ที่ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก มีวัตถุดิบในการผลิตสมบูรณ์ มีแรงงานราคาถูก และมีความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรสูง ดังนั้นการผลิตสินค้าเกษตรจึงมีความเหมาะสมมากกว่าที่จะทำการผลิตสินค้าที่ใช้ทักษะและเทคโนโลยีสูง จึงทำให้ประเทศที่พัฒนาแล้วมีความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในภาคการผลิตนี้มากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2550)

2.2 ความเป็นเจ้าของ (foreign ownership) ในด้านความเป็นเจ้าของนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ โดยประเทศสมาชิก ACMECS ยังมีการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นเป็นเงื่อนไขสำคัญของการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อสงวนกิจการที่มีความสำคัญไว้สำหรับคนท้องถิ่น(สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2550) แต่การกำหนดสัดส่วนของนักลงทุนต่างชาติของแต่ละประเทศสมาชิกก็มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถสรุปได้แต่ละประเทศดังนี้

กัมพูชา รูปแบบการลงทุนของต่างชาติในกัมพูชามี 2 รูปแบบ คือ

ก. การถือหุ้นของชาวต่างชาติทั้งสิ้น 100% เป็นการลงทุนเพียงผู้เดียว หรือกลุ่มนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในกัมพูชา แต่ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ

ข. การร่วมทุน (Joint Venture) เป็นกิจการร่วมทุนที่ก่อตั้งขึ้นใหม่จากการร่วมลงทุนโดยไม่จำกัดสัญชาติ รวมทั้งการร่วมทุนกับภาครัฐ ยกเว้นการร่วมทุนที่มีเจตนาจะถือครองกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของที่ดินในกัมพูชา ต้องมีบุคคลสัญชาติกัมพูชาถือหุ้นร้อยละ 51 ขึ้นไป

สปป.ลาว รูปแบบการลงทุนของต่างชาติใน สปป. ลาว มี 3 รูปแบบ คือ

ก. ธุรกิจร่วมตามสัญญา เป็นการร่วมธุรกิจระหว่างนิติบุคคลภายในประเทศกับฝ่ายต่างประเทศ โดยไม่ได้ก่อตั้งนิติบุคคลใหม่ขึ้นในสปป. ลาว สำหรับวัตถุประสงค์รูปแบบการร่วมมือ ระยะเวลาของการดำเนินธุรกิจ สิทธิ ความรับผิดชอบ และผลประโยชน์แต่ละฝ่ายให้กำหนดไว้ในสัญญา

ข. วิสาหกิจผสมระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศกับผู้ลงทุนภายในประเทศ ผู้ร่วมลงทุนจะร่วมกันรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของกิจการและแบ่งผลกำไรกันตามที่ตกลงกันได้

และจดทะเบียนประกอบธุรกิจภายใต้กฎหมายของ สปป.ลาว โดยมีอัตราส่วนประกอบหุ้นของผู้ลงทุนต่างประเทศไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30 ของทุนจดทะเบียนทั้งหมด

ก. วิสาหกิจลงทุนต่างประเทศทั้งหมด (100 %) เป็นการลงทุนเพียงผู้เดียว หรือกลุ่มนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งต้องได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนภายในและต่างประเทศ (DDFI) ก่อน และต้องเป็นการดำเนินการที่ไม่ขัดต่อกฎหมายของ สปป.ลาว

พม่า รูปแบบการลงทุนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลพม่า มี 2 รูปแบบ คือ

ก. การลงทุนที่ชาวต่างชาติถือหุ้น 100% (100% foreign owned) เมื่อนักลงทุนต่างชาติได้รับอนุญาตให้ลงทุนในพม่าแล้ว ต้องจดทะเบียนเพื่อขอดำเนินธุรกิจในพม่าอีกครั้ง โดยทางการพม่า ได้กำหนดให้นักลงทุนต่างชาติต้องโอนเงินตราต่างประเทศไปฝากไว้กับธนาคารการค้าต่างประเทศ (Myanmar Foreign Trade Bank : MFTB) ก่อนยื่นขอจดทะเบียนในพม่าตามจำนวน เงินขั้นต่ำที่ทางการพม่ากำหนด

ข. การร่วมลงทุนระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับนักลงทุนในพม่า (Joint Venture) การร่วมลงทุน แบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ 1) การร่วมลงทุนกับรัฐบาลพม่า นักลงทุนชาวต่างชาติสามารถเจรจาขอร่วมลงทุนกับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลพม่าในสังกัดกระทรวงต่างๆ ได้ไม่น้อยกว่า 35% ของมูลค่าเงินลงทุนรวม โดยต้องทำโครงการยื่นเสนอต่อ MIC 2) การร่วมลงทุนกับเอกชนพม่า นักลงทุนต่างชาติจะต้องลงทุนไม่น้อยกว่า 35% เช่นเดียวกัน และจะต้องโอนเงินต่างประเทศไปฝากไว้กับ MFTB ไม่น้อยกว่าจำนวนขั้นต่ำที่ทางการพม่ากำหนดไว้ เช่นเดียวกับกรณีการลงทุนของต่างประเทศ 100%

เวียดนาม รูปแบบการลงทุนของต่างชาติในเวียดนามมี 3 รูปแบบ คือ

ก. สัญญาร่วมลงทุนธุรกิจ (Business Co-operation Contract : BCC) เป็นการร่วมทุนทำธุรกิจระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับนักลงทุนเวียดนาม ซึ่งอาจมีมากกว่า 1 รายเข้าร่วมทำธุรกิจด้วย มีความยืดหยุ่นมากที่สุด

ข. กิจการร่วมทุน (Joint Venture : JV) ในอดีตกิจการร่วมทุนเป็นรูปแบบที่นิยมกันมากในเวียดนาม แต่ปัจจุบันเริ่มลดลง เนื่องจากมักมีปัญหาด้านการบริหารงานและการขยายธุรกิจ กิจการร่วมทุนก่อตั้งโดยสัญญาร่วมทุนระหว่างนักลงทุนต่างชาติรายเดียวหรือหลายรายกับนักลงทุนของเวียดนามรายเดียวหรือหลายราย เพื่อดำเนินกิจการทางธุรกิจร่วมกัน หรือบางกรณีอาจเป็นการดำเนินการระหว่างรัฐบาลต่างประเทศกับรัฐบาลเวียดนามก็ได้ ทั้งนี้ผู้ที่เข้าร่วมลงทุนจะมีกฎหมายกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลงทุน โดยมีสัดส่วนทุนของแต่ละฝ่ายที่ชัดเจนตามข้อตกลง ไม่มีการกำหนดเพดานของการลงทุนร่วม หรือสัดส่วนการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ แต่โดยทั่วไปสัดส่วนการลงทุนจากต่างชาติต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของเงินลงทุนทั้งหมด

ค. กิจการที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด (Wholly Foreign - Owned Enterprise) กิจการที่ต่างชาติเป็นเจ้าของเองทั้งหมด นับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการลงทุนในเวียดนาม โดยเป็นการลงทุนขององค์กรหรือเอกชนจากต่างประเทศทั้งหมด การลงทุนดังกล่าวจะต้องได้รับอนุมัติจาก MPI หรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นก่อน การลงทุนในลักษณะนี้มีสถานะเป็นบริษัทจำกัดตามกฎหมายการลงทุนของเวียดนาม และผู้ลงทุนมีอำนาจเต็มในการบริหาร

2.3 การให้สิ่งจูงใจ (incentive) ในการให้สิ่งจูงใจของประเทศสมาชิก ACMECS กับนักลงทุนต่างชาติจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรที่สำคัญ ได้แก่ การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลและการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีอากรขาเข้าสินค้าทุน เครื่องจักร และวัตถุดิบ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2550) ซึ่งสามารถสรุปการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรและมีใช้ภาษีของแต่ละประเทศได้ดังนี้

กัมพูชา กัมพูชามีโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ใกล้บริเวณชายแดน เพื่อขยายการลงทุนด้านอุตสาหกรรมและก่อสร้างศูนย์การค้าขนาดใหญ่ โดยรัฐบาลกัมพูชาได้เสนอสิทธิพิเศษด้านการลงทุนที่ให้แก่นักลงทุนต่างชาติ เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้จากกำไร การยกเว้นอากรนำเข้าเครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ และวัสดุก่อสร้างสำหรับโครงการที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และการยกเว้นอากรนำเข้าวัตถุดิบ สินค้าสำเร็จรูป และส่วนประกอบสำหรับโครงการผลิตเพื่อการส่งออกและโครงการผลิตสินค้าที่สนับสนุนต่อเนื่องกัน เป็นต้น

สปป.ลาว นักลงทุนต่างชาติจะได้รับความสะดวกจากรัฐ ในการก่อตั้ง และการดำเนินการผลิต ธุรกิจ ตามระเบียบกฎหมาย ได้รับการยกเว้นภาษีและอากรนำเข้าสำหรับ

อุปกรณ์ เครื่องอะไหล่ พาหนะการผลิตโดยตรง และวัตถุดิบ ได้รับการยกเว้นภาษีขาออก สำหรับผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปเพื่อส่งออก ส่วนอากรกำไร แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 20% , 15% , และ 10% และระยะการยกเว้นอากรกำไรดังกล่าว ขึ้นอยู่กับเขตการลงทุนและขนาดของการลงทุนด้วย

พม่า ในการนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องจักร หรือวัสดุสิ่งของที่ใช้ในการลงทุนไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า และได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 3 ปี เริ่มจากการดำเนินการ ส่วนภาษีส่งออกต้องเสียในอัตรา 8% และได้รับการยกเว้น Income Tax เป็นเวลา 3 ปี

เวียดนาม กฎหมายการลงทุนของเวียดนามค่อนข้างชัดเจนและเอื้อประโยชน์แก่นักลงทุน โดยรัฐบาลส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติและยืนยันที่จะไม่ยึดกิจการ เป็นของรัฐรวมทั้งอนุญาตให้ส่งเงินทุนและกำไรกลับประเทศได้ นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติโครงการลงทุนจากต่างชาติ โดยใช้ระบบ เสร็จสิ้นในขั้นตอนเดียว (One – Stop Service) เพื่อให้การอนุญาตลงทุนเป็นไปอย่างรวดเร็ว ด้านมาตรการทางภาษีชาวต่างชาติเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราที่ต่ำที่ชาวเวียดนามเสียภาษี โดยเฉลี่ยร้อยละ 40 – 70 ภาษีเงินได้นิติบุคคล มี 2 ระดับ คือ เกณฑ์ปกติ และเกณฑ์พิเศษเพื่อจูงใจนักลงทุนชาวต่างชาติ เช่น โรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกจะได้รับยกเว้น ไม่ต้องเสียภาษีภายใน 4 ปี นับแต่ปีที่มีการและหลังจากนั้นเสียภาษี ร้อยละ 10 ด้านการนำเข้าวัตถุดิบได้มีการยกเว้นภาษี เครื่องมือและเครื่องจักรที่นำเข้ามาเพื่อเป็นทุนของบริษัท หรือเป็นทุนของธุรกิจร่วมทุนและกรณีวัตถุดิบ ชิ้นส่วนและปัจจัยอื่นๆที่นำเข้ามาเพื่อผลิตสำหรับส่งออกจะมีการคืนภาษีให้เมื่อมีการส่งออก

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการเกษตรในประเทศไทยได้พัฒนาก้าวหน้าไปมาก โดยการขยายตัวของภาคเกษตรกรรมและปศุสัตว์มีแนวโน้มที่ดีและมีปริมาณผลผลิตสูง อีกทั้งเอกชนไทยมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมแบบ value-added เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการจัดตั้งอุตสาหกรรมรองรับ อาทิ โรงงานน้ำตาล โรงงานอาหารสัตว์ ซึ่งเน้นการส่งออกเป็นหลักส่งผลให้ความต้องการวัตถุดิบเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันประเทศเพื่อนบ้านของไทยมีปัจจัยหลักที่เอื้ออำนวยต่อการขยายอุตสาหกรรมการเกษตร ได้แก่ วัตถุดิบ พื้นที่ แรงงาน ประกอบกับเศรษฐกิจในประเทศเหล่านี้ยังเป็นเศรษฐกิจที่ไม่โตและยังไม่เปิดกว้างเต็มที่ทำให้มีความจำเป็นต้องพึ่งพาประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ไทย ทั้งนี้ ในบรรดาประเทศเพื่อนบ้านทั้งหมดเวียดนามเป็นประเทศที่มีโอกาสพัฒนาไปเร็วที่สุด รองลงมาได้แก่ กัมพูชา ลาว และพม่า

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจในประเทศเพื่อนบ้านโดยเปรียบเทียบ

1) กัมพูชา – มีความสัมพันธ์และการติดต่อใกล้ชิดกับไทย สามารถใช้เงินบาทในการซื้อ-ขาย มีความโน้มเอียงที่จะเลือกทำธุรกิจกับไทย 2) สปป.ลาว – การสื่อสารระหว่างกันเข้าใจได้ง่าย แรงงานชั้น สามารถขออนุญาตประกอบธุรกิจได้โดยตรงจากเจ้าแขวง ใช้เงินบาทในการซื้อ-ขาย ได้ รัฐบาลเข้ามาควบคุมธุรกิจต่างชาติไม่มากนัก 3) พม่า - มีทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานจำนวนมาก มีปัญหาในระบบการโอนเงินเข้าไทยเนื่องจากต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลก่อน ส่วนขั้นตอนขออนุญาตประกอบธุรกิจมีความยุ่งยาก เงื่อนไขการประกอบธุรกิจที่จำกัด อาทิ รับเครดิตเฉพาะเงินสกุลยูโร อัตราภาษีสินค้านำเข้าสูง 4) เวียดนาม – มีระบบการเงินและสังคมที่ค่อนข้างเปิด แรงงานมีความขยันขันแข็ง นโยบายภาครัฐมีความชัดเจน เนื่องจากระบบเศรษฐกิจที่ใช้มีเกณฑ์ความเป็นสากลในการดำเนินการ ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการลงทุน

ภาวะการค้าของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบ ACMECS

จากสภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย พม่า สปป.ลาว และกัมพูชา รวมแนวชายแดนระยะทางประมาณ 5,502 กิโลเมตร มีช่องทางการค้าชายแดนระหว่างกันกว่า 70 จุด โดยมีทั้งจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน กระจายอยู่ในจังหวัดชายแดนทั่วประเทศเกือบ 30 จังหวัด เป็นผลให้ประเทศไทยสามารถค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านได้หลายรูปแบบ เช่น การค้าระหว่างประเทศ ซึ่งผู้ประกอบการสามารถนำเข้า - ส่งออกสินค้า ได้ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ การค้าชายแดน ในอดีตเป็นการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าเล็กน้อยระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดน แต่ปัจจุบันได้มีการพัฒนาเป็นการค้าในรูปแบบของธุรกิจหรือการลงทุน และการค้าผ่านแดน เป็นการค้าขายที่ผู้ประกอบการจากประเทศที่หนึ่งส่งสินค้าผ่านประเทศที่สองไปยังประเทศที่สามหรือจากประเทศที่สามผ่านแดนประเทศที่สองมายังประเทศที่หนึ่ง โดยประเทศที่ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าผ่านแดนจะต้องให้ความยินยอมด้วย สำหรับประเทศที่ไทยนิยมค้าขายผ่านแดน ได้แก่ จีน เวียดนาม บังคลาเทศ และอินเดีย เป็นต้น

ปัจจุบันการค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีต้นทุนค่าขนส่งต่ำกว่าประเทศคู่แข่งอื่นๆ และยังเป็นแหล่งระบายสินค้าที่ล้นตลาดของไทย ตลอดจนยังเป็นช่องทางในการหาวัตถุดิบที่มีราคาถูกเพื่อป้อนโรงงานผลิตสินค้าภายในประเทศเพื่อลดต้นทุนการผลิต ทำให้สินค้านี้มีราคาต่ำลง

อันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคภายในประเทศของไทย และสามารถส่งออกสินค้าที่มีราคาต้นทุนต่ำลง เป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางด้านราคาในตลาดโลกเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การค้าชายแดนยังมีการส่งเครื่องจักร อุปกรณ์ หรือปัจจัยการผลิตต่างๆ เพื่อการผลิตสินค้าในประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านดีขึ้น จึงเกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่ายจากการทำการค้าชายแดนระหว่างกัน จากตารางที่ 6 จะเห็นว่ามูลค่าการค้าชายแดนของไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจนถึงปัจจุบัน จากการเผยแพร่สถิติอย่างเป็นทางการของสำนักงานพาณิชย์จังหวัด โดยการรวบรวมของกระทรวงพาณิชย์ในปี 2545 พบว่า การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าร้อยละ 70 เป็นการค้าที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนที่เชื่อมติดกัน จึงทำให้ไทยและเพื่อนบ้านเห็นความสำคัญที่จะร่วมมือกันพัฒนารูปแบบการค้าชายแดนให้ชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น ที่สำคัญยังเป็นแหล่งรายได้หลักให้กับคนในพื้นที่ที่มีการทำข้อตกลงทางการค้า

ตารางที่ 6 มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2542 - 2549

	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)							
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
มูลค่าการค้ารวม	148,720	174,672	211,617	286,826	353,360	430,192	533,385	551,402
การส่งออก	106,743	106,578	127,547	179,210	231,701	273,988	338,775	317,234
การนำเข้า	41,976	68,093	84,070	107,616	121,659	156,204	194,610	234,167
ดุลการค้า	64,766	38,484	43,477	71,594	110,042	117,784	144,165	83,067

ที่มา: การค้าชายแดนและผ่านแดน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชายแดน โดยการรวบรวมจากกระทรวงพาณิชย์ (2550)

จากตารางที่ 6 และ 7 จะเห็นได้ว่า การค้าชายแดนของไทยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นทุกปีนับตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นจาก 113,210 ล้านบาท เป็น 533,385 ล้านบาท ในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้น 5 เท่า ภายใน 8 ปี โดยในปี 2549 การค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีมูลค่า 533,385 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ที่มีมูลค่า 430,192 ล้านบาท หรือร้อยละ 23.99 ไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า 144,165 ล้านบาท และหากเปรียบเทียบการค้าชายแดนกับการค้าระหว่าง

ประเทศ จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา การค้าชายแดนมีส่วนการค้าเฉลี่ยร้อยละ 65 ของการค้าระหว่างประเทศ

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบการค้าชายแดนกับการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2548 – 2550

(หน่วย : ล้านบาท)

ประเทศ	2548		2549		2550	
	ค้าระหว่างประเทศ	ชายแดน	ค้าระหว่างประเทศ	ชายแดน	ค้าระหว่างประเทศ	ชายแดน
ไทย- มาเลเซีย	558,254 (100%)	272,223 (48%)	577,288 (100%)	352,003 (61%)	568,518 (100%)	368,062 (65%)
ไทย - พม่า	100,298 (100%)	88,293 (88%)	117,557 (100%)	99,296 (84%)	113,095 (100%)	97,268 (86%)
ไทย - ลาว	40,092 (100%)	38,548 (96%)	58,473 (100%)	46,432 (79%)	61,504 (100%)	51,310 (83%)
ไทย - กัมพูชา	38,072 (100%)	31,128 (82%)	48,326 (100%)	34,597 (72%)	48,406 (100%)	34,761 (74%)
มูลค่าการค้า	736,716	430,192	796,259	533,385	791,523	551,402
รวม	(100%)	(58%)	(100%)	(67%)	(100%)	(70%)

ที่มา: กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร (2550)

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS สามารถสรุปได้ ดังนี้

ไทย-กัมพูชา

ภาพรวมทางการค้า

กัมพูชามีพรมแดนติดกับประเทศไทยในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด ทิศใต้ติดกับอ่าวไทย ปัจจุบันความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชานับได้ว่ามีพัฒนาการที่ก้าวหน้าและดำเนินไปบนพื้นฐานของความเข้าใจกัน โดยมีกรอบความร่วมมือต่าง ๆ เป็นพลังขับเคลื่อนความสัมพันธ์อันดีระหว่าง

กัน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy - ACMECS) กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region - GMS) กรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต นอกจากนี้ยังมีกลไกความร่วมมืออีกมากทั้งในระดับรัฐบาลและระดับท้องถิ่นซึ่งมีส่วนช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างไทย-กัมพูชา ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS ด้านต่างๆมีดังนี้

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

ความสัมพันธ์ไทย - กัมพูชาในทางเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างใกล้ชิด ปัจจุบันมีคนไทยอาศัยอยู่ในกัมพูชาประมาณ 1,500 คน ส่วนใหญ่เข้าไปประกอบธุรกิจส่วนตัว อาทิ โรงแรม ร้านอาหาร และค้าขาย ประเทศไทยถือเป็นคู่ค้าที่สำคัญและเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ในกัมพูชา แต่โดยที่ระบบการบริหารจัดการภายในของกัมพูชา อาทิ การจัดเก็บภาษี การส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ความโปร่งใส ฯลฯ ยังขาดมาตรฐานและไม่เป็นสากล ทำให้การค้าและการลงทุนของไทยในกัมพูชามีต้นทุนสูงและเติบโตช้าซึ่งไม่สอดคล้องกับศักยภาพและสถานะทางเศรษฐกิจของไทย ทั้งนี้รัฐบาลสองฝ่ายได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและตกลงที่จะร่วมมือกันเร่งรัดการแก้ไขปัญหาและลดอุปสรรคด้านการค้าและการลงทุนระหว่างกันให้ปรากฏผลที่เป็นรูปธรรมต่อไป

ภาวะการค้าระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2543-2547 ประเทศไทยทำการค้ากับกัมพูชา มูลค่าการค้ารวมทั้งสิ้น 117,585.4 ล้านบาท เป็นอันดับที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 5.7 ของการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน โดยประเทศไทยเกินดุลการค้ากัมพูชา 111,642.0 ล้านบาท การค้าระหว่างไทยและกัมพูชามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด จากตารางที่ 8 ในปี 2548 มูลค่าการค้ารวมระหว่างไทยและกัมพูชาเท่ากับ 38,137.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 ร้อยละ 26.3 และเกินดุล 35,597.6 ล้านบาท ขณะที่ปี 2549 ไทยและกัมพูชามีมูลค่าการค้ารวม 48,657.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 27.6 โดยไทยเกินดุลการค้าเท่ากับ 46,031.5 ล้านบาท

การส่งออก ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาคือปีพ.ศ.2543-2547 ประเทศไทยส่งออกไป

กัมพูชามูลค่ารวมทั้งสิ้น 114,613.7 ล้านบาท การส่งออกจากไทยไปกัมพูชามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด จากปี 2541 ไทยส่งออกไปกัมพูชามูลค่า 12,402.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 29,091.3 ล้านบาทในปี 2547 หรือมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.2 ต่อปี ในปี 2548 ไทยส่งออกไปกัมพูชามูลค่าส่งออกเท่ากับ 36,867.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 26.7 ขณะที่ปี 2549 มีมูลค่าการส่งออกของประเทศไทยไปกัมพูชาเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 28.4 สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป ปูนซีเมนต์ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ เครื่องคั้นน้ำตาลทราย เป็นต้น

การนำเข้า ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาคือปีพ.ศ.2543-2547 ประเทศไทยนำเข้าจากกัมพูชามูลค่ารวมทั้งสิ้น 2,971.7 ล้านบาท มูลค่าการนำเข้ามีแนวโน้มที่ไม่ชัดเจน โดยในปี 2541 มูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 1,010.7 ล้านบาท และลดลงเหลือ 316.7 ล้านบาทในปี 2543 และเพิ่มขึ้นเป็น 1,270.1 ล้านบาทในปี 2548 ขณะที่ปี 2549 ประเทศไทยนำเข้าจากกัมพูชามูลค่า 1,313 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 3.4 สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

ตารางที่ 8 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา พ.ศ.2547-2549

รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
	2547	2548	2549	2548	2549
การค้าระหว่างประเทศ					
มูลค่าการค้า	30,204.0	38,137.7	48,657.5	26.3	27.6
การส่งออกของไทย	29,091.3	36,867.6	47,344.5	26.7	28.4
การนำเข้าของไทย	1,112.7	1,270.1	1,313.0	14.1	3.4
ดุลการค้า	27,978.6	35,597.5	46,031.5	27.2	29.3

ที่มา: กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร (2550)

ตารางที่ 9 สินค้าส่งออกและนำเข้าจากกัมพูชาที่สำคัญของไทยปี 2549

ลำดับ	สินค้าส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)	ลำดับ	สินค้านำเข้า	มูลค่า (ล้านบาท)
1	น้ำมันสำเร็จรูป	5,529.1	1	พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	285.5
2	ปูนซีเมนต์	2,745.0	2	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	273.3
3	จักรยานยนต์และ ส่วนประกอบ	2,460.7	3	ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่น ๆ	184.9
4	เครื่องคั้ม	2,643.5	4	สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและ ผลิตภัณฑ์	192.1
5	น้ำตาลทราย	3,375.7	5	กระดาษและเยื่อกระดาษ	61.9

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร(2550)

ภาวะการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาภายใต้กรอบ ACMECS

การค้ารวม ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาคือปีพ.ศ.2543-2547 ไทยทำการค้าชายแดนกับกัมพูชา มูลค่าการค้ารวมเท่ากับ 86,154.3 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.6 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา โดยไทยเกินดุล 79,706.4 ล้านบาท การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด จากตารางที่ 10 จะเห็นว่าในปี 2547 การค้าชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชามีมูลค่าการค้ารวมเท่ากับ 23,539.7 ล้านบาท ซึ่งก็ยังมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาร้อยละ 32 เกินดุล 20,641.1 ล้านบาท ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากวิกฤติการณ์ภายในของกัมพูชา ในช่วงต้นปีที่ผ่านมา ในปี 2548 การค้าชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชาเท่ากับ 30,412.4 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 30.5 โดยไทยเกินดุลการค้าเท่ากับ 27,969.4 ล้านบาท ขณะที่ปี 2549 การค้าชายแดนไทย-กัมพูชาเท่ากับ 36,036.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 17.3 โดยไทยเกินดุลการค้าเท่ากับ 33,315.4

การส่งออก ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาคือปี พ.ศ.2543-2547 ไทยส่งออกผ่านจุดการค้าชายแดนไทย-กัมพูชามูลค่าการส่งออกรวมทั้งสิ้น 83,430.28 ล้านบาท การส่งออกตามแนวชายแดนไทยไปกัมพูชามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยในปี 2547 การส่งออกตามแนวชายแดนไทยไปกัมพูชามีมูลค่า 22,090.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาร้อยละ 75.86 ใน

ปี 2548 มีมูลค่าการส่งออกชายแดนไทย-กัมพูชาเท่ากับ 29,340.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 32.8 ขณะที่ปี 2549 มูลค่าการส่งออกชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชาเท่ากับ 34,675.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 18.2 ซึ่งสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออกของไทย ได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เบ็ดเตล็ด สิ่งทอและสินค้าเชื้อเพลิง เป็นต้น

การนำเข้า ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาคือปีพ.ศ.2543-2547 ไทยนำเข้าจากกัมพูชามูลค่าการนำเข้ารวมทั้งสิ้น 3,723.93 ล้านบาท โดยในปี 2547 การนำเข้าของไทยจากชายแดนไทยกับกัมพูชา มีมูลค่า 1,449.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาร้อยละ 119.2 ในปี 2548 มีมูลค่าการนำเข้าชายแดนไทย-กัมพูชาเท่ากับ 1,371.5 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 5.4 ขณะที่ปี 2549 มูลค่าการนำเข้าชายแดนไทย-กัมพูชาเท่ากับ 1,360.5 ล้านบาท ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 0.8 สินค้าที่มีศักยภาพในการนำเข้าจากกัมพูชา ได้แก่ สิ่งทอ เหล็กและผลิตภัณฑ์ วัสดุก่อสร้าง กสิกรรม และสินค้าประมงและปศุสัตว์ เป็นต้น

ตารางที่ 10 มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา พ.ศ.2547-2549

รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
	2547	2548	2549	2548	2549
การค้าชายแดน					
มูลค่าการค้า	23,539.7	30,412.4	36,036.4	30.5	17.3
การส่งออกของไทย	22,090.4	29,340.9	34,675.9	32.8	18.2
การนำเข้าของไทย	1,449.3	1,371.5	1,360.5	-5.4	-0.8
ดุลการค้า	20,641.1	27,969.4	33,315.4	35.5	19.1

ที่มา: กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร (2550)

การค้าชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชา ปัจจุบันมีมูลค่ามากถึงร้อยละ 80 ของการค้ารวมกับประเทศไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการค้าชายแดนมีความสำคัญในความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศ ทั้งนี้ คาดว่าหลังการพัฒนาเครือข่ายคมนาคมทางบกระหว่างไทย - กัมพูชาแล้วเสร็จ ได้แก่ ถนนหมายเลข 5 (ช่วงปอยเปต - ศรีโสภณ) และหมายเลข 6 (ช่วงศรีโสภณ

- เสียมราฐ) หมายเลข 67 (สะง่า - อันลองเวง - เสียมราฐ) และหมายเลข 48 (เกาะกง - สเรอัมเบ็ต) การค้าชายแดนจะขยายตัวอีกมาก ในปัจจุบันรูปแบบการค้าชายแดนไทย-กัมพูชาที่เกิดขึ้นจะเป็นไปในลักษณะ การค้าชายแดนในระบบ คือ การนำเข้าและส่งออกสินค้าจะต้องผ่านพิธีการศุลกากรตามจุดการค้าและการค้านอกระบบหรือการลักลอบค้าชายตามแนวชายแดนที่ผิดกฎหมาย ซึ่งการลักลอบค้าชายตามแนวชายแดนยังคงเป็นปัญหาสำคัญหนึ่งภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS

ส่วนการชำระค่าสินค้าตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา จะชำระด้วยเงินสดเป็นสกุลเงินบาท สกุลเงินเหรียญสหรัฐฯ และบางครั้งจะจ่ายเป็นทองคำ หากการซื้อขายมีปริมาณมากจะชำระด้วยการโอนเงินทางโทรเลข Telegraphic Transfer (T/T) ผู้ส่งออกของไทยจะส่งสินค้าให้ผู้นำเข้าของกัมพูชาก่อน โดยให้เครดิตระยะหนึ่ง เมื่อครบกำหนดชำระเงิน ผู้นำเข้าของกัมพูชา จะโอนเงินโดยทาง โทรเลขกลับมาให้ผู้ส่งออกไทย การชำระค่าสินค้าอีกวิธีหนึ่ง คือผู้ส่งออกไทยจะส่งสินค้าไปให้ผู้นำเข้าของกัมพูชาก่อน โดยให้เครดิตระยะหนึ่งเมื่อครบกำหนดจ่ายจะมีนายหน้าของกัมพูชาเข้ามาชำระเงินให้กับผู้ส่งออกไทยแทนผู้นำเข้ากัมพูชา เรียกแบบนี้ว่า " โปยก๊วน "

(สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ กระทรวงการค้าประเทศ, 2550) ส่วนการจัดจำหน่ายสินค้าตามแนวชายแดนของไทยไปกัมพูชานั้นส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน โดยผู้นำเข้ากัมพูชาจะนำสินค้าไทยเข้าไปกระจายตามจังหวัดต่างๆ ประมาณร้อยละ 30 และนำเข้าไปยังกรุงพนมเปญเพื่อกระจายให้กับ ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกประมาณร้อยละ 35 ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 35 จะนำเข้าเพื่อจำหน่ายต่อไปยังประเทศเวียดนาม โดยจุดการค้าระหว่างไทยและกัมพูชาในปัจจุบันที่มีมูลค่าการซื้อขายปริมาณมาก คือ ด่านอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ตรงข้ามกับด่านปอยเปตของกัมพูชา ด่านบ้านหาดเล็ก จังหวัดตราด ตรงข้ามกับด่านเกาะกงของกัมพูชา ด่านบ้านช่องจอม จังหวัด สุรินทร์ตรงข้ามกับด่านโสมมีดของกัมพูชา และด่านบ้านช่องผักกาด จังหวัดจันทบุรี ตรงข้ามกับด่านไพลินของ กัมพูชา (กลุ่มการค้าชายแดน สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2550)

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้า

การส่งออกของไทยไปยังกัมพูชาในปัจจุบันพบว่า ผู้ส่งออกไทยมีปัญหาและอุปสรรคในการส่งสินค้าไปตลาดกัมพูชา โดยปัญหาเหล่านี้เกิดจากปัจจัยภายในประเทศไทยเอง และปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดต่างๆ ภายในประเทศกัมพูชาทั้งนี้ปัญหาที่สำคัญๆ เรียงตามลำดับ ดังนี้

1. กัมพูชาไม่มีความมั่นคงทางการเมืองมีการสู้รบเพื่อแย่งชิงอำนาจการปกครองภายในประเทศ ทำให้กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง และบางพื้นที่จะมีกฎระเบียบเป็นของตัวเอง โดยที่พื้นที่เหล่านั้นเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญระหว่างไทยกับกัมพูชา ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงสูงในการค้าขาย

2. ขั้นตอนและระเบียบการส่งออกของไทย มีระเบียบขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน และมีเอกสารประกอบมาก ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง รวมทั้งการขอคืนภาษีอากรล่าช้า ทั้งภาษีตามมาตรา 19 ทวิ เงินชดเชย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งการขอคืนภาษีเหล่านี้จะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและใช้เวลานาน ทำให้ผู้ประกอบการขาดสภาพคล่องของเงินทุนหมุนเวียน

3. ปัญหาเรื่องค่าเงินเรียลซึ่งเป็นสกุลเงินหลักที่ใช้ในกัมพูชาขาดเสถียรภาพทำให้การซื้อขายสินค้าจะไม่สามารถรับชำระค่าสินค้าเป็นเงินสกุลดังกล่าวได้ ส่วนใหญ่จะรับชำระค่าสินค้าเป็นเงินเหรียญสหรัฐฯ และเงินบาทของไทย หรือบางครั้งต้องรับชำระเป็นทองคำแทน

4. เส้นทางขนส่งจากชายแดนไทยไปยังกรุงเทพมหานคร มีกลุ่มอิทธิพลต่างๆ คุมเส้นทางอยู่ทำให้การขนส่งสินค้าผ่านเส้นทางดังกล่าวจะต้องเสียค่าผ่านทางให้กับกลุ่มต่างๆ ที่มีประมาณกว่า 100 ค่าน ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าสูงขึ้นกว่าปกติ

5. ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปศึกษาวิจัยทางด้านการตลาดของประเทศกัมพูชาอย่างจริงจังทำให้ผู้ส่งออกไม่ทราบถึงรสนิยม และความต้องการของผู้บริโภค ขอบบังคับ กฎหมาย และขั้นตอนวิธีการทำการค้า ภาวะการแข่งขันของตลาด ช่องทางการจัดจำหน่ายและรายชื่อผู้นำเข้า รวมไปถึงกลยุทธ์ที่ใช้ในการแข่งขันในตลาดกัมพูชา ทำให้ผู้ส่งออกรายใหม่ไม่สามารถเข้าถึงตลาดกัมพูชาได้

6. การค้าระหว่างผู้ส่งออกไทยกับผู้นำเข้ากัมพูชาบริเวณชายแดน ส่วนใหญ่เป็นการทำการค้าที่ไม่มีการทำสัญญา ส่งผลให้ผู้ส่งออกของไทยถูกโกงจากผู้นำเข้ากัมพูชาบ่อยครั้ง

7. ปัญหาเรื่องระเบียบและขั้นตอนการนำเข้าสินค้าในกัมพูชาที่ยุ่งยากโดยสินค้าที่จะนำเข้ากัมพูชาต้องผ่านการตรวจสอบจากบริษัท SGS ที่กระทรวงพาณิชย์กัมพูชาตั้งขึ้นมา เพื่อตรวจสอบคุณภาพสินค้าและทำการประเมินพิกิตศุลกากร ถ้าสินค้าใดไม่ผ่านการตรวจสอบจะไม่สามารถส่งเข้าไปขายในตลาดกัมพูชาได้

8. การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการส่งออกของผู้ประกอบการไทย

9. ปัญหาค่าจ้างแรงงานมีการปรับตัวสูงขึ้นส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสินค้าของไทยสูงทำให้ศักยภาพในการแข่งขันในตลาดกัมพูชาลดลง

10. ไทยเป็นประเทศที่จัดว่ามีการจัดเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องจักรและชิ้นส่วนในอัตราที่สูงกว่าคู่แข่ง ทำให้ไทยมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าคู่แข่ง

แนวทางแก้ไข

1. ลดขั้นตอนและระเบียบการส่งออกเดิมที่มีการกำหนดไว้ว่า การค้าชายแดนจะต้องมีมูลค่าการส่งออกไม่เกิน 500,000 บาท โดยปรับให้กฎเกณฑ์เหล่านี้สามารถสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มความสะดวกและลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการส่งออก

2. ควรปรับปรุงการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีนำเข้าตามมาตรา 19 ทวิ และภาษีมุมน้ำเงินให้เร็วขึ้น เพื่อเสริมสภาพคล่องให้ผู้ส่งออกไทยสามารถขยายการส่งออกไปสู่ตลาดการค้าได้มากขึ้น

3. สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ศึกษาวิจัยข้อมูลทางการตลาดของประเทศกัมพูชาทั้งแนวลึกและแนวกว้าง เช่น ภาวะการแข่งขันของสินค้าไทยที่มีศักยภาพในตลาดกัมพูชา คู่ทางการค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย รวมไปถึงรายชื่อผู้นำเข้ารายใหญ่ของกัมพูชา เพื่อให้ผู้ส่งออกของไทยได้ใช้เป็นช่องทางในการส่งออก

4. ลดอัตราภาษีนำเข้า วัตถุดิบ เครื่องจักรกล และชิ้นส่วนที่ใช้ในการผลิตเพื่อการ

ส่งออกให้เป็นไปตามข้อตกลงของอาฟต้า เพื่อให้ราคาสินค้าของไทยสามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้

5. ปรับปรุงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่างๆ เพื่อให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอ และครอบคลุมเขตอุตสาหกรรมต่างๆ และควรมีการลดราคาอัตราค่าบริการด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศลง

6. ควบคุมราคาค่าบริการในการขนส่งต่างๆ และให้มีการเปิดเสรีของการให้บริการท่าเรือ เพื่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคาและค่าบริการ

7. จัดหาแหล่งเงินทุนระยะยาว และดอกเบี้ยต่ำให้ผู้ส่งออก โดยเฉพาะกับผู้ส่งออกขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีสภาพคล่องต่ำ

8. ควรมีความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชา ในด้านการหามาตรการป้องกันการแก้ไขการคดโกงของผู้นำเข้ากัมพูชา (ข้อมูลจากการสอบถามผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยกลุ่มการค้าชายแดน สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2550)

ไทย – สปป.ลาว

ภาพรวมทางการค้า

สปป.ลาวจัดเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจที่พึ่งพาการค้าระหว่างประเทศสูง คือ ประมาณร้อยละ 70 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ เป็นมูลค่าการส่งออกและนำเข้าสินค้าและบริการ ประเทศไทยจัดเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญอันดับต้นๆ ของสปป.ลาวและมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับสปป.ลาว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยมีกรอบความร่วมมือต่างๆ เป็นพลังขับเคลื่อนความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน และปัจจัยหนึ่งคือการมีพื้นที่ชายแดนเชื่อมต่อกันทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-สปป.ลาวมีความสัมพันธ์มากขึ้น ทั้งนี้พื้นที่ชายแดนไทย – สปป.ลาว ที่มีการตั้งจุดผ่านแดนถาวรปัจจุบันมี 13 จุด จุดผ่อนปรน จำนวน 21 จุด ซึ่งจุดผ่านแดนทั้งหมดนี้ก็เป็นหนึ่งในข้อตกลงสำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS ว่าด้วยความร่วมมือด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้า ดังนี้

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

สปป.ลาว เป็นประเทศที่ขาดดุลการค้า ขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อเนื่องมานาน อาศัยการช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นหลักและขาดดุลการค้ากับประเทศไทยมาโดยตลอด ดังนั้นรัฐบาลสปป.ลาว ในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมการค้ากับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน และเวียดนามมากขึ้น เพื่อลดการพึ่งพิงสินค้าจากไทยให้น้อยลง ประกอบกับนักธุรกิจจีนและเวียดนามมีความเป็นอยู่ที่ลำบากมาก่อน การเข้ามาทำธุรกิจใน สปป.ลาว จึงเป็นเหมือนกับการได้พื้นที่เปิดใหม่ที่ไม่วุ่นวาย และสินค้าของจีนและเวียดนามมีราคาถูก เข้ามาแทรกตลาดในลาวได้อย่างรวดเร็ว และขยายตัวในอัตราที่สูง หลังจากที่ได้ลงนามในสัญญาลดภาษีระหว่างกัน 50% กับทั้งสองประเทศดังกล่าว ระหว่างปี 2544-2545 ที่ผ่านมา ขณะที่นักธุรกิจไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า มักมองตลาดลาวเป็นตลาดเล็ก และกลัวความยากลำบากในการทำธุรกิจใน สปป.ลาว นอกจากนี้รัฐบาลลาวยังได้ผ่อนปรนให้กับคนจีนและคนเวียดนามในการเข้ามาทำการค้าใน สปป.ลาว ตามเมืองสำคัญต่างๆ มากขึ้น ดังนั้นถึงแม้สินค้าไทยจะยังครองตลาดส่วนใหญ่ของลาว อยู่ก็ตามแต่สัดส่วนการครองตลาดได้ลดลงจากประมาณร้อยละ 80 เป็นประมาณร้อยละ 60 ในปัจจุบัน

ภาวะการค้าระหว่างประเทศไทย-สปป.ลาว

ภาวะการค้าระหว่างประเทศไทยกับสปป.ลาวนั้นมีแนวโน้มที่สูงขึ้นตลอดมา ไทยเกินดุลการค้ามาโดยตลอดตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ในปี 2548 ประเทศไทยเกินดุลการค้ารวมมูลค่าทั้งสิ้น 21,838.9 ล้านบาท ปริมาณการค้าทั้งปี มีมูลค่า 40,092 ล้านบาท ปี 2549 มีมูลค่าการค้ารวม 57,583.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 43.6 เนื่องจากกรอบยุทธศาสตร์ อีรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขงหรือที่เรียกว่า ACMECS และกรอบอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง หรือที่เรียกว่า GMS ก่อให้เกิดเส้นทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 2 เส้นทาง คือ เส้นทางหมายเลข R 3 จากไทย จังหวัดเชียงราย-สู่สปป.ลาว (ตอนเหนือ)- ไปยังจีนตอนใต้ และเส้นทางหมายเลข 9 (East-West Economic Corridor) เชื่อมโยง พม่า- ไทย (จังหวัด มุกดาหาร)- ลาว (ตอนกลาง)- ไปยังเวียดนาม ทำให้ลาวสามารถเชื่อมโยงสู่ประเทศรอบด้านอยู่ท่ามกลางประเทศเศรษฐกิจที่กำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ประกอบด้วยทางเหนือของลาวเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน ประชากร 1,200 กว่าล้านคน ทางตะวันตกเป็นประเทศไทยมีประชากร 64 ล้านคน ทางตะวันออกเป็นเวียดนามมีประชากร 83 ล้านคน และตอนใต้เป็นประเทศกัมพูชาอีก 12 ล้านคน ซึ่ง จีน ไทย และเวียดนาม ล้วนแต่เป็นประเทศที่

ระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ รอบด้านของ สปป. ลาว เป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ คิดเฉพาะร้อยละสิบบริเวณชายแดนไม่ต่ำกว่า 200 ล้านคน เป็นตลาดขนาดใหญ่ ดังนั้น สปป. ลาว จึงเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจากประเทศที่ไม่มีพรมแดนติดต่อทางทะเล Land Lock ไปสู่ประเทศ Land Link ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของลาวเอง ที่จะนำพาประชากร ประมาณ 6 ล้านคน จากฐานะยากจนไปสู่ความมั่นคง คาดว่าภายใน 6 ปี ก็จะเป็นประเทศที่จัดอยู่ในหมวดประเทศที่กำลังพัฒนา

จากตารางที่ 11 มูลค่าการส่งออกไปสปป.ลาว ปี 2549 เพิ่มขึ้นจากปี 2548 คิดเป็นร้อยละ 24.8 มูลค่าการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปสปป.ลาว มูลค่ารวม 38,654.9 ล้านบาท ปี 2548 ประเทศไทยส่งสินค้าไปสปป.ลาวประมาณ 30,965.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 ร้อยละ 32.4 สินค้าส่งออกไปลาวที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ ผ้าผืน เครื่องจักรและส่วนประกอบของเครื่องจักร ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่นๆ และอื่นๆ

มูลค่าการนำเข้าจากลาว ปี 2549 เพิ่มขึ้นจากปี 2548 คิดเป็นร้อยละ 107.4 มูลค่าการนำเข้าสินค้ารวมจากสปป.ลาว 4,610.7 ล้านบาท ในปี 2548 ประเทศไทยนำเข้าสินค้าจากลาวประมาณ 9,126.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 ร้อยละ 97.9 ซึ่งสินค้านำเข้าจากลาวที่สำคัญ ได้แก่ สินแร่โลหะอื่นๆ และเศษโลหะและผลิตภัณฑ์ เชื้อเพลิงอื่นๆ ไม้ซุง ไม้แปรรูป และไม้อื่นๆ ผลิตภัณฑ์ไม้ ัญชพ และัญชพสำเร็จรูป พลังงานไฟฟ้า แร่ธาตุ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ ถ่านหิน ผัก ของปรุงแต่งที่ทำจากผักผลไม้ เมล็ดพืชน้ำมัน รถยนต์โดยสารและรถยนต์บรรทุก หนังสือและหนังสือพิมพ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ เสื้อผ้า รองเท้า และผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ แร่ดิบ เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม เส้นใยใช้ในการทอ และอื่นๆ

ตารางที่ 11 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทย-สปป.ลาว ปี 2547 - 2549

รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
	2547	2548	2549	2548	2549
มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ					
มูลค่าการค้า	27,993.3	40,092.0	57,583.3	43.2	43.6
การส่งออกของไทย	23,382.6	30,965.5	38,654.9	32.4	24.8
การนำเข้าของไทย	4,610.7	9,126.5	18,928.4	97.9	107.4
ดุลการค้า	18,771.8	21,838.9	19,726.4	16.3	-9.7

ที่มา: กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร (2550)

ตารางที่ 12 สินค้าส่งออกและนำเข้าจากสปป.ลาวที่สำคัญของไทยปี 2549

ลำดับ	สินค้าส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)	ลำดับ	สินค้านำเข้า	มูลค่า (ล้านบาท)
1	น้ำมันส่งออก	8,494.9	1	สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	8,171.3
2	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	3,745.2	2	เชื้อเพลิงอื่นๆ	5,990.1
3	เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์	2,682.3	3	ไม้ซุง ไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์	3,006.4
4	ผ้าผืน	2,092.4	4	พืช และผลิตภัณฑ์จากพืช	573.2
5	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล	1,749.6	5	ธุรกรรมพิเศษ	401.8

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร(2550)

ส่วนของปัจจัยภายในของ สปป. ลาว ที่มีศักยภาพต่อการค้าการลงทุนจากต่างประเทศ ได้แก่ ลาวได้รับสิทธิพิเศษ GSP จาก 42 ประเทศ ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี AISP จากประเทศไทย ที่ไทยเก็บภาษีนำเข้าร้อยละ 0 - 5 จำนวน 300 รายการ และสิทธิพิเศษภาษี 0 ที่เป็น One Way Free Trade จำนวน 10 รายการ มีค่าจ้างแรงงานที่ไม่แพง มีความปลอดภัยในชีวิตและ

ทรัพย์สินสูง ที่ดินที่สามารถเช่าในระยะยาวได้ 75 ปี มีการจัดสรรสาธารณูปโภคในราคาที่ไม่แพง และสำหรับนักลงทุนไทยแล้วยังมีภาษาที่สื่อสารกันเข้าใจง่าย

ภาวะการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาวภายใต้กรอบ ACMECS

การค้ารวม ในปี 2548 มูลค่าการค้ารวมของไทยกับลาวเท่ากับ 38,547.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 33.8 โดยไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้า 27,057.35 ล้านบาท ในปี 2548 จังหวัดชายแดนที่ไทยมีมูลค่าการค้าชายแดนกับลาวมากที่สุด คือ หนองคาย รองลงมา คือ มุกดาหาร อุบลราชธานี นครพนม ในปี 2549 มูลค่าการค้ารวมของไทยกับลาวเท่ากับ 43,828.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 25.6 โดยไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้า 25,146 ล้านบาท

การส่งออก จากตารางที่ 13 ในปี 2548 มีมูลค่าการส่งออกชายแดนไทย-สปป.ลาว เท่ากับ 32,802.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 37.9 ในปี 2549 มีมูลค่าการส่งออกชายแดนไทย-สปป.ลาว เท่ากับ 37,728.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 15.0 สินค้าส่งออกของไทย ได้แก่ สินค้าเชื้อเพลิง ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าอุตสาหกรรม และเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ เป็นต้น

การนำเข้า ในปี 2548 มีมูลค่าการนำเข้าชายแดนไทย-สปป.ลาว เท่ากับ 5,745.2 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 14.6 ในปี 2549 มีมูลค่าการนำเข้าชายแดนไทย-สปป.ลาว เท่ากับ 9,995.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 74 สินค้านำเข้าจากลาว ได้แก่ โลหะทองแดง ไม้ ไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ สินค้าแร่ สินค้ากสิกรรม และยานพาหนะและส่วนประกอบ เป็นต้น

การค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ปัจจุบันมีมูลค่าการค้ามากถึงร้อยละ 90 ของการค้าระหว่างประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าการค้าชายแดนมีความสำคัญทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศ ซึ่งเขตชายแดนไทย-สปป.ลาว มีพื้นที่ครอบคลุม 9 จังหวัด ได้แก่ น่าน พะเยา อุดรดิตถ์ เลย หนองบัวลำภู หนองคาย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS ไทยและสปป.ลาวได้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือในโครงการพัฒนาการคมนาคม ได้แก่ โครงการถนนห้วยโก๋น (จ.น่าน) - ปากแบ่ง (ลาว) เส้นทางดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของถนน

เชื่อมโยงจากจังหวัดน่านไปยังแขวงอุดมไซของลาว เพื่อไปยังประเทศจีน และเส้นทางดังกล่าวยังสามารถเชื่อมต่อไปยังเดียนเบียนฟูและฮานอยของประเทศเวียดนาม ซึ่งรัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือรัฐบาลลาวในการศึกษาความเหมาะสมและสำรวจออกแบบรายละเอียด โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเหือง จะเชื่อมระหว่างบ้านนากระเซิง ตำบลลอฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ประเทศไทย และบ้านเมืองหมอใต้ เมืองแก่นท้าว แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อแล้วเสร็จคาดว่าจะเชื่อมโยงการคมนาคมและขนส่งระหว่างสองประเทศ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และเป็นการเพิ่มพูนสัมพันธภาพ และมิตรภาพอันดีที่มีต่อกันมายาวนาน ระหว่างรัฐบาลและประชาชนของทั้งสองประเทศอีกด้วย

ตารางที่ 13 มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย-สปป.ลาว ปี 2547 - 2549

รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
	2547	2548	2549	2548	2549
การค้าชายแดน					
มูลค่าการค้า	28,805.3	38,547.7	47,724.3	33.8	23.8
การส่งออกของไทย	29,792.0	32,802.5	37,728.4	37.9	15.0
การนำเข้าของไทย	5,013.3	5,745.2	9,995.8	14.6	74.0
ดุลการค้า	18,778.7	27,057.4	27,732.6	44.1	2.5

ที่มา: กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร (2550)

ทั้งนี้การค้าชายแดนระหว่างไทย-สปป.ลาว จะถูกจำกัดการค้าได้ไม่เกินครั้งละ 500,000 บาท โดยมีพ่อค้าชายแดน เป็นผู้รับคำสั่งซื้อสินค้าจากร้านค้าและมินิมาร์ทใน กรุงเทพมหานคร แล้วข้ามแดนมาซื้อสินค้าในฝั่งของประเทศไทยเพื่อจัดส่งให้ร้านค้าและมินิมาร์ทดังกล่าว พ่อค้าชายแดนเหล่านี้จะมีทั้งพ่อค้าชายแดนที่จดทะเบียนเป็นผู้นำเข้า-ส่งออกและไม่มีจดทะเบียน ซึ่งก็คือพ่อค้าชายแดนตามร้านค้าแผงลอยที่รับจ้างขนส่งสินค้า ในการชำระเงินในการซื้อขายสินค้าระหว่างไทย-ลาวหากเป็นการค้าที่มีมูลค่าสูงหรือเป็นการค้าระหว่างรัฐบาลจะทำการชำระเงินโดยใช้ระบบการเปิด L/C (Letter of Credit) และการชำระเงินโดยระบบ D/A (Document Against Acceptance) คือผู้ส่งออกของไทยจะตรวจสอบฐานะของผู้นำเข้าลาวจนเป็นที่พอใจแล้วจะส่งสินค้าไปให้ผู้นำเข้าลาว พร้อมส่งเอกสารการออกสินค้าให้ธนาคารในลาว เพื่อการชำระเงิน ผู้นำเข้าของสปป.ลาวจะต้องนำเงินมาชำระสินค้าที่ธนาคารก่อน จึงจะได้รับเอกสารเพื่อนำไปออกสินค้าจากคลังสินค้าได้ แต่ในการทำการค้าขายในพื้นที่เขตชายแดนจะนิยมชำระค่าสินค้า

ด้วยเงินสด คือ เงินบาทของไทย และเงินกีบของลาวแต่การชำระค่าสินค้าเป็นเงินบาทจะได้รับ
ความนิยมนมากกว่าเงินกีบ และอีกวิธีการหนึ่งคือ การชำระเงินโดยใช้ระบบ T/T (Telegraphic
Transfer) เป็นระบบของการไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยผู้ส่งออกไทยจะส่งสินค้าไปให้ผู้นำเข้าลาวโดย
ให้เครดิตระยะเวลาจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ เมื่อครบกำหนดเครดิตผู้นำเข้าลาวจะ
โอนเงินกลับมาให้ผู้ส่งออกของไทย

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้า

ประเด็นปัญหาด้านการค้าของไทย

จากสถิติการค้าปกติ และการค้าชายแดนไทย-ลาว แสดงให้เห็นว่า ยังมี
โอกาสในการขยายการค้าระหว่างกันอีกมาก หากมีการแก้ไขปัญหาลู่อุปสรรคทางการค้าที่สำคัญ
ได้แก่

1. ผู้ส่งออกสินค้าของไทยไปสปป.ลาว ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าชายแดน ขาด
ความเป็นนักการตลาดเชิงรุกมีอาชีพ จึงเสียเปรียบประเทศคู่แข่งเช่น เวียดนาม สิงคโปร์ และ
ไต้หวัน เป็นต้น
2. ปัญหาค่าจ้างแรงงานที่มีระดับสูงขึ้น ทำให้ราคาสินค้าของไทยมีราคา
สูงขึ้น เป็นเหตุให้ไทยเสียตลาดบางส่วนให้กับเวียดนามและจีน
3. มีการลักลอบการค้าตามแนวชายแดนไทย - ลาวมาก ทำให้ สินค้าไทย
ที่ลักลอบเข้าไปในสปป.ลาวมีราคาถูกกว่าสินค้าที่นำเข้าโดยถูกวิธีทำให้สินค้าไทยเข้าไปแข่งขัน
กันเองในตลาดลาว
4. สินค้าไทยจะถูกปลอมแปลงและเลียนแบบจากประเทศคู่แข่ง เช่น จีน
ส่งจักรยานยนต์และชิ้นส่วนลอกเลียนแบบที่มีราคาถูกกว่าของไทยมาก และเวียดนามส่งสินค้า
คุณภาพที่ต่ำกว่าทำให้ผู้บริโภคลาวเข้าใจผิดคิดว่าเป็นสินค้าไทย

ประเด็นปัญหาภายในของสปป.ลาว

1. การนำเข้าสินค้าของลาวจะต้องกระทำผ่านหน่วยงานของรัฐที่ใช้ชื่อว่า ลาวขาเข้า-ขาออก(Society Lao Import-Export) โดยกระทรวงการค้าของลาวเป็นผู้ดูแลและกำกับ โดยนำเข้าและส่งออกสินค้าที่จำเป็นต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และผ่านบริษัท เอกชน (Private Company) ที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการค้าให้เป็นผู้นำเข้า-ส่งออกสินค้าตาม ประเภทหรือหมวดที่ได้รับอนุญาตจากรัฐแล้วเท่านั้น สำหรับผู้นำเข้ารายย่อยที่ไม่มีใบอนุญาต จะอาศัยการนำเข้า-ส่งออกผ่านบริษัทที่มีใบอนุญาต ซึ่งต้องเสียค่านายหน้าร้อยละ 1-3 ขึ้นอยู่กับ ประเภทของสินค้า ส่งผลให้ราคาสินค้ามีต้นทุนสูงขึ้น
2. การลดและจำกัดจำนวนบริษัทผู้นำเข้า-ส่งออกของสปป.ลาว ทำให้มี ผู้ค้าขายลดลง โดยในสปป.ลาวจะมีบริษัทที่จดทะเบียนเป็นผู้นำเข้าและส่งออกประมาณ 150 บริษัท
3. ระบบการค้าระหว่างประเทศของสปป.ลาวยังไม่เป็นสากลและไม่มี ความแน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย กฎระเบียบบ่อยครั้ง และในแต่ละแขวงมีการจัดเก็บอัตรา ภาษีที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้ส่งออก มีความสับสน และไม่สามารถวางแผนระยะยาวได้
4. ขั้นตอนการนำเข้า และการออกเอกสารของสปป.ลาว มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ถ้าชำระทั้งต้องยื่นขอใบอนุญาตนำเข้าหลังจากที่สินค้านำเข้ามาถึงท่าแล้วเท่านั้น และต้องยื่น ขออนุญาตจากหลายหน่วยงาน และต้องวางเงินค้ำประกันการนำเข้า-ส่งออก
5. การดำเนินนโยบายการค้าของสปป.ลาว เน้นการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์และให้ความสำคัญกับจีนและเวียดนามมากกว่าไทย โดยให้สิทธิพิเศษต่างๆเช่น คิด อัตราภาษีนำเข้าสินค้าจากจีนและเวียดนามต่ำกว่าสินค้านำเข้าจากไทย 50 %
6. ค่าขนส่ง และค่าบริการในการนำเข้า-ส่งออกของสปป.ลาวค่อนข้างสูง ประกอบกับความตกลงขนส่งสินค้าผ่านแดนไทย-สปป.ลาวยังมีปัญหา เนื่องจากสินค้าจากลาวผ่าน ไทยไปประเทศที่สามไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียม แต่ในทางกลับกัน สินค้าจากไทยผ่านสปป.ลาวไป ยังประเทศที่สาม ยังถูกเก็บค่าธรรมเนียม

7. การขนส่งสินค้าทางบกของสปป.ลาวจะใช้ทางรถยนต์ เนื่องจาก สปป.ลาวยังไม่มีระบบการขนส่งทางรถไฟและเป็นลักษณะผูกขาด เส้นทางคมนาคมยังทุรกันดาร ต้องใช้เวลานานและทำให้สินค้าได้รับความเสียหายได้ง่ายเป็นอุปสรรคต่อการขนส่งสินค้า นอกจากนี้การกำหนดน้ำหนักบรรทุกของรถบรรทุกสินค้าในแต่ละแขวงไม่เท่ากันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

8. การขนถ่ายสินค้าของสปป.ลาว เน้นการใช้แรงงานคนมากกว่า เครื่องจักร ทำให้เกิดการเสียเวลาและสินค้าเสียหาย เป็นเหตุให้การขนถ่ายสินค้าไม่เสร็จทันตาม กำหนดส่งผลให้บริษัทรับขนส่งสินค้าขาดทุนและไม่ยอมรับงาน

ประเด็นปัญหาการค้าในระบบตามแนวชายแดน

สืบเนื่องจากการที่ไทยและสปป.ลาว มีชายแดนที่ยาวติดต่อกัน ทำให้มีช่องทางผ่านแดนธรรมชาติประมาณ 700 ช่องทางที่ประชาชนอาศัยเดินทางเข้า-ออกและมีการลักลอบนำสินค้าข้ามแดน ซึ่งสินค้าที่ลักลอบข้ามแดนมีมูลค่าเกือบเท่ากับการค้าปกติส่งผลกระทบต่อผู้ที่เป็ตัวแทนจำหน่ายสินค้าของไทยที่อยู่ในสปป.ลาว เนื่องจากสินค้าที่ลักลอบนำเข้ามีต้นทุนต่ำกว่าตัวแทนจำหน่ายที่ถูกต้องในระบบไม่สามารถแข่งขันได้ ส่งผลให้ผู้ทำการค้าลาวไม่สนใจที่จะเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าที่มาจากประเทศไทยเว้นแต่สินค้าที่มีข้อจำกัดไม่สามารถขนถ่ายโดยใช้เรือเล็กได้ (กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2549)

แนวทางแก้ไข

1. แสดงความจริงใจในการให้ความช่วยเหลือสปป.ลาวให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งประเทศไทย ได้ดำเนินการไปแล้วหลายช่องทาง อาทิ การลดภาษีสินค้าเกษตรนำเข้าภายใต้ WTO 23 รายการ การลดภาษีสินค้าวัตถุดิบและเกษตรอื่นๆ 39 รายการ การให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (AISP) จำนวน 186 รายการ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 และการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการในสาขาต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์และทัศนคติที่ดีต่อกัน

2. สนับสนุนให้มีการใช้การค้าระบบหักบัญชี (Account Trade) และให้มีสำนักงานตัวแทนของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (Exim Bank) ตั้งอยู่ในจังหวัดหนองคาย
3. สนับสนุนภาคเอกชนของไทยมีส่วนเข้าไปส่งเสริมการผลิต โดยการให้ความรู้ด้านวิชาการ เทคโนโลยี และเมล็ดพันธุ์ที่สามารถให้ผลผลิตต่อไร่สูง และรับซื้อสินค้าเกษตร ในลักษณะ Contract Farming โดยเฉพาะสินค้าที่ไทยยกเว้นภาษีนำเข้า เพื่อเป็นแหล่งวัตถุดิบ เนื่องจากสปป.ลาวมีพื้นที่ว่างเปล่าจำนวนมากที่เหมาะสมสำหรับทำเกษตรกรรม และควรเสนอให้สปป.ลาวจัดตั้งศูนย์รวบรวมผลผลิตกระจายไปตามจุดต่างๆ ที่สำคัญ เพื่อสะดวกและประหยัดค่าขนส่ง
4. ควรพิจารณาแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง และรวดเร็ว โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น ไม่ควรปล่อยให้นาน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากยิ่งขึ้น เนื่องจากขณะนี้เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสปป.ลาวได้มีความสัมพันธ์ที่ดีมากกับเวียดนาม
5. มีส่วนร่วม และชักชวนประเทศที่สาม หรือมูลนิธิต่างประเทศ เพื่อเข้าไปช่วยพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานในลาว เช่น สะพาน ถนน ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการท่องเที่ยว
6. ค่าขนส่งสินค้า ซึ่งมีลักษณะผูกขาดในสปป.ลาว เป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนในสปป.ลาว ซึ่งหากภาครัฐทั้งของไทยและสปป.ลาว ได้ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุนของทั้งสองประเทศเป็นอย่างมาก (ข้อมูลจากการสอบถามผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยความร่วมมือของกลุ่มงานส่งเสริมการค้าประเทศเพื่อนบ้าน สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2550)

ไทย-พม่า

ภาพรวมทางการค้า

ไทยและพม่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดต่อกันทั้งทางบกและทะเลรวม

2,401 กม. โดยมี ราชานัน ราชกะยา ราชกะเหียง รัฐมอญ และมณฑลตะนาวศรี ติดกับ 10 จังหวัดของ ไทย ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง พม่าได้เปิดประเทศสู่ระบบการค้าเสรีและได้เปิดจุดการค้าที่สำคัญกับไทย 3 จุด คือ ด้านศุลกากรแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตรงกับด่านท่าจีเหล็กของพม่า ด้านศุลกากรแม่สอด จังหวัด ตาก ตรงกับด่านเมียวดีของพม่า และด้านศุลกากรระนอง จังหวัดระนอง ตรงกับด่านเกาะสองของ พม่า ทำให้มูลค่าการค้าขายของไทยกับพม่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าไทยเป็น ประเทศคู่ค้าอันดับ 1 ของพม่าและภายใต้กรอบความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างไทยและพม่าก็มีส่วน สำคัญที่ช่วยลดอุปสรรคทางการค้าและส่งเสริมความร่วมมือด้านต่างๆระหว่างกันมากขึ้น

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

ไทยถือเป็นประเทศคู่ค้าอันดับ 1 ของพม่า โดยไทยเกินดุลการค้าพม่ามาตลอด จนถึงปี 2543 แต่เริ่มจะเสียเปรียบดุลการค้าพม่านับตั้งแต่ปี 2544 ซึ่งเป็นปีแรกที่ไทยเริ่มรับซื้อก๊าซ ธรรมชาติจากพม่าและไทยต้องปฏิบัติตามสัญญา Take or Pay ในการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากพม่า ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จากแหล่งยาดานา และเยตากูน

ภาวะการค้าระหว่างประเทศไทย-พม่า

การค้ารวมระหว่างไทยกับพม่าในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมาในปี 2548 และ 2549 มีมูลค่า การค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2548 มีมูลค่าการค้ารวม จำนวน 100,295.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้น จากปี 2547 ร้อยละ 27.2 โดยไทยนำเข้า 71,913.4 ล้านบาท และส่งออกไปพม่า 28,382.2 ล้านบาท ทำให้ไทยเสียเปรียบดุลการค้า 43,531.2 ล้านบาท ส่วนหนึ่งมาจากค่าใช้จ่ายในการซื้อก๊าซธรรมชาติ จากพม่า ในปี 2549 มีมูลค่าการค้ารวมทั้งสิ้น 117,556.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 17.2 ไทยเสียเปรียบดุลการค้าแก่พม่าคิดเป็นมูลค่า 59,858.9 ล้านบาท อย่างไรก็ตามในปีนี้ไทยมีการขาด ดุลการค้าพม่าเพิ่มขึ้นเนื่องจากสินค้าไทยส่งออกไปยังพม่าเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.6 หรือมีมูลค่าการ ส่งออกในปี 2549 ทั้งสิ้น 28,849 ล้านบาท ขณะที่การนำเข้าสินค้าของไทยจากพม่าเป็นมีมูลค่าสูงถึง 88,707.9 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.4 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2548

การส่งออกไทยไปพม่า ในปี 2549 สินค้าไทยที่ส่งออกไปพม่ามากที่สุด คือ น้ำมันสำเร็จรูป เนื่องจาก ปัญหาวิกฤตการณ์ราคาน้ำมัน และ ขาดแคลนอยู่มากจึงยังเป็นที่ต้องการของ ตลาดพม่า รองลงมาคือ เคมีภัณฑ์ เม็ดพลาสติก เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เครื่องดื่ม ผ้าผืน ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์รักษาผิว ปูนซีเมนต์ และ ผลไม้สดแช่เย็นแช่แข็ง และแห้ง ตามลำดับ ซึ่งสินค้าที่น่าจับตามองและมีอัตราการขยายตัวสูงสุดคือปูนซีเมนต์ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 101.24 เนื่องจากในช่วงปีนี้เป็นปีแห่งการก่อสร้างเมืองหลวงใหม่ ประกอบกับการส่งเสริมการลงทุนจึงทำให้มีโครงการลงทุนใหม่ๆเกิดขึ้นมากมาย สินค้าอีกชนิดหนึ่งที่มีอัตราการขยายตัวสูงรองลงมาคือ น้ำมันสำเร็จรูป ซึ่งมีอนาคตที่ค่อนข้างสดใสและ ขยายตัวเติบโตได้ดีเนื่องจากพม่าหันมานำเข้าน้ำมันจากไทยมากขึ้นแทนการนำเข้าจากสิงคโปร์ ขณะที่เม็ดพลาสติก เครื่องดื่ม ผ้าผืน และผลไม้สดแช่เย็นแช่แข็งและแห้ง เป็นกลุ่มสินค้าที่มีการส่งออก ลดลง และด้วยการค้าที่หดตัวนี้ก็เนื่องจากสินค้าจีนและอินเดียที่เข้ามาแข่งขันมากขึ้น จึงส่งผลทำให้ไทยต้องสูญเสียส่วนแบ่งตลาดไปเป็นจำนวนมาก

ในปี 2549 สินค้าที่ไทยนำเข้าจากพม่ามากที่สุด คือ ก๊าซธรรมชาติ รองลงมาคือ ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ เนื้อสัตว์สำหรับบริโภค และน้ำมันดิบ ตามลำดับ นอกนั้นมีมูลค่าการนำเข้าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดย ก๊าซธรรมชาติ ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป เครื่องใช้และเครื่องตกแต่งภายในบ้านเรือนและ ธุรกิจพิเศษ เป็นสินค้าในกลุ่มที่มีมูลค่า การนำเข้าสูงกว่าปีที่ผ่านมา โดยการนำเข้า ธุรกิจพิเศษ มีอัตราการขยายตัวสูงที่สุด ในขณะที่ไทยเริ่มนำเข้าน้ำมันดิบจากพม่าในปีนี้เพื่อตอบสนองกับความต้องการภายในประเทศ ส่วนสินค้าที่มีมูลค่านำเข้าลดลง จากเดิมได้แก่ สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ สัตว์มีชีวิตไม่ได้ทำพันธุ์ ถ่านหินและเนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค

ตารางที่ 14 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทย-พม่า ปี 2547 - 2549

รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
	2547	2548	2549	2548	2549
มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ					
มูลค่าการค้า	78,845.6	100,295.6	117,556.9	27.2	17.2
การส่งออกของไทย	24,326.7	28,382.2	28,849.0	16.7	1.6
การนำเข้าของไทย	54,518.8	71,913.4	88,707.9	31.9	23.4
ดุลการค้า	-30,192.1	-43,531.2	-59,858.9	-44.2	-37.5

ที่มา: กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร (2550)

ตารางที่ 15 สินค้าส่งออกและนำเข้าจากพม่าที่สำคัญของไทยปี 2549

ลำดับ	สินค้าส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)	ลำดับ	สินค้านำเข้า	มูลค่า (ล้านบาท)
1	น้ำมันสำเร็จรูป	4,225.0	1	ก๊าซธรรมชาติ	76,440.2
2	เคมีภัณฑ์	1,973.2	2	ไม้ซุง ไม้แปรรูป และ ผลิตภัณฑ์	3,911.9
3	เม็ดพลาสติก	1,778.0	3	สินแร่โลหะอื่นๆ เศษ โลหะและผลิตภัณฑ์	3,307.9
4	เหล็ก เหล็กกล้าและ ผลิตภัณฑ์	1,623.9	4	เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภค	1,709.3
5	เครื่องดื่ม	1,544.9	5	น้ำมันดิบ	1,124.8

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร(2550)

ภาวะการค้าชายแดนไทย-พม่าภายใต้กรอบ ACMECS

การค้าชายแดนระหว่างไทยกับพม่าจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมืองระหว่าง

ทั้งสองประเทศเป็นหลักคงจะเห็นได้จากกรณีที่พม่าได้ปิดด่านชายแดน ที่เมียวดี ทำจี๋เหล็ก และ เกาะสองในช่วงเดือน กุมภาพันธ์-มิถุนายน 2544 มีผลให้มูลค่าการค้าชายแดนลดลง ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลพม่าเป็นไปด้วยดีสถานการณ์ปัญหาต่างๆได้รับการ แก้ไขคลี่คลายลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการทำข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ในปี พ.ศ. 2546 แนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่าดีขึ้นทั้งในระดับความสัมพันธ์ภายในพื้นที่ แนวเขตชายแดนและความสัมพันธ์ระดับประเทศ ส่วนปัญหาการปิดด่านชายแดนโดยไม่แจ้งเตือน มีน้อยลงทำให้การค้าขายในเขตพื้นที่ดำเนินการได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง ไม่มีปัญหาทาง การเมืองเข้ามาแทรกแซง และมีแนวทางที่จะส่งเสริมนโยบายการค้าระหว่างกันให้มีความขึ้นและ เป็นไปอย่างมีระบบชัดเจน

สำหรับการค้าชายแดนไทย – พม่า ในปี 2548 มีมูลค่าการค้ารวม 88,292.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 67,668.2 ล้านบาทในปี 2547 คิดเป็นร้อยละ 30.5 โดยไทยเสียเปรียบดุลการค้า 42,842.9 ล้านบาท เนื่องจากไทยต้องชำระค่าก๊าซธรรมชาติแก่พม่า ปี 2549 มูลค่าการค้ารวม 104,313.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2548 ร้อยละ 18.1 โดยไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ดุลการค้าให้กับพม่า 59,598.2 ล้านบาท

การส่งออกจากชายแดนของไทย ในปี 2548 มูลค่าการส่งออก 22,724.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2547 ร้อยละ 20.2 ปี 2549 มูลค่าการส่งออก 23,161.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2548 ร้อยละ 1.9 สินค้าสำคัญที่ส่งออกตามแนวชายแดน ได้แก่ สินค้า เชื้อเพลิง สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร สินค้าถักรวม สินค้าเหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ และ สินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น

การนำเข้าของไทยจากชายแดนพม่า ปี 2548 มูลค่าการนำเข้า 65,567.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2547 ร้อยละ 34.5 ปี 2549 มูลค่าการนำเข้า 82,304.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้น จากช่วงเดียวกันของปี 2548 ร้อยละ 25.5 สินค้าสำคัญที่นำเข้าตามแนวชายแดน ได้แก่ สินค้า เชื้อเพลิง สินค้าประมงและปศุสัตว์ สินค้าไม้ ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ สินค้าแร่ และสินค้า เครื่องจักรไม่ใช่ไฟฟ้า อุปกรณ์ส่วนประกอบ เป็นต้น

ตารางที่ 16 มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย-พม่า ปี 2547 - 2549

รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
	2547	2548	2549	2548	2549
การค้าชายแดน					
มูลค่าการค้า	67,668.2	88,292.7	104,313.4	30.5	18.1
การส่งออกของไทย	18,913.1	22,724.9	22,357.6	20.2	-1.6
การนำเข้าของไทย	48,755.2	65,567.8	81,955.8	34.5	25.0
ดุลการค้า	-29,842.1	-42,842.9	-59,598.2	30.5	18.1

ที่มา: กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร (2550)

การค้าชายแดนของพม่า อยู่ภายใต้การดูแลของ The Department of Border Trade (DOBT) สังกัดกระทรวงพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้า และอำนวยความสะดวกทางการค้าให้ไปอย่างราบรื่น ตลอดทั้งสร้างสัมพันธที่ดีต่อประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ยังถือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ ทั้งนี้พมามีจุดการค้าตามแนวชายแดนที่ติดกับไทยทั้งหมด 17 จุด โดยมีเขตการค้าบริเวณเมืองเมียวดีของพม่าซึ่งติดกับอำเภอแม่สอด จังหวัดตากของไทยมีมูลค่าการค้าสูงสุด ซึ่งการค้าของประเทศไทยและพม่านั้นร้อยละ 70 ถืออยู่ในรูปของการค้าตามแนวชายแดน การค้าชายแดนกับพม่ามิใช่เป็นการค้าขายแลกเปลี่ยนเพื่อการยังชีพซึ่งกระทำในพื้นที่พรมแดนติดต่อกันเท่านั้น แต่ยังนำสินค้าสู่เมืองสำคัญของพม่าหรือส่งผ่านต่อประเทศอื่น โดยสินค้าจากอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายถูกส่งสู่เมืองตองจี และเมืองมันตะเลย์ รวมทั้งผ่านสู่จีนตอนใต้ ขณะที่สินค้าจากแม่สอด จังหวัดตากจะเข้าสู่เมืองย่างกุ้ง และบางส่วนของ บังกลาเทศ จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการค้าตามชายแดนทั้งในรูปการจัดตั้งเขตการค้าและเปิดเสรีทางการค้าของพม่าจะไม่เพียงแต่ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของพม่าเท่านั้น แต่ยังส่งผลดีต่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องทั้งทางด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน(กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2550)

ในการทำการค้าแนวเขตชายแดนจะมีผู้ค้าชายแดนทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการซื้อขายสินค้าระหว่างไทยกับพม่า เนื่องจากการทำการค้าในแนวเขตชายแดนผู้ทำการค้าต้องยื่นขอจดทะเบียนเป็นผู้นำเข้า-ส่งออกจากกรมการค้าหรือเมืองชายแดนนั้นๆ และผู้ดำเนินการค้าชายแดน

จะต้องเป็นสมาชิกของหอการค้าในจังหวัดชายแดนนั้น ผู้ที่ไม่ได้จดทะเบียนแล้วทำการค้าจะถือว่าเป็นผู้ทำการค้าที่ผิดกฎหมาย ส่วนการชำระเงินค่าสินค้าชายแดนสามารถ จำแนก เป็น 2 ลักษณะ ใหญ่คือ การชำระเงินผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วย การชำระเงินด้วยเช็คหรือตราฟัคของ ธนาคาร การโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร และการชำระค่าสินค้า ตาม L/C ที่เปิดเป็นเงินสดของ คอลลาร์สหรัฐฯ และการชำระเงินที่ไม่ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วย การชำระค่าสินค้า โดยผ่านตัวแทนคู่ค้าระหว่างประเทศในตลาดที่ไม่เป็นทางการ การชำระเป็นเงินสดด้วยเงินสดท้องถิ่น เช่น บาท จ๊าด จากข้อมูลการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยสรุปได้ว่ากว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการค้ายังคงนิยมชำระค่าสินค้าโดยไม่ผ่านระบบธนาคาร ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากวิธีการค้าแบบดั้งเดิม คือความเชื่อใจกันเป็นสำคัญอีกส่วนหนึ่งเป็นผลจากกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า เช่น พม่าห้ามนำเข้าสินค้าสำคัญของไทย เป็นต้น ทำให้มีการลักลอบนำเข้าสินค้าไม่สามารถชำระเงินผ่านระบบธนาคารได้ โดยที่การค้าชายแดน ภาคเหนือ-พม่า พบว่ามีการชำระเงินผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ น้อยกว่าร้อยละ 20 ส่วนที่เหลือเป็นการชำระเงินไม่ผ่านสถาบันการเงิน

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้า

1. การออกประกาศห้ามนำเข้าสินค้าทั้งทางทะเลและผ่านทางเขตชายแดนของกระทรวงพาณิชย์พม่า โดยให้เหตุผลว่าเพื่อสงวนเงินตราต่างประเทศและคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ ทำให้การค้าระหว่างไทยกับพม่าต้องหยุดชะงักไป
2. พม่ากำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เป็นการจำกัดปริมาณนำเข้า เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้า เช่น การเปิด L/C เพื่อนำเข้าสินค้า ต้องเป็นเงินที่ได้จากการส่งออกเท่านั้น การกำหนดเพดานการนำเข้า ไม่เกินปีละ 50,000 เหรียญสหรัฐฯ ต่อบริษัท การห้ามนำเข้าสินค้า 15 ชนิด เป็นอุปสรรคที่เพิ่มต้นทุนทางการค้าให้กับผู้นำเข้า
3. เส้นทางคมนาคมทางบกเชื่อมระหว่างไทยกับพม่า มีสภาพชำรุดทรุดโทรมเป็นอุปสรรคต่อการขนส่งสินค้าระหว่างสองประเทศ

4. ปัญหาการเรียกเก็บเบี้ยไ้รายทางเป็นจำนวนมากจากรถบรรทุกสินค้าที่ขนส่งสินค้าจากชายแดนเข้าไปยังกรุงย่างกุ้งทำให้สินค้ามีต้นทุนสูง

5. ธนาคารพาณิชย์ในพม่าผูกขาดโดยรัฐบาลและฐานะของธนาคารไม่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ ระบบการเงินไม่มีเสถียรภาพ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินจ๊าตสูงกว่าความเป็นจริงมาก

6. ประชากรมีกำลังในการซื้อสินค้าน้อย ทำให้ไม่เป็นที่สนใจของนักลงทุน

7. ปัญหาการสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อยทำให้ไม่มีความปลอดภัยตามแนวชายแดนไทย-พม่า

8. มีการปิดด่านการค้าชายแดนที่ติดต่อกับไทยบ่อยครั้ง ทำให้สินค้าไทยไม่สามารถขนส่งเข้าไปยังพม่าได้ต่อเนื่อง การค้าระหว่างกันภายในพื้นที่ก็หยุดชะงักไปด้วย เกิดการขาดแคลนสินค้าและเสียเปรียบสินค้าจากประเทศคู่แข่งอื่นๆ ที่พม่าส่งเสริมให้เข้ามาทำการค้าการค้าในพม่า เพื่อลดการขาดดุลการค้ากับประเทศไทย

9. ขาดสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่างๆ อาทิ การคมนาคม การสื่อสาร

10. นักธุรกิจในประเทศเพื่อนบ้าน ขาดความไว้วางใจเชื่อมั่นนักธุรกิจไทยยังมีความคิดที่ว่านักธุรกิจไทยจะมากอบโกยผลประโยชน์จากประเทศตน (กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2549)

แนวทางแก้ไข

1. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับพม่าให้มีความใกล้ชิดยิ่งขึ้น

2. ควรมีการประสานกันระหว่างภาครัฐและเอกชนให้มากขึ้น และส่งเสริมสนับสนุนนักธุรกิจไทยที่ไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาจเข้าไปถือหุ้นในกิจการที่นักธุรกิจไทยไปดำเนินการเพื่อสร้างความเชื่อถือและความมั่นใจ

3. ควรรกำหนดหน่วยงานระดับท้องถิ่นให้มีบทบาทที่จะรับผิดชอบดูแลการค้าชายแดนให้ชัดเจนและเป็นมาตรฐานสากล

4. ควรมีการประสานกันดำเนินการในการกำหนดเขตพื้นที่ภาคอุตสาหกรรมเกษตรกรรมให้ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการค้าชายแดน

5. ควรมีหน่วยงานของรัฐบาลในการทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน แก่ นักธุรกิจและนักลงทุนไทยในการเข้าไปทำธุรกิจในประเทศเพื่อนบ้าน เช่นเดียวกับ JETRO ของ ญี่ปุ่น(ข้อมูลจากการสอบถามผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยความร่วมมือของกลุ่มการค้าชายแดน สำนักมาตรการพิเศษทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2550)

ไทย- เวียดนาม

ภาพรวมทางการค้า

เวียดนามเป็นประเทศสมาชิก ACMECS ที่ไม่มีพรมแดนทางบกที่สามารถสามารถติดต่อกับประเทศไทยได้เลย แต่มีพื้นที่บางส่วนเชื่อมติดกับประเทศสมาชิกอื่นๆ คือ ทางทิศตะวันตกติดกับสปป.ลาว ทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดกับกัมพูชา เพราะฉะนั้นการขนส่งสินค้าจะเป็นการขนส่งผ่านประเทศเพื่อนบ้านไปยังเวียดนามไม่ใช่การขนส่งผ่านเขตชายแดนเหมือนกับประเทศสมาชิกอื่นๆ แม้ว่าจะไม่มีแนวเขตชายแดนที่เชื่อมต่อกันกับไทยแต่เวียดนามก็มีความสัมพันธ์ทางการค้ากับไทยมาโดยตลอด

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

หลังจากที่เวียดนามเปิดประเทศและปฏิรูปเศรษฐกิจภายใต้ระบบตลาดตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา เวียดนามประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเวียดนามมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มีความได้เปรียบ อาทิ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันดิบ ป่าไม้ แร่ธาตุ ฯลฯ ประกอบกับสภาพภูมิประเทศของเวียดนามที่ติดต่อกับชายฝั่งทะเลเป็นแนวยาว เอื้อประโยชน์ด้านทรัพยากรทางทะเล และส่งเสริมให้เมืองฝั่งริมทะเลของ

เวียดนาม กลายเป็นเมืองท่าค้าขายและเป็นจุดแวะพักของเส้นทางเดินเรือที่มีบทบาทมากขึ้นในแถบทะเลจีนใต้ จึงทำให้เวียดนามเป็นประเทศกำลังพัฒนาหนึ่งที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง และมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงมากในปัจจุบัน จึงถือได้ว่าเวียดนามเป็นประเทศคู่ค้าหนึ่งที่สำคัญของไทย ซึ่งระหว่างไทยและเวียดนามมีความสัมพันธ์ดังนี้

ภาวะการค้าระหว่างประเทศไทย-เวียดนาม

การค้าระหว่างไทยกับเวียดนาม จากสถิติของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศของไทยพบว่า มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับเวียดนามมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยไทยเป็นฝ่ายเกินดุลเวียดนามมาโดยตลอด สำหรับปี 2548 มีมูลค่าการค้าระหว่างกัน 130,712 ล้านบาท โดยประเทศไทยส่งออกไปเวียดนามมีมูลค่า 94,780.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.75 จากปีก่อน ขณะที่มูลค่าการนำเข้า 35,931.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนกว่าร้อยละ 103.16 เป็นผลจากการนำเข้าน้ำมันดิบที่เพิ่มขึ้น ในปี 2549 ไทยและเวียดนามมีมูลค่าการค้ารวม 151,395.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 15.82 โดยไทยเกินดุลการค้าเป็นมูลค่า 82,418.0 ล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าการส่งออก 116,906.9 ล้านบาท และเป็นมูลค่าการนำเข้าของไทย 34,488.9 ล้านบาท ทำให้ไทยได้ดุลการค้า ในปีนี้ 82,418.0 ล้านบาท

ตารางที่ 17 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทย-เวียดนาม ปี 2547 - 2549

รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
	2547	2548	2549	2548	2549
มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ					
มูลค่าการค้า	93,059.4	130,712	151,395.7	40.46	15.82
การส่งออกของไทย	75,372.7	94,780.6	116,906.9	25.75	23.34
การนำเข้าของไทย	17,686.6	35,931.4	34,488.9	103.16	-4.01
ดุลการค้า	57,686.1	58,849.1	82,418.0	2.02	40.05

ที่มา: สำนักความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ (2550)

ตารางที่ 18 สินค้าส่งออกและนำเข้าจากเวียดนามที่สำคัญของไทยปี 2549

สินค้าส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)	สินค้านำเข้า	มูลค่า (ล้านบาท)
1. น้ำมันสำเร็จรูป	13,838.5	1. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	10,793.4
2. เม็ดพลาสติก	11,207.4	2. น้ำมันดิบ	8,330.8
3. เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	9,347.5	3. เครื่องจักรไฟฟ้าและ ส่วนประกอบ	1,891.7
4. เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบ ลูกสูบและส่วน	4,594.9	4. สายและเส้นใย	1,415.0
5. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ของเครื่องจักร	2,573.1	5. ถ่านหิน	1,214.3

ที่มา: สำนักความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ (2550)

สินค้าออกสำคัญของไทยไปเวียดนามได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป 13,838.5 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.82 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมาคือ เม็ดพลาสติก เหล็ก เหล็กกล้า และ ผลิตภัณฑ์ เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ของเครื่องจักร ซึ่งการนำเข้าของเวียดนามส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าสินค้าและวัสดุเพื่อการผลิต และเป็นการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งในระยะยาวหากโครงการลงทุนก่อสร้างโรงกลั่นน้ำมันใน เวียดนามแล้วเสร็จ เวียดนามจะมีการลงทุนด้านอุตสาหกรรมสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น จะทำให้ ปริมาณการนำเข้าสินค้าจากไทยลดลง ดังนั้นในอนาคตไทยจึงควรมองเวียดนามเป็นแหล่งลงทุน เพื่อผลิตสินค้าต่างๆ มากขึ้น โดยใช้ประโยชน์จากค่าจ้างแรงงานที่ต่ำการเข้าถึงตลาดที่มีประชากร จำนวนมากได้ง่ายและการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบในการผลิตที่อุดมสมบูรณ์ในเวียดนาม

สินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากเวียดนาม ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ ชิ้นส่วน น้ำมันดิบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ สายและเส้นใย และถ่านหิน

ภาวะการค้าระหว่างประเทศไทย-เวียดนามภายใต้กรอบ ACMECS

เวียดนามเป็นประเทศสมาชิกเดียวที่ไม่มีพรมแดนเชื่อมติดต่อกับไทยได้ ดังนั้นจึงไม่มีการค้าชายแดนระหว่างไทยกับเวียดนามขึ้น แต่การค้าที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบ ACMECS ก็เป็นการค้าในสินค้าเกษตรเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีข้อตกลงความร่วมมือทางการค้าคือ การจัดตั้งสมาคมผู้ค้าข้าว ซึ่งประเทศสมาชิกแต่ละประเทศก็เป็นประเทศผู้ผลิตข้าวอยู่แล้ว ภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ จะเป็นการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และกระบวนการผลิตที่ทันสมัยให้กับประเทศสมาชิกด้วยกัน ซึ่งภายใต้กรอบ ACMECS เวียดนามจะถ่ายทอดความรู้และกระบวนการผลิตข้าวที่ได้คุณภาพแก่ประเทศสมาชิกทั้ง 4 ประเทศ นอกจากนี้ในด้านความสัมพันธ์ทางการค้ากับไทย ไทยได้ให้สิทธิประโยชน์ในการนำเข้าสินค้าเกษตร 10 ชนิด โดยเก็บภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 0 จากเวียดนาม ซึ่งเป็นส่วนช่วยที่สำคัญที่ทำให้การค้าในสินค้าเกษตรระหว่างเวียดนามกับไทยมีมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้า

1. ระบบคมนาคมขนส่งในปัจจุบันไม่สะดวกและมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ทำให้การส่งออกสินค้าจากไทยไปเวียดนามมีต้นทุนค่าขนส่งสูง
2. กำลังซื้อของประชากรส่วนใหญ่ในเวียดนามอยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นในเมืองใหญ่ อาทิ นครโฮจิมินห์ และกรุงฮานอย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม บริเวณเมืองใหญ่มักกล่าวผู้ประกอบการต้องเผชิญกับการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง เพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาด
3. กฎระเบียบด้านการค้ามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง สร้างความสับสนให้ผู้ประกอบการอยู่เสมอ ขณะเดียวกันทำให้ผู้ประกอบการต้องมีค่าใช้จ่ายในการติดตามการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบ รวมทั้งอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายเบี้ยบำนาญทาง
4. อัตราภาษีนำเข้าโดยทั่วไปของเวียดนามยังอยู่ระดับสูง โดยเฉพาะสินค้าที่เวียดนามสามารถผลิตเองได้ อาทิ สินค้าอุปโภคบริโภค เสื้อผ้าสำเร็จรูป และอัญมณีสำเร็จรูป เป็นต้น นอกจากนี้ การที่เวียดนามใช้ราคากลางของรัฐบาลเป็นราคาขั้นต่ำในการประเมินภาษีนำเข้า แทนการใช้ราคาแสดงใน Invoice ทำให้ราคาที่ใช้เป็นฐานภาษีสูงกว่าความเป็นจริงมาก นอกจากนี้การนำเข้าส่วนใหญ่ยังต้องดำเนินการผ่านองค์กรของรัฐบาล ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการ

ติดต่อกันขายกัน อย่างไรก็ตาม การที่เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียนทำให้เวียดนามต้องยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีต่อสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ภายในปี 2006 เช่นเดียวกับที่เวียดนามต้องการจะเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลกให้ได้ทันภายในปี 2006 ก็เป็นอีกแรงกระตุ้นหนึ่งที่ทำให้เวียดนามต้องเร่งปฏิรูปมาตรการทางการค้า ให้สอดคล้องกับระเบียบขององค์การการค้าโลก

5. ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์สินค้าไทยและการปลอมแปลงสินค้ายังมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์สามารถจำหน่ายได้ในราคาต่ำกว่าสินค้าไทยมาก ไทยจึงสูญเสียส่วนแบ่งตลาดสินค้าในเวียดนามมากขึ้นเป็นลำดับในช่วงที่ผ่านมา และที่สำคัญกว่านั้น คือ สินค้าไทยต้องเสียชื่อเสียงจากสินค้าปลอมแปลงของเวียดนามที่ติดป้าย Made in Thailand แต่เป็นสินค้าที่มีคุณภาพต่ำ หรือเป็นสินค้าหมดอายุแล้ว

6. ปัญหาลักลอบค้าขายตามแนวชายแดนของเวียดนามกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สปป.ลาว กัมพูชา ทำให้มีสินค้าคุณภาพต่ำจากประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าว ของเวียดนามเข้ามาแข่งขันและสามารถแย่งส่วนแบ่งตลาดสินค้าไทยในเวียดนาม เนื่องจากสินค้าของประเทศคู่แข่งมีราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับราคาสินค้าของไทย (กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2549)

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. ควรมีการควบคุมราคาค่าบริการในการขนส่ง และสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันในการดำเนินงาน เพื่อให้ราคาอยู่ในอัตราที่เหมาะสมและสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้

2. รัฐบาลควรปรับปรุงการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีนำเข้าตามมาตรา 19 ทวิ ให้เร็วขึ้นเพื่อเสริมสภาพคล่องให้ผู้ส่งออก

3. ลดอัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก

4. หน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก ควรมีการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การหาแหล่งเงินทุนระยะยาวและดอกเบี้ยต่ำให้ผู้ส่งออก โดยเฉพาะกับผู้ส่งออกกระดပ်เล็กและระดับกลางที่มีสภาพคล่องต่ำ
6. มีการจัดหาแหล่งวัตถุดิบที่มีราคาถูกให้ โดยเฉพาะวัตถุดิบในการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค
7. รัฐบาลควรมีมาตรการในการรองรับด้านค่าจ้างแรงงานที่ปรับตัวสูงขึ้น
8. ควรมีการวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อส่งเสริมการส่งออกของไทยในตลาดเวียดนาม เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ส่งออกไทยและผู้สนใจที่ต้องการเข้าไปทำธุรกิจการค้า โดยข้อมูลที่ส่งให้ต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันมากที่สุด
9. รัฐบาลควรประสานงานกับหน่วยงานของกระทรวงพาณิชย์ในเวียดนาม เช่น สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงฮานอย และศูนย์พาณิชย์กรรม ณ นครโฮจิมินห์ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สินค้าไทยในตลาดเวียดนามให้ต่อเนื่องและมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2549)

สรุปการค้าภายใต้กรอบ ACMECS

ในการศึกษาภาวะการค้าของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบ ACMECS เป็นการศึกษาการค้าที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่เชื่อมต่อกันเท่านั้น ไม่ได้รวมการค้าที่เกิดขึ้นของทั้งประเทศ ทั้งนี้ก็เป็นไปตามเงื่อนไขของ ACMECS ดังนั้นบริเวณแนวเขตชายแดนของไทยที่เชื่อมต่อกับประเทศสมาชิกอีก 3 ประเทศ คือ กัมพูชา สปป.ลาว และพม่า จึงถือว่าเป็นพื้นที่การค้าที่อยู่ภายใต้กรอบ ACMECS ทั้งสิ้น กิจกรรมการค้าและการลงทุนที่เกิดขึ้นบริเวณดังกล่าวสามารถใช้สิทธิประโยชน์จากข้อตกลงร่วมกันได้

จากการศึกษาภาวะการค้าภายใต้กรอบ ACMECS พบว่ามูลค่าการค้าระหว่างไทยกับพม่ามีมูลค่าการค้ามากที่สุด ทั้งนี้เพราะไทยมีการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากพม่า แต่หากไม่รวมการค้าก๊าซธรรมชาติพบว่า การค้าระหว่างไทย-สปป.ลาว มีอัตราการขยายตัวสูงที่สุด ส่วนหนึ่งมาจากการมีชายแดนเชื่อมต่อระหว่างกันหลายแห่ง และจากข้อตกลงความร่วมมือ ACMECS ได้มีการพัฒนา

ถนน และสร้างสะพานเชื่อมต่อกัน เพื่ออำนวยความสะดวกทางการขนส่งสินค้าระหว่างกัน ช่วยต่อการติดต่อค้าขาย ส่วนกัมพูชาก็มีการค้าตามแนวเขตชายแดนไทยอย่างต่อเนื่อง หลังเกิด ACMECS ทำให้มูลค่าการค้าระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ก็มาจากการร่วมกันพัฒนาเส้นทางคมนาคมให้สะดวกและสามารถติดต่อกันได้รวดเร็วยิ่งขึ้น แม้จะมีข้อตกลงร่วมกันในหลายๆด้านแต่กัมพูชาก็ยังมีปัญหาการปิดด่านชายแดนอันเนื่องจากความไม่สงบภายในประเทศบ่อยครั้ง ทำให้การค้าหยุดชะงัก ด้านพม่า นอกเหนือจากการซื้อขายก๊าซธรรมชาติแล้ว มูลค่าการค้าในพื้นที่ชายแดนก็มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น แม้ว่าไทยจะไม่ใช้ตลาดการค้าที่สำคัญของพม่าก็ตาม ด้านเวียดนามแม้จะเป็นประเทศสมาชิกที่ไม่มีด่านชายแดนติดต่อกับไทย แต่ก็สามารถทำการค้ากันได้ โดยภายใต้กรอบ ACMECS เวียดนามได้ทำข้อตกลงร่วมกับไทยในการเข้าเป็นสมาชิกสมาคมผู้ค้าข้าว และพร้อมจะถ่ายทอดกระบวนการผลิตต่างๆให้กับประเทศสมาชิก ซึ่งเวียดนามไม่เคยเผยแพร่มาก่อน จากการศึกษาการค้าภายใต้กรอบ ACMECS พบว่าสินค้าที่ทำการค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในการดำรงชีพเป็นหลัก

การวิเคราะห์ SWOT ประเทศสมาชิก ACMECS โดยรวม

กัมพูชา

- จุดแข็ง (Strength) กัมพูชามีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติและมีค่าแรงงานต่ำ กัมพูชามีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจมากมาย โดยเฉพาะป่าไม้ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุและสัตว์น้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ อัตราค่าจ้างในกัมพูชายังอยู่ในระดับต่ำ ทำให้สามารถผลิตสินค้าได้ในต้นทุนการผลิตที่ต่ำ

- จุดอ่อน (Weakness) คุณภาพของแรงงานชาวกัมพูชายังไม่ได้รับการพัฒนามากนักเป็นแรงงานไร้ฝีมือแต่ราคาถูก ส่วนสินค้าส่งออกไปกัมพูชาต้องเสียภาษีนำเข้า และยังต้องเสียภาษีผ่านแดนให้กับด่านต่างๆ ในลักษณะที่ผิดกฎหมายอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้นทุนสินค้าที่จำหน่ายในกัมพูชาสูงกว่าปกติมากทำให้ราคาสินค้าบิดเบือนไปจากความเป็นจริง

- โอกาส (Opportunity) สิทธิประโยชน์และนโยบายการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลกัมพูชาได้ให้ความสำคัญกับการลงทุนในประเทศอย่างมาก จึงมีนโยบายให้การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศมาโดยตลอด โดยเฉพาะการให้การอำนวยความสะดวกและการให้สิทธิ

ประโยชน์ต่าง ๆ แก่โครงการที่ได้รับการส่งเสริม ตลอดจนการอนุญาตให้นักลงทุนโอนเงินตราต่างประเทศได้อย่างเสรี ซึ่งก็ถือเป็นผลดีต่อนักลงทุนต่างชาติ

- อุปสรรค (Threats) เสถียรภาพทางการเมืองเริ่มมีความมั่นคงมากขึ้นแต่ความปลอดภัยสำหรับชาวต่างชาติยังไม่อยู่ในระดับที่ปลอดภัย ทั้งนี้ระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภคยังไม่มีประสิทธิภาพและขาดแคลน ทำให้การติดต่อสื่อสารและการคมนาคมเป็นไปอย่างล่าช้า ส่วนด้านกฎระเบียบการค้ายังมีความไม่แน่นอนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เนื่องจากอยู่ในระหว่างการบูรณะและพัฒนาประเทศ (กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์และกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2550)

สปป.ลาว

- จุดแข็ง (Strength) ลาวตั้งอยู่ท่ามกลางประเทศเศรษฐกิจดาวรุ่ง มีพรมแดนติดกับจีน ไทย เวียดนาม และกัมพูชา เฉพาะรอยตะเข็บบริเวณชายแดนมีประชากร ประมาณ 200 ล้านคน เป็นตลาดขนาดใหญ่ จึงมีความได้เปรียบเป็นประตูจีน เวียดนาม และไทย ลาวเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ทางด้านชีวภาพ ด้านพลังงานไฟฟ้า และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเหมาะแก่การเป็นฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมในอนาคตให้แก่ประเทศอื่น ๆ ทั้งนี้สปป.ลาวยังเป็นแหล่งแรงงานราคาถูก และเนื่องจากลาวเป็น 1 ใน 10 ประเทศที่ยากจนที่สุดในโลก จึงทำให้ลาวได้รับการช่วยเหลือจากต่างประเทศในหลาย ๆ ด้านประเทศผู้เข้ามาลงทุนในสปป.ลาวก็จะได้รับสิทธิพิเศษนั้นๆ ไปด้วย

- จุดอ่อน (Weakness) แรงงานของลาวส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ นอกจากนี้ ลาวยังขาดผู้ประกอบการที่มีความรู้ในการทำธุรกิจกับต่างประเทศ รวมทั้งนโยบายของภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและข้าราชการมีการคอร์รัปชันสูงประกอบกับระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานของลาวยังไม่มีการพัฒนาทำให้โครงการลงทุนขนาดใหญ่ไม่สามารถเข้ามาลงทุนในลาวได้

- โอกาส (Opportunity) โอกาสของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศลาว คือ ลาวได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าจากสหรัฐอเมริกาและได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร(GSP) จากสหรัฐอเมริกา และยุโรป ประกอบกับลาวมีพรมแดนติดต่อกับไทย จีน เวียดนาม พม่า และ กัมพูชา มีความได้เปรียบในการติดต่อทำการค้าการส่งสินค้าผ่านลาวไปยังประเทศที่สาม และเนื่องจาก

สปป.ลาวเป็นประเทศยากจนและด้อยพัฒนาทำให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญทางการศึกษาแก่ สปป.ลาว จำนวนมากจึงทำให้ประชากรมีความรู้ทางด้านภาษาที่หลากหลายกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้

- อุปสรรค (Threats) อุปสรรคของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศลาว คือ ตลาดลาวมีขนาดเล็กประชากรมีอำนาจการซื้อต่ำ นอกจากนี้ลาวยังขาดแคลนเงินตราต่างประเทศทำให้โครงสร้างพื้นฐานของประเทศยังไม่ได้รับการพัฒนา รวมทั้งกฎระเบียบต่างๆ ยังล้าสมัยไม่มีความยืดหยุ่นทำให้นักธุรกิจต่างชาติที่เข้าไปติดต่อกับลาวมีปัญหาและไม่ได้รับความสะดวก (กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์และกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2550)

พม่า

- จุดแข็ง (Strength) พม่าเป็นตลาดขนาดใหญ่มีประชากรหนาแน่น ประมาณ 48 ล้านคนมีอาณาเขตติดกับจีน อินเดีย บังกลาเทศ ลาว และไทย ทำให้พม่าเป็นประเทศที่อยู่ท่ามกลางของกลุ่มประเทศอาเซียน และเอเชียใต้ ทำให้มีความได้เปรียบในการติดต่อทำการค้า การส่งออกและนำเข้า รวมทั้งการส่งสินค้าผ่านแดนไปยังประเทศต่างๆ นอกจากนี้พม่ายังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เหมาะแก่การเป็นฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรม

- จุดอ่อน (Weakness) แรงงานของพม่าส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ รวมทั้งพม่าขาดผู้ที่มีความรู้ในด้านการทำธุรกิจต่างประเทศ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ประกอบกับกฎระเบียบทางการค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ราชการมีการคอร์รัปชันสูง และพม่ายังมีอัตราเงินเฟ้อภายในประเทศสูง

- โอกาส (Opportunity) การพัฒนาตลาดของพม่าในอนาคตอาจจะพัฒนามากขึ้นจากการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน และขนาดตลาดพมามีขนาดใหญ่ใกล้เคียงกับตลาดของไทย ซึ่งไทยสามารถใช้พม่าเป็นประตูระบายสินค้าของไทยสู่ประเทศที่สาม รวมทั้งใช้พม่าเป็นฐานในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกในอนาคต

- อุปสรรค (Threats) อุปสรรคของการพัฒนาตลาดพม่าคือ พม่ายังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่ต้องการ และทันสมัย ทำให้ขาดข้อมูลด้านการตลาด รวมทั้งการเงินของพม่า(กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์และกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2550)

เวียดนาม

- จุดแข็ง (Strength) คือ เวียดนามมีประชากรมาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง ค่าจ้างแรงงานถูก และรัฐบาลมีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศมาก
- จุดอ่อน (Weakness) คือ แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือขาดความชำนาญ และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้และความชำนาญ ทำให้ต้องอาศัยนักธุรกิจจากต่างประเทศมาก
- โอกาส (Opportunity) โอกาสของการพัฒนาเศรษฐกิจเวียดนาม คือ การที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และมีความพร้อมในด้านปัจจัยการผลิตอื่นๆ ทำให้สามารถเป็นฐานการผลิตที่สำคัญในอนาคตได้ ซึ่งในปัจจุบันเวียดนามก็เป็นประเทศที่ได้รับความสนใจจากต่างชาติที่จะเข้าไปลงทุนอย่างมาก
- อุปสรรค (Threats) ข้อจำกัดของการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ขาดแคลนเงินทุนและโครงสร้างพื้นฐานยังไม่ดีและไม่เพียงพอ(กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2550)

จากการศึกษา SWOT ของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ พบว่า จุดแข็งของกลุ่มความร่วมมือ ACMECS คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้พัฒนาประเทศและภายใต้กรอบ ACMECS จุดแข็งนี้จะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ ACMECS เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งความร่วมมือที่จะพัฒนาประเทศร่วมกัน โดยอาศัยความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ จุดแข็งอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ ACMECS ได้รับความสนใจจากต่างประเทศที่ต้องการเข้ามาลงทุนในประเทศเหล่านี้ คือ อัตราค่าจ้างแรงงานที่ถูก ซึ่งก็มีผลทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าต่ำไปด้วย แต่อัตราค่าจ้างที่ต่ำก็แสดงถึงจุดอ่อนที่สำคัญคือการที่แรงงานราคาถูก นั้นหมายถึงแรงงานที่มีคุณภาพต่ำหรือเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่ทุกประเทศสมาชิกต้องได้รับการพัฒนาต่อไป ด้านโอกาสของกลุ่ม ACMECS ได้ใช้ความเป็นประเทศกำลังพัฒนาขนาดเล็ก และเป็นประเทศยากจนที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในหลายๆด้าน จึงทำให้ประเทศต่างๆ สนใจที่จะเข้ามาทำการค้าและลงทุนในกลุ่มประเทศสมาชิก ACMECS เพื่อที่จะได้รับสิทธิประโยชน์จากการให้ความช่วยเหลือต่างๆ ด้วย ซึ่ง

เป็นโอกาสดีที่ประเทศสมาชิกจะได้รับเทคโนโลยีใหม่ และกระบวนการผลิตที่ทันสมัยจากประเทศผู้เข้ามาลงทุน ถือเป็นโอกาสในการพัฒนาประเทศอีกทางหนึ่ง ส่วนอุปสรรคที่สำคัญของ ACMECS คือ ทุกประเทศสมาชิกยังอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐที่มีกฎระเบียบเข้มงวดทุกด้าน และไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าและการลงทุน ทำให้ต่างประเทศมองว่าการค้าและการลงทุนไม่เป็นไปอย่างเสรี ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญของประเทศสมาชิกที่เกิดขึ้น

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านก่อนและหลังการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS โดยการศึกษาจากมูลค่าการค้าทั้งหมดรวมทั้งหมด พบว่าประเทศกัมพูชา สปป.ลาว และพม่า ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านไม่ได้เป็นตลาดการค้าที่สำคัญของไทย แต่จากการมีพื้นที่ที่เชื่อมต่อกันทำให้เกิดการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ตลาดการค้าที่สำคัญแต่จากการเปรียบเทียบมูลค่าการค้ารวมกับการค้าที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกันระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน พบว่าร้อยละ 70 ของการค้าทั้งหมดเป็นการค้าที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกัน ดังนั้นไทยจึงมีแนวคิดที่จะร่วมมือกันกับประเทศเพื่อนบ้านพัฒนาการค้าชายแดนให้มีรูปแบบที่ชัดเจน ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ ความร่วมมือนี้จะเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประเทศสมาชิกเป็นหลัก โดยการยื่นข้อเสนอที่สามารถปฏิบัติได้จริง ไม่ขัดแย้งกับมาตรการและกฎระเบียบของประเทศนั้นๆ แม้จะเป็นกลุ่มความร่วมมือขนาดเล็ก ประเทศสมาชิกเป็นประเทศกำลังพัฒนา แต่ทุกประเทศก็มีความพยายามที่จะพัฒนาการค้าและการลงทุนของตนเอง โดยการปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการค้าและการลงทุนมากขึ้น จะเห็นว่าภายใต้กรอบ ACMECS ประเทศสมาชิกมีการเสนอสิทธิประโยชน์ให้กับสมาชิกอื่นๆ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น ไทยมีความพร้อมที่จะให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ประเทศสมาชิก โดยการเก็บภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศสมาชิกในอัตราร้อยละ 0 ส่วน สปป.ลาว ไม่พร้อมที่จะให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่สมาชิกได้จึงเสนอการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนให้แก่ประเทศสมาชิกแทน เป็นต้น ซึ่งก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกดีขึ้น มูลค่าการค้าระหว่างกันก็สูงขึ้นตามไปด้วย

จากการศึกษามาตรการกฎระเบียบทางการค้าและการลงทุนของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกันคือ การดำเนินการค้าและการลงทุนจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลอย่างเข้มงวด ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาการค้าและการลงทุนภายในประเทศ แม้ว่าแต่ละประเทศสมาชิกจะมีอุปสรรคและจุดอ่อนที่เกิดขึ้นภายในประเทศแต่ก็ไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศหยุดชะงักไป ยังมีการนำเอาจุดแข็งที่ประเทศ

สมาชิกมีความสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นหลักในการพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างกันให้เป็นอย่างต่อเนื่อง และจากจุดแข็งนี้เองทำให้กลุ่มความร่วมมือ ACMECS ได้รับความสนใจจากกลุ่มประเทศภายนอกอย่างมาก

บทที่ 5

ผลของการวิเคราะห์

ในส่วนของบทนี้จะกล่าวถึงผลการศึกษา โดยวิธีพิจารณาผลที่ได้จากการประมาณค่า โดยแบ่งคู่ค้าเป็นประเทศสมาชิก ACMECS กับประเทศไทย คือ ไทย – กัมพูชา ไทย - สปป.ลาว ไทย - พม่า และไทย – เวียดนาม ในการพิจารณาผลการศึกษาของแต่ละประเทศคู่ค้าจะดูจากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ช่วงก่อนมีการรวมกลุ่ม ACMECS เปรียบเทียบกับผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ช่วงตั้งแต่มีการรวมกลุ่ม ACMECS จากแบบจำลองอุปสงค์การนำเข้าที่ศึกษาการค้าระหว่างประเทศคู่ค้าโดยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS) ซึ่งมีขอบเขตการศึกษาตั้งแต่ปี 2542-2549 ทำการศึกษาการนำเข้ารวม การส่งออกรวม และการนำเข้ารายสินค้าตามระบบ HS.Code :12 คือ เมล็ดพืชและผลไม้ ที่มีน้ำมัน เมล็ดธัญพืช เมล็ดพืชและผลไม้ เบ็ดเตล็ด พืชที่ใช้ในอุตสาหกรรม หรือใช้เป็นยา ฟางและหญ้าแห้งที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการส่งออกรวมของไทยไปประเทศสมาชิก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลมูลค่าการส่งออกสินค้ารวมของไทยไปประเทศสมาชิก ACMECS ทั้ง 4 ประเทศ พบว่า ไทยมีการส่งออกสินค้าโดยรวมไปเวียดนามมีมูลค่าสูงกว่าประเทศสมาชิกอื่นๆ แต่สินค้าส่วนใหญ่ที่ส่งออกไปเป็นสินค้าทุน แต่สินค้าที่ส่งออกไปยังประเทศกัมพูชา สปป.ลาว และพม่า จะเป็นสินค้าเกษตรเป็นหลัก จากสัดส่วนอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกรวมของไทยไปประเทศสมาชิกทั้ง 4 ประเทศ จะเห็นว่าในช่วงก่อนเกิดกลุ่มความร่วมมือ ACMECS ตั้งแต่ปี 2542 ถึงปี 2545 อัตราการขยายตัวของการส่งออกไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในบางช่วง แต่บางช่วงปีมีอัตราการขยายตัวลดลง ทั้งนี้เหตุผลหลักคือ ประเทศสมาชิกทั้ง 4 ประเทศไม่ใช่ตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย แต่ภายหลังมีการรวมกลุ่ม ACMECS ก็ตั้งแต่ปี 2546 ถึงปี 2549 อัตราการขยายตัวของการส่งออกไปประเทศสมาชิก ACMECS มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งนี้เหตุผลหนึ่งคือประเทศไทยเป็นประเทศหลักที่ก่อให้เกิดกลุ่มความร่วมมือ ACMECS ขึ้น และมีนโยบายให้เกิดการค้าระหว่างกันมากขึ้น ซึ่งประเทศไทยก็ได้ให้สิทธิประโยชน์แก่ประเทศคู่ค้าในหลายรูปแบบ ทางด้านการส่งออกไทยก็ให้ความสำคัญกับการค้ากับประเทศสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการพยายามเปิดประเทศของสมาชิกแต่ละประเทศที่ยอมรับการค้ากับต่างประเทศมากขึ้นเช่นกัน

ตารางที่ 19 อัตราการขยายตัวด้านการส่งออกของไทยไปประเทศสมาชิก ACMECS
พ.ศ. 2542-2549

ประเทศ	อัตราการขยายตัวด้านการส่งออกของไทยไปประเทศคู่ค้า (ร้อยละ)						
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ไทย-กัมพูชา	-1.3	33.8	9.8	33.0	5.6	26.8	34.4
ไทย-ลาว	- 6.3	7.1	- 3.8	14.4	28.1	32.7	31.6
ไทย-พม่า	28.5	- 30.5	-10.8	38.3	38.4	16.1	34.4
ไทย-เวียดนาม	47.6	- 5.5	18.4	33.1	48.6	26.1	30.0

ที่มา: จากภาคผนวก ง ข้อมูลสถิติการค้าที่ใช้ในการคำนวณตัวแบบ

ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากประเทศสมาชิก ปี 2542-2549

ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากกัมพูชา

$$\ln QM_C = \beta_0 + \beta_1 \ln GDP_t + \beta_2 \ln(CPI_t / PM) + \beta_3 \ln EX_t + Dummy$$

จากผลการประมาณค่า พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาทั้งหมดไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการนำเข้ารวมของไทยจากกัมพูชา ทั้งก่อนที่จะเกิดกลุ่มความร่วมมือ ACMECS และแม้จะมีการรวมกลุ่ม ACMECS แล้วก็ตาม จะเห็นได้จากตัวแปรหุ่นที่นำมาศึกษาไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการนำเข้าของไทยจากกัมพูชาเลย ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งมาจากการที่กัมพูชาไม่ใช่ตลาดนำเข้าที่สำคัญของไทย และการค้าที่เกิดขึ้นร้อยละ 70 เกิดขึ้นบริเวณแนวเขตชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชา แต่เมื่อศึกษามูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทยจากกัมพูชาในช่วงเกิดการรวมกลุ่ม ACMECS จะมีมูลค่าเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน ทั้งนี้เนื่องมาจากความไม่สงบภายในประเทศกัมพูชาเองส่งผลให้เกิดการปิดด่านชายแดนบ่อยครั้งโดยไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทำให้การค้าหยุดชะงักเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ตัวแปรที่นำมาศึกษาไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการนำเข้าของไทย แม้ภายหลังจะมีการรวมกลุ่ม ACMECS แล้วก็ตาม แต่ปัญหาความไม่สงบตามแนวเขตชายแดนก็ยังคงเป็นปัญหาหลักที่ยังไม่สามารถแก้ไขให้หมดไปได้ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การค้าเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

ตารางที่ 20 ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากกัมพูชา

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม QM_c		
	Coefficient	t-Statistic	Prob.
Intercept	-4.552836	-0.663706	0.5125
GDP_t	2.169546	1.528595	0.1380
CPI_t/PM	-10.46122	-1.234011	0.2278
EX_t	1.016808	0.585529	0.5631
Dummy	-0.041521	-0.285427	0.7775
Adjust $R^2 =$	0.536256		
Number of sample	32		

ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากสปป.ลาว

$$\ln QM_t = \beta_0 + \beta_1 \ln GDP_t + \beta_2 \ln(CPI_t / PM) + \beta_3 \ln EX_t + Dummy$$

จากผลการประมาณค่า พบว่า GDP_t , CPI_t/PM และ EX_t มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้ารวมของไทยจากสปป.ลาว แต่จะเห็นว่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนเป็นบวก ทั้งนี้เป็นเพราะสปป.ลาวยอมรับการชำระค่าสินค้าเป็นเงินบาทได้ จึงทำให้ความสัมพันธ์ของค่าเงินของไทยกับมูลค่าการนำเข้ารวมจากสปป.ลาวเป็นไปในทิศทางเดียวกันได้ และเมื่อพิจารณาตัวแปรหุ่นที่นำมาศึกษา พบว่า การรวมกลุ่ม ACMECS มีผลทำให้การค้าระหว่างไทยกับสปป.ลาวมากขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะภายใต้กรอบ ACMECS นโยบายหลักคือการทำให้อัตราการค้าระหว่างประเทศสมาชิกมีมากขึ้น ไทยซึ่งถือได้ว่าเป็นประเทศหลักในก่อตั้งก็ได้ให้ความสำคัญด้านการค้ากับประเทศสมาชิกรวมถึงสปป.ลาวเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน แม้ว่าสปป.ลาวจะไม่ใช่อัตราการค้าที่สำคัญของไทยก็ตาม ซึ่งเมื่อศึกษามูลค่าการนำเข้าของไทยประกอบจะเห็นได้ว่ามีมูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มสูงขึ้นมาตลอด และภายใต้กรอบการรวมกลุ่ม ACMECS จะเห็นว่าอัตราการขยายตัวทางการค้าก็เพิ่มสูงขึ้นไปด้วย ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งที่ทำให้การค้าระหว่างไทยกับสปป.ลาวเพิ่มขึ้นคือสปป.ลาวพยายามที่จะเปิดประเทศรับการนำเข้าจากภายนอกมากขึ้น นโยบายและกฎระเบียบทางการค้าต่างๆ ก็มีการปรับปรุงให้อำนวยความสะดวกต่อประเทศคู่ค้ามากขึ้น ทำให้ต่างชาติสนใจที่จะเข้าไปลงทุน

และทำการค้ากับสปป.ลาว จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มูลค่าค้าระหว่างไทยกับสปป.ลาวเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 21 ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากสปป.ลาว

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม QM_t		
	Coefficient	t-Statistic	Prob.
Intercept	-14.55240	-2.724756	0.0112
GDP_t	3.117486	3.125598	0.0042
CPI_t/PM	-21.26059	-4.294618	0.0002
EX_t	5.170465	3.779453	0.0008
Dummy	-0.175917	-2.056086	0.0496
Adjust $R^2 =$	0.732648		
Number of sample	32		

ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากพม่า

$$\ln QM_m = \beta_0 + \beta_1 \ln GDP_t + \beta_2 \ln(CPI_t / PM) + \beta_3 \ln EX_t + Dummy$$

จากการประมาณค่าสมการ พบว่า GDP_t และ EX_t มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้ารวมของไทยจากพม่า แต่ราคาสินค้าเปรียบเทียบกับไม่มีนัยสำคัญต่อการนำเข้ารวม ทั้งนี้ สาเหตุหลักคือ พม่าไม่ใช่ตลาดนำเข้าที่สำคัญของไทยทั้งก่อนและหลังการรวมกลุ่ม ACMECS และจากผลการพิจารณาตัวแปรหุ่นที่ใช้แทนระยะเวลาก่อนและหลังการรวมกลุ่ม ACMECS พบว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS ไม่ได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าของไทยจากพม่าเป็นหลัก แต่จากการศึกษาข้อมูลมูลค่าการนำเข้าของไทยจากพม่าประกอบจะเห็นว่า การนำเข้ารวมของไทยจากพม่ามีอัตราการขยายตัวสูงขึ้นมากและเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทั้งนี้สาเหตุหลักมาจากความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติภายในประเทศไทยมีเพิ่มมากขึ้น ทำให้ไทยต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากพม่าเพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน จึงทำให้เห็นว่ามูลค่าการนำเข้าของไทยจากพม่าเพิ่มสูงขึ้นทุกปี นอกเหนือจากการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากพม่าแล้ว ไทยก็ยังมีการนำเข้าสินค้าเกษตรเป็นหลัก แม้ว่าการรวมกลุ่ม ACMECS จะไม่ใช่สาเหตุหลักที่ทำให้การค้าระหว่างไทยกับพม่าเพิ่มมากขึ้นก็

ตาม แต่ก็ทำให้ไทยหันมาให้ความสำคัญด้านการค้ากับพม่าซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกของ ACMECS มากขึ้น ซึ่งก็เป็นช่วงเดียวกันกับที่พม่าก็มีการเปิดประเทศเพื่อรับการค้าจากต่างประเทศมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การค้ากับประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวที่เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน แม้ว่าพม่าจะพยายามลดการพึ่งพาตลาดการค้าของไทยแล้วหันไปให้ความสำคัญกับคู่ค้าอื่นๆ แทน

ตารางที่ 22 ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากพม่า

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม QM_m		
	Coefficient	t-Statistic	Prob.
Intercept	-48.26172	-4.337193	0.0002
GDP_t	7.951077	3.795187	0.0008
CPI_t / PM	-7.963430	-0.979947	0.3358
EX_t	13.77027	6.941440	0.0000
Dummy	-0.218305	-0.706480	0.4859
Adjust $R^2 =$	0.670082		
Number of sample	32		

ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากเวียดนาม

$$\ln QM_v = \beta_0 + \beta_1 \ln GDP_t + \beta_2 \ln(CPI_t / PM) + \beta_3 \ln EX_t + Dummy$$

จากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์สมการพบว่า ราคาสินค้าเปรียบเทียบและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้ารวมของไทยจากเวียดนาม ทั้งนี้สาเหตุหลักที่ทำให้ราคาสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดมูลค่าการนำเข้าของไทย คือ เวียดนามเป็นประเทศสมาชิกประเทศเดียวที่ไม่มีพื้นที่เชื่อมต่อกับประเทศไทย ดังนั้นการขนย้ายสินค้าจึงมีต้นทุนสูงเนื่องจากต้องขนย้ายผ่านประเทศที่สามก่อน ซึ่งก็ส่งผลให้ต้นทุนสินค้าสูงขึ้น ส่งผลต่อราคาสินค้าที่ทำให้ราคาสินค้าที่ไทยนำเข้าจากเวียดนามจะเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย แม้รายได้ของไทยจะสูงขึ้นแต่ไทยก็จะหันไปนำเข้าจากประเทศคู่ค้าอื่นๆแทน ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่แสดงถึงระดับราคาสินค้าที่นำเข้าจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าของไทยจากเวียดนาม ด้านผลจากการพิจารณาตัวแปรหุ่น การ

รวมกลุ่ม ACMECS ไม่ได้เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้การค้าของไทยและเวียดนามสูงขึ้น แต่ก็ทำให้ไทยให้ความสำคัญต่อการค้ากับเวียดนามเพิ่มขึ้นประกอบกับช่วงหลังปี 2545 เวียดนามมีการเปิดประเทศรับการค้าจากต่างประเทศมากขึ้น จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การค้าระหว่างไทยและเวียดนามสูงขึ้นไปด้วย

ตารางที่ 23 ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารวมของไทยจากเวียดนาม

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม QM_v		
	Coefficient	t-Statistic	Prob.
Intercept	-2.505867	-0.598500	0.5545
GDP_t	0.996749	1.110785	0.2765
CPI_t/PM	-21.07915	-3.940724	0.0005
EX_t	3.662745	3.554510	0.0014
Dummy	-0.042220	-0.609891	0.5470
Adjust $R^2 =$	0.823921		
Number of sample	32		

ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากประเทศสมาชิก ปี 2542-2549

ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากกัมพูชา

$$\ln QM_{yc} = \alpha_0 + \alpha_1 \ln GDP_t + \alpha_2 \ln(P_{yt} / P_{yc}) + \alpha_3 \ln EX_t + Dummy$$

จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์สมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากกัมพูชา พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้ารายสินค้าของไทย กล่าวคือ GDP_t เป็นตัวแทนทางด้านรายได้ของไทยเมื่อ GDP สูงขึ้น ไทยก็สามารถนำเข้าสินค้าจากกัมพูชาได้มากขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้ภายใต้กรอบ ACMECS ไทยได้ให้สิทธิพิเศษยกเว้นอากรขาเข้าให้กับสินค้าที่นำเข้าจากกัมพูชา 10 ชนิด ได้แก่ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ละหุ่ง ข้าวโพดหวาน มันฝรั่ง มะม่วงหิมพานต์ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทุเรียนสด ลูกเดือย และถั่วเขียว ผิวมัน ซึ่งส่งผลทำให้มูลค่าการนำเข้าในรายสินค้านี้มีอัตราการขยายตัวที่สูงขึ้นมาก ซึ่งก็สอดคล้อง

กับผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในตัวแปรหุ่นที่แสดงให้เห็นว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS มีนัยสำคัญต่อการนำเข้าของไทยจากกัมพูชา ในทางเดียวกันกับราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบก็ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการนำเข้าของไทย เนื่องจากสินค้าที่นำมาศึกษาส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่กัมพูชาได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าจากไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้การค้าระหว่างไทยและกัมพูชามีมูลค่าสูงขึ้น

ตารางที่ 24 ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากกัมพูชา

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม QM_{yt}		
	Coefficient	t-Statistic	Prob.
Intercept	-38.55099	-1.026503	0.3138
GDP_t	10.26959	1.767515	0.0884
P_{yt} / P_{yc}	0.592920	0.866156	0.3940
EX_t	-0.011261	-0.001206	0.9990
Dummy	-0.959569	-1.886005	0.0701
Adjust $R^2 =$	0.788984		
Number of sample	32		

ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากสปป.ลาว

$$\ln QM_{yt} = \alpha_0 + \alpha_1 \ln GDP_t + \alpha_2 \ln(P_{yt} / P_{yl}) + \alpha_3 \ln EX_t + Dummy$$

จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์สมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจาก สปป.ลาว พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย(GDP)มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่า การนำเข้าสินค้าของไทย นั่นคือ GDP_t เป็นปัจจัยที่ใช้แทนรายได้ของคนทั้งประเทศเมื่อรายได้สูง ขึ้นความสามารถในการบริโภคสินค้าน้อยลงตามไปด้วย ทั้งนี้ยังพบว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีนัยสำคัญที่ทำให้มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับสปป.ลาวมีมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากภายใต้กรอบ ACMECS ไทยได้ให้สิทธิประโยชน์ยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าเกษตร 10 ชนิดแก่ประเทศสมาชิก ซึ่งสปป.ลาวก็ได้รับสิทธิประโยชน์นี้ด้วย ทำให้ราคาสินค้าที่ไทยนำเข้าจาก สปป.ลาวไม่ได้รวมภาษีเข้าไปด้วย ส่งผลทำให้ราคาสินค้านำเข้าไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง

มูลค่าการนำเข้าของไทย กล่าวคือ ไทยยังคงมีการนำเข้าสินค้าจากสปป.ลาวอยู่ตลอดเวลาด้วย อีกเหตุผลหนึ่งคือ การซื้อขายระหว่างไทยและสปป.ลาวส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นบริเวณแนวเขตชายแดนที่เชื่อมติดต่อกัน และสินค้าที่นำมาศึกษาที่เป็นสินค้าที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการบริโภค และการนำเข้าหรือส่งออกของประชากรในเขตพื้นที่ที่ไม่ได้มีการขนส่งจำนวนมาก แม้ว่าราคาสินค้าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็ไม่ได้ทำให้ประชากรลดการบริโภคลงอย่างมีชัดเจนนัก แต่หลังเกิด ACMECS การซื้อขายสินค้าเกษตรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายภายใต้กรอบความร่วมมือทำได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การค้าระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น ไปด้วย

ตารางที่ 25 ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากสปป.ลาว

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม QM_{yl}		
	Coefficient	t-Statistic	Prob.
Intercept	-32.52302	-2.534863	0.0174
GDP_t	5.926186	2.742352	0.0107
P_{yt} / P_{yl}	-0.850434	-1.603889	0.1204
EX_t	7.997704	2.647710	0.1134
Dummy	0.203752	0.805189	0.0277
Adjust $R^2 =$	0.669957		
Number of sample	32		

ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากพม่า

$$\ln QM_{ym} = \alpha_0 + \alpha_1 \ln GDP_t + \alpha_2 \ln(P_{yt} / P_{ym}) + \alpha_3 \ln EX_t + Dummy$$

จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ พบว่า ปัจจัยที่นำมาศึกษาไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทยเลย ทั้งนี้สาเหตุหลักคือ พมามีข้อบังคับเกี่ยวกับการห้ามส่งออกและนำเข้าสินค้าบางชนิด จะทำการส่งออกหรือนำเข้าจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลทุกครั้ง จึงทำให้ตัวแปรที่นำมาศึกษาไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการค้ากับไทย แต่ภายหลังเกิดการรวมกลุ่ม ACMECS ขึ้น พม่าก็ได้มีการผ่อนปรนให้กับประเทศสมาชิกเกี่ยวกับกฎระเบียบต่างๆ มากขึ้น โดยภายใต้กรอบ ACMECS ไทยได้ให้สิทธิประโยชน์ด้านการยกเว้นอากรขาเข้าสินค้า

เกษตร 10 ชนิดแก่พม่า ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนจากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการนำเข้าของไทยจากพม่า ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็มาจากการที่พม่าเปิดประเทศรับการค้าจากต่างประเทศมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายและข้อบังคับให้อำนวยความสะดวกต่อการค้ามากขึ้น ซึ่งก็ทำให้ต่างชาติหันมาสนใจที่จะทำการค้ากับพม่ามากขึ้นกว่าในอดีตแต่ใน ปัจจุบันข้อบังคับเกี่ยวกับการควบคุมสินค้านำเข้า-ส่งออกยังมีบังคับใช้อยู่และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตัวแปรทางการตลาดส่วนใหญ่ไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการค้า เพราะการค้าและการลงทุนยังถูกควบคุมโดยรัฐบาลเป็นหลัก

ตารางที่ 26 ผลการประมาณค่าสมการมูลค่าการนำเข้ารายสินค้าของไทยจากพม่า

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม QM_{ym}		
	Coefficient	t-Statistic	Prob.
Intercept	54.45408	1.680546	0.1044
GDP_t	-6.208260	-1.243617	0.2243
P_{yt} / P_{ym}	0.711918	0.834958	0.4111
EX_t	-14.14834	-1.819902	0.1799
Dummy	1.515931	1.893033	0.0691
Adjust $R^2 =$	0.428458		
Number of sample	32		

ผลการประมาณค่าสมการอุปสงค์การนำเข้ารายสินค้าของไทยจากเวียดนาม

$$\ln QM_{yv} = \alpha_0 + \alpha_1 \ln GDP_t + \alpha_2 \ln(P_{yt} / P_{yv}) + \alpha_3 \ln EX_t + Dummy$$

จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทย(GDP_t) และ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EX_t) มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าของไทยจากเวียดนาม กล่าวคือ GDP_t แสดงถึงความสามารถในการซื้อสินค้าของไทย เมื่อ GDP_t สูงขึ้นไทยสามารถนำเข้าสินค้าได้มากขึ้นเช่นกัน ส่วน EX_t สะท้อนให้เห็นราคาสินค้านำเข้าเมื่อ EX_t สูงขึ้นไทยจะนำเข้าสินค้าลดลง แต่จากตารางผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์สมการอุปสงค์การนำเข้าราย

สินค้าของไทยจากเวียดนาม สัมประสิทธิ์หน้าตัวแปร EX_t เป็นบวกนั้นหมายถึงว่า เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยสูงขึ้นไทยจะนำเข้ารายสินค้าเพิ่มขึ้นเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่าสินค้าส่วนใหญ่ที่ไทยนำเข้าจากเวียดนามเป็นสินค้านำเข้าหลัก แต่สินค้าที่นำมาศึกษาเป็นสินค้าเกษตรทั้งหมด ซึ่งมูลค่าการนำเข้ามีไม่มากนักเมื่อเทียบกับการนำเข้าสินค้านำเข้า อัตรแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการนำเข้าของไทยได้ ซึ่งในส่วนของการรวมกลุ่ม ACMECS ก็ไม่ได้มีนัยสำคัญที่ทำให้มูลค่าการนำเข้ารายสินค้าของไทยจากเวียดนามเปลี่ยนแปลงไปมากนัก แต่ที่มูลค่าการนำเข้าสินค้าจากเวียดนามมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากเมื่อ 4 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันเวียดนามเปิดประเทศรับการค้า และการลงทุนจากต่างประเทศอย่างเสรี ทำให้เศรษฐกิจของเวียดนามเติบโตอย่างรวดเร็วและเวียดนามก็พยายามที่จะเป็นสมาชิกกลุ่มความร่วมมือต่างๆ เพื่อให้เวียดนามเป็นที่ยอมรับของทุกประเทศ ซึ่งเวียดนามเป็นสมาชิกประเทศล่าสุดที่เข้ามาอยู่ในกลุ่ม ACMECS และเป็นประเทศที่ไม่มีพื้นที่แนวชายแดนเชื่อมต่อกับไทย จึงทำให้การค้าที่เกิดขึ้นทั้งหมดเป็นการค้าระหว่างประเทศ ไม่ใช่การค้าชายแดนเหมือนกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ดังนั้นไทยจึงไม่ได้ให้สิทธิประโยชน์ด้านการนำเข้าสินค้าเกษตรแก่เวียดนามเหมือนกับประเทศสมาชิกอื่น เนื่องจากที่กล่าวไปแล้วว่าสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากเวียดนามคือสินค้านำเข้าหลัก แม้ด้านการค้าจะไม่เห็นผลที่ชัดเจนแต่ภายใต้กรอบ ACMECS ก็ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามดีขึ้น

ตารางที่ 27 ผลการประมาณค่าสมการมูลค่าการนำเข้ารายสินค้าของไทยจากเวียดนาม

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม QM_{yv}		
	Coefficient	t-Statistic	Prob.
Intercept	-57.90896	-3.603442	0.0013
GDP_t	5.668287	2.302959	0.0292
P_{yt} / P_{yv}	-0.184164	-0.177444	0.8605
EX_t	24.70258	5.779686	0.0000
Dummy	0.262838	1.155309	0.2581
Adjust $R^2 =$	0.591355		
Number of sample	32		

จากการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประมาณค่าโดยใช้อุปสงค์การนำเข้าสินค้าของไทย พบว่า ปัจจัยที่นำมาศึกษาจะมีผลที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศคู่ค้า ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละประเทศ แต่จากการศึกษาพบว่านโยบายการค้าของรัฐบาลแต่ละประเทศเป็น ปัจจัยที่สำคัญและเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการค้าของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้สาเหตุหลักมาจากการค้าของทุกประเทศคู่ค้ายังถูกควบคุมโดยรัฐบาลเป็นหลัก ดังนั้นปัจจัยที่นำมาศึกษาซึ่งเป็นปัจจัย ทางการค้าจะไม่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการค้าเลยถ้ารัฐบาลของประเทศคู่ค้าห้ามมิ การส่งออกหรือนำเข้าสินค้า เช่น ในพม่ารัฐบาลมีข้อบังคับการส่งออกและนำเข้าสินค้าบางชนิด แม้ว่าราคาสินค้าจะลดลงก็ไม่ได้ทำให้พม่าสามารถส่งออกสินค้าชนิดนั้นได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลไม่อนุญาตให้ส่งออก เป็นต้น แต่จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของทุก ประเทศจะเห็นว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำหน้าที่กำหนดการนำเข้าของไทย จากประเทศคู่ค้า ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีนัยสำคัญต่อ การเปลี่ยนแปลงการค้าของไทยกับประเทศคู่ค้าบางประเทศเช่นกัน คือ ในการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาวอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการค้า กับสปป.ลาว ทั้งนี้เนื่องจากสปป.ลาวรับชำระค่าสินค้าจากไทยได้ทั้งเงินบาทและดอลลาร์สหรัฐ ในทางตรงกันข้ามการค้ากับเวียดนามไทยต้องชำระค่าสินค้าเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น ดังนั้น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่แสดงระดับราคาสินค้า เป็นต้น

ในส่วนของผลจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS ต่อการค้าในแต่ละประเทศคู่ค้าผล ที่แสดงให้เห็นก็แตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศคู่ค้าเช่นกัน ในประเทศกัมพูชา สปป.ลาว และ พม่า ACMECS ทำให้เกิดผลดีต่อการค้าระหว่างประเทศกับไทย แต่กับเวียดนาม ACMECS ไม่ได้ ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางการค้าที่ชัดเจนมากนัก ทั้งนี้เพราะปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการค้าระหว่าง กันของแต่ละประเทศแตกต่างกัน 3 ประเทศที่ ACMECS ส่งผลดีต่อการค้าอย่างชัดเจน เพราะไทย กับประเทศทั้ง 3 มีการค้าในสินค้าเกษตรเป็นหลักนโยบายภายใต้กรอบ ACMECS ก็เป็นนโยบายที่ เริ่มให้การสนับสนุนด้านการค้าและการลงทุนในสินค้าเกษตรเป็นเป้าหมายหลักเช่นกัน จึงทำให้ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทางการค้ากับทั้ง 3 ประเทศนี้เห็นได้อย่างชัดเจน แต่การค้ากับเวียดนามส่วน ใหญ่จะเป็นสินค้าทุนและมีการค้าในสินค้าเกษตรน้อยทำให้เวียดนามไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ ภายใต้กรอบ ACMECS มากนัก แต่จะส่งผลดีในส่วนของความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น โดยเห็นได้จากการเกิด การรวมกลุ่มต่างๆ ตามมาระหว่างไทยกับเวียดนาม เช่น สมาคมผู้ค้าข้าว เป็นต้น

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการค้าของไทยภายหลังการจัดตั้งยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) ซึ่งระยะเวลาของการศึกษาครอบคลุมตั้งแต่ปี 2542 ถึงปี 2549 ในส่วนของความสัมพันธ์ทั่วไประหว่างไทยและประเทศสมาชิกจะใช้การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา(descriptive method)อธิบาย ส่วนความสัมพันธ์ทางการค้าที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนและหลังการรวมกลุ่ม ACMECS จะใช้การวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ(quantitative method) ซึ่งแบบจำลองทางเศรษฐมิติที่ใช้คือ Import demand function โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS) เป็นตัวทดสอบแบบจำลอง โดยการศึกษาจะใช้ข้อมูลมูลค่าส่งออก-นำเข้าระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกทั้ง 4 ประเทศ คือ ไทย-กัมพูชา ไทย-สปป.ลาว ไทย-พม่า และไทย-เวียดนาม

ผลการศึกษาในส่วนของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ซึ่งได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการค้าที่เกิดขึ้นกับไทย ทั้งก่อนและหลังเกิดการรวมกลุ่ม ACMECS พบว่า ก่อนจะมีการรวมกลุ่ม ACMECS ไทยได้ทำการค้ากับประเทศสมาชิกทั้ง 4 ประเทศมาก่อนแล้ว แต่ประเทศสมาชิกทั้ง 4 ประเทศไม่ใช่ตลาดการค้าหลักของไทย ดังนั้นมูลค่าการค้าระหว่างกันจึงมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับตลาดคู่ค้าอื่นๆ และมี 3 ประเทศสมาชิก คือ กัมพูชา สปป.ลาว และสหภาพพม่า ที่มีพรมแดนเชื่อมต่อกับประเทศไทย จึงทำให้การค้ากับทั้ง 3 ประเทศนี้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นผ่านแนวเขตชายแดน หรือเรียกว่าเป็นการค้าชายแดน ส่วนการค้ากับประเทศเวียดนามจะทำการขนส่งผ่านแม่น้ำหรือผ่านทางประเทศที่สองก่อนจะขนส่งไปถึงเวียดนามได้ หลังการรวมกลุ่ม ACMECS พบว่าประเทศสมาชิกมีความพยายามที่จะผ่อนปรนกฎระเบียบทางการค้าระหว่างกันให้มากที่สุด เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นการส่งเสริมการค้าระหว่างกันให้เพิ่มมากขึ้นตามวัตถุประสงค์ความร่วมมือที่ตกลงกัน แต่ด้วยที่ข้อตกลงร่วมภายใต้กรอบ ACMECS ไม่ได้มีการบังคับให้ประเทศสมาชิกต้องลดข้อกีดกันทางการค้าระหว่างกันลงทั้งหมด แต่ให้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสมัครใจของแต่ละประเทศ จึงทำให้ผลทางการค้าที่เกิดขึ้นยังไม่เห็นที่ชัดเจนมากนัก ส่วนหนึ่งมาจากการรวมกลุ่ม

ACMECS ที่เกิดขึ้นได้ไม่นาน จึงทำให้ผลที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มยังไม่ปรากฏเด่นชัดเหมือนกับการรวมกลุ่มอื่นๆที่มีระยะความร่วมมือที่มีมานานแล้ว

จากการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประมาณค่าโดยใช้อุปสงค์การนำเข้าสินค้าของไทย พบว่าปัจจัยที่นำมาศึกษาจะมีผลที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศคู่ค้า ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ แต่จากการศึกษาพบว่านโยบายการค้าของรัฐบาลแต่ละประเทศเป็นปัจจัยที่สำคัญและเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการค้าของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้สาเหตุหลักมาจากการค้าของทุกประเทศคู่ค้ายังถูกควบคุมโดยรัฐบาลเป็นหลัก ดังนั้นปัจจัยที่นำมาศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยทางการตลาดจะไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการค้าเลยถ้ารัฐบาลของประเทศคู่ค้าห้ามมีการส่งออกหรือนำเข้าสินค้า เช่น ในพม่ารัฐบาลมีข้อบังคับการส่งออกและนำเข้าสินค้าบางชนิด แม้ว่าราคาสินค้าจะลดลงก็ไม่ทำให้พม่าสามารถส่งออกสินค้าชนิดนั้นได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลไม่อนุญาตให้ส่งออก เป็นต้น แต่จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของทุกประเทศจะเห็นว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำหน้าที่กำหนดการนำเข้าของไทยจากประเทศคู่ค้า ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการค้าของไทยกับประเทศคู่ค้าบางประเทศ คือ ในการนำเข้าสินค้าจากสปป.ลาว อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการค้ากับสปป.ลาว ทั้งนี้เนื่องจากสปป.ลาวรับชำระค่าสินค้าจากไทยเป็นได้ทั้งเงินบาทและดอลลาร์สหรัฐ ในทางตรงกันข้ามการค้ากับเวียดนามไทยต้องชำระค่าสินค้าเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น ดังนั้นอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่แสดงระดับราคาสินค้า เป็นต้น

ในส่วนของผลจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ACMECS ต่อการค้าในแต่ละประเทศคู่ค้าผลที่แสดงให้เห็นก็แตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศคู่ค้าเช่นกัน ในประเทศกัมพูชา สปป.ลาว และพม่า ACMECS ทำให้เกิดผลดีต่อการค้าระหว่างประเทศกับไทย แต่กับเวียดนาม ACMECS ไม่ได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางการค้าที่ชัดเจนมากนัก ทั้งนี้เพราะปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการค้าระหว่างกันของแต่ละประเทศแตกต่างกัน 3 ประเทศที่ ACMECS ส่งผลดีต่อการค้าอย่างชัดเจน เพราะไทยกับประเทศทั้ง 3 มีการค้าในสินค้าเกษตรเป็นหลักนโยบายภายใต้กรอบ ACMECS ก็เป็นนโยบายที่เริ่มให้การสนับสนุนด้านการค้าและการลงทุนในสินค้าเกษตรเป็นเป้าหมายหลักเช่นกัน จึงทำให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทางการค้ากับทั้ง 3 ประเทศนี้เห็นได้อย่างชัดเจน แต่การค้ากับเวียดนามส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าทุนและมีการค้าในสินค้าเกษตรน้อยทำให้เวียดนามไม่ได้รับสิทธิประโยชน์

ภายใต้กรอบ ACMECS มากนัก แต่จะส่งผลดีในส่วนของความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น โดยเห็นได้จากเกิด การรวมกลุ่มต่างๆ ตามมาระหว่างไทยกับเวียดนาม เช่น สมาคมผู้ค้าข้าว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. จากงานการศึกษาพบว่ามาตรการและนโยบายทางการค้าของรัฐบาลแต่ละประเทศมี ส่วนสำคัญที่ทำให้การค้าระหว่างประเทศสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลแต่ละประเทศสมาชิก ควรจะร่วมมือกันกำหนดนโยบายทางการค้าให้เป็นรูปแบบเดียวกันที่ชัดเจน เพื่อทำให้เกิด มาตรฐานของการปฏิบัติต่อประเทศสมาชิกที่เหมือนกัน และเกิดผลประโยชน์ต่อประเทศสมาชิกที่ เท่าเทียมกันด้วย

2. จากการศึกษาการค้าในเขตแนวชายแดนระหว่างไทยกับประเทศสมาชิก ACMECS ยังมี ปัญหาสำคัญเรื่องการค้าที่ไม่ถูกกฎหมาย ทำให้การค้าที่ไทยและประเทศคู่ค้าควรจะได้รับสูญเสีย ไป รัฐบาลควรร่วมมือกันกำหนดนโยบายป้องกันการค้าที่ผิดกฎหมาย เพื่อทำให้การค้าภายใต้กรอบ ACMECS เป็นที่ยอมรับมากขึ้นและลดการสูญเสียผลประโยชน์ที่ไทยและประเทศคู่ค้าควรที่จะ ได้รับ

3. ในปัจจุบันภาคเอกชนยังมีความรู้เกี่ยวกับ ACMECS ค่อนข้างน้อย ซึ่งจะเห็นได้จาก บริษัทเอกชนที่เข้าไปทำธุรกิจในเขตพื้นที่ภายใต้กรอบ ACMECS ที่ค่อนข้างน้อย ดังนั้น ภาครัฐบาลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศสมาชิกควรเผยแพร่การให้สิทธิประโยชน์จากการ เข้าไปประกอบธุรกิจในเขตพื้นที่ที่กำหนด แก่ภาคเอกชนให้มากขึ้น และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของ ACMECS เนื่องจากภาคเอกชนจะเป็นภาคที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการรวมกลุ่ม ACMECS นี้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการรวบรวมข้อมูลที่น่ามาประมาณค่า ควรจะนำมาจากแหล่งข้อมูลเดียวกันทั้งหมด เพื่อความถูกต้องและไม่ขัดแย้งกันของข้อมูล แต่ด้วยข้อจำกัดของข้อมูลที่เป็นข้อมูลต่างประเภทกัน จึงไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้แหล่งเดียวกัน เมื่อนำมาวิเคราะห์อาจเกิดความขัดแย้งกันได้
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาคำระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกเท่านั้น ไม่ได้มีการนำเอาประเทศนอกกลุ่มความร่วมมือมาศึกษาเปรียบเทียบกับ ในการศึกษาครั้งต่อไปควรนำประเทศนอกกลุ่มมาศึกษาเปรียบเทียบผลทางการค้าด้วย เพื่อที่จะเห็นผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. ในการศึกษาผลที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าในเขตพื้นที่แนวเขตชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ถึงประโยชน์ที่ได้รับภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ ซึ่งจะทำให้ทราบผลที่แท้จริงได้ดีกว่าการประมาณค่าจากตัวเลขเท่านั้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. 2548. รายงานการศึกษา เรื่อง โครงการ
วิเคราะห์โอกาสการขยายการค้าของไทยภายใต้เขตการค้าเสรี BIMSTEC (Online).
<http://www.thaifita.com/ThaiFTA/Home/รายงานการศึกษาtabid/55/ctl/Details/Mid/435/ItemID/92/Default.aspx>, 30 ตุลาคม 2550.

กลุ่มการค้าชายแดน สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้า กรมการค้า
ต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. 2548. การค้าชายแดน (Online).
<http://www.dft.moc.go.th/level3.asp?level2=109>, 1 เมษายน 2551.

กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. 2549. การค้าและการ
ลงทุน (Online). <http://www.dft.moc.go.th/index.asp?solution=800>, 15 มิถุนายน 2551.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2545. หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

วิโรจน์ เดชนาบุญหาชัย. 2548. การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศรินยา สวงวนเชื้อ. 2545. ผลกระทบการลดภาษีนำเข้าข้าวต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของสาธารณรัฐ
ประชาชนจีนจากประเทศไทยภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2548. “ACMECS : ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย & อินโดจีน.”
กระแสนทรรศน์ 11 (1810): 15-17.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์.

2550. สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย (Online). <http://www2.ops2.moc.go.th/index.asp>, 24 มิถุนายน 2550.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2548. โครงการศึกษาวิเคราะห์เรื่อง ยุทธศาสตร์การค้ากับ
ประเทศเพื่อนบ้าน. เสนอต่อกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (Online).
http://www.moc.go.th/MocCMS/userpage/PageLoad.aspx?REQ_PLD_PAGEID=2301,
24 กันยายน 2550.

Asian Development Bank. 2002. **Key indicator of developing Asian and Pacific countries**.
Retrieved December 10, 2002 (Online). [http://www.adb.org/Documents/Books/
Key_Indicators/2002/default.asp](http://www.adb.org/Documents/Books/Key_Indicators/2002/default.asp), March 15, 2008.

_____. 2001. **Key indicator of developing Asian and Pacific countries**. Retrieved
December 10, 2001 (Online). [http://www.adb.org/Documents/Books/Key_Indicators/
2001/default.asp](http://www.adb.org/Documents/Books/Key_Indicators/2001/default.asp), March 15, 2008.

_____. 2000. **Key indicator of developing Asian and Pacific countries**.
Retrieved December 10, 2000(Online). [http://www.adb.org/Documents/Books /
Key_Indicators/2000/default.asp](http://www.adb.org/Documents/Books/Key_Indicators/2000/default.asp), March 15, 2008.

_____. 1999. **Key indicator of developing Asian and Pacific countries**. Retrieved
December 10, 1999 (Online). [http://www.adb.org/Documents/Books/Key_Indicators/
1999/default.asp](http://www.adb.org/Documents/Books/Key_Indicators/1999/default.asp), March 15, 2008.

Branson, W. H. 1989. **Macroeconomic Theory and Policy**. 3rd ed. New York: Harper&Row,
Publishers.

International Monetary Fund. 2006. **International Financial Statistic Jan - Dec, 2006**.
Remark: 1999-2005.

Peng, D. 2002. **Subregional economic zones and integration in East Asia** (Online).

Goliath Business News. http://goliath.ecnext.com/coms2/summary_0199-2600185_ITM,
December 19, 2007.

Scalapino, R. 1995. **Economic interdependence and challenges to the nation-state: the emergence of natural economic territories in the Asia-Pacific** (online). Journal of International Affairs. <http://www.questia.com/googleScholar.qst?docId=5000275993>,
April 1, 2007.

United Nations. 2006. **Monthly Bulletin of statistics, December 2006 Remark : 1999-2005.**

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี - เจ้าพระยา – แม่โขง

(Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS)

ACMECS

1. ความเป็นมา

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) เป็นแนวคิดที่ฝ่ายไทยได้หยิบยกขึ้นหารือกับผู้นำกัมพูชา ลาว และพม่า ในช่วงการประชุมผู้นำอาเซียนสมัยพิเศษว่าด้วยโรค SARS เมื่อ 29 เมษายน 2546 ที่กรุงเทพฯ และได้รับการสนับสนุนในหลักการจากผู้นำประเทศเพื่อนบ้านทั้งสามดังกล่าว

ผู้นำประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และไทยได้ประชุมร่วมกันเป็นครั้งแรกภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 ที่เมืองพุกาม สหภาพพม่า ในการประชุมดังกล่าว ผู้นำประเทศสมาชิกได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญาพุกามที่จะมีความร่วมมือระหว่างกันในสาขาความร่วมมือสำคัญ 5 สาขา และให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วยโครงการร่วม 46 โครงการ และโครงการทวิภาคี 224 โครงการ ซึ่งจะมีการดำเนินการภายในระยะเวลา 10 ปี โดยผู้นำประเทศสมาชิกต่างเห็นชอบร่วมกันให้เรียกรอบความร่วมมือนี้ว่า ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง

ยุทธศาสตร์นี้ จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของประเทศสมาชิกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างสมดุลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน สร้างฐานการผลิตชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ การย้ายฐานการผลิตไปประเทศเพื่อนบ้านทั้งอุตสาหกรรมและการเกษตร สร้างงานและลดช่องว่างรายได้ของชาวไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ลดการเคลื่อนย้ายแรงงานผิดกฎหมาย ลดปัญหาชายแดนติด สร้างความมั่นคงและมั่นคงทางเศรษฐกิจ 4 ประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว กัมพูชา และพม่า ร่วมกันอย่างยั่งยืน

การเข้าเป็นสมาชิกของเวียดนามเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2547 ได้ทำให้ประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 5 ประเทศ ซึ่งช่วยเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่กรอบความร่วมมือ ACMECS

2. วัตถุประสงค์

ต้องการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อส่งเสริมความเจริญอย่างยั่งยืน ในอนุภูมิภาค ความเจริญดังกล่าวไม่เพียงแต่จะเป็นผลประโยชน์ของประเทศสมาชิก แต่ยังส่งเสริม และก่อให้เกิดความเข้มแข็งให้แก่กรอบความร่วมมืออาเซียน ทั้งนี้ เนื่องจากความเข้มแข็งของ กัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม ย่อมหมายถึงความเข้มแข็งของอาเซียนโดยรวม ดังนั้น กรอบ ความร่วมมือนี้จึงเปรียบเสมือนกรอบความร่วมมือที่ช่วยส่งเสริมการรวมตัวภายใต้กรอบอาเซียนให้ มีความก้าวหน้ารวดเร็วขึ้นบนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเองและการเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ ร่วมกัน กิจกรรมภายใต้กรอบ ACMECS จะเน้นการลดความยากจนเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ ช่วยเหลือตนเองและการเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน อีกทั้งเน้นการทำงานที่ส่งเสริมและต่อยอด โครงการความร่วมมือที่มีอยู่แล้วในภูมิภาคเพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ชายแดนของประเทศสมาชิกเป็น พื้นที่แห่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้าทางสังคมวัฒนธรรม พร้อมทั้งเป็น การผสานผลประโยชน์ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาคให้เป็นผลประโยชน์ ร่วมกัน เพื่อสร้างความเจริญ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความสงบสุข ความมั่นคง และความเป็น เพื่อนบ้านที่ดีระหว่างประเทศสมาชิก

กิจกรรมภายใต้กรอบ ACMECS ซึ่งส่งเสริมและต่อยอดโครงการความร่วมมือที่มีอยู่แล้ว ในภูมิภาคนี้ จะเน้นความร่วมมือที่ปฏิบัติได้จริงและก่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยความ ได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศสมาชิก มีความเป็นไปได้และเป็นที่ยอมรับโดยทุก ประเทศที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การดำเนินการจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ ยึดหลักฉันท์ทาคติ และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน

3. กลไกการทำงาน

3.1 การประชุมระดับผู้นำทุก 2 ปี

3.2 การประชุมระดับรัฐมนตรีปีละครั้ง

3.3 การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสทุก 6 เดือน

3.4 การประชุมคณะทำงานเพื่อการประสานงานระหว่างสถานเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกที่กรุงเทพฯ ทุก 2 เดือน

3.5 การประชุมระดับคณะทำงานรายสาขา

4. สาขาความร่วมมือ มี 6 สาขาความร่วมมือหลัก ได้แก่

4.1 การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน

- เพื่อใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศที่เกี่ยวข้อง
- เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการไหลเวียนของสินค้าและการลงทุนเพื่อให้เกิดการจ้างงาน
- เพื่อสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสังคม

4.2 ความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม

- เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมโดยสร้างและพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน จัดสรรการผลิต การตลาด และการจัดซื้อร่วมกัน การวิจัยและพัฒนา และการแลกเปลี่ยน ข้อมูลระหว่างกัน

4.3 การเชื่อมโยงการคมนาคม

- พัฒนาและใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- อำนวยความสะดวกสำหรับการค้า การลงทุน เกษตรกรรม การผลิตทางอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว

4.4 ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

- ส่งเสริมยุทธศาสตร์ร่วมสำหรับความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- อำนวยความสะดวกการท่องเที่ยวในหมู่ทั้งสี่ประเทศและจากภูมิภาคอื่นๆ

4.5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

- ส่งเสริมการเสริมสร้างขีดความสามารถของคนและสถาบัน

- ริเริ่มมาตรการเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาค

4.6 ความร่วมมือด้านสาธารณสุข*

- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาขีดความสามารถทางด้านสาธารณสุข และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

ในการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2547 ที่กรุงย่างกุ้ง สหภาพพม่า ที่ประชุมเห็นชอบให้มีการจัดตั้งกลไกประเทศผู้ประสานงานในความร่วมมือแต่ละสาขาเพื่อผลักดันให้ความร่วมมือในแต่ละสาขามีความคืบหน้า เพื่อผลักดันความคืบหน้าในความร่วมมือหลักในแต่ละสาขา ที่ประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสสมัยพิเศษและการประชุมระดับรัฐมนตรีอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ 1-2 พฤศจิกายน 2547 ที่ จ.กระบี่ ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะทำงานในความร่วมมือแต่ละสาขาโดยมีประเทศสมาชิก 1 ประเทศทำหน้าที่เป็นประเทศผู้ประสานงาน ดังนี้

1. ไทย การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน
2. พม่า ความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม
3. ลาว การเชื่อมโยงการคมนาคม
4. กัมพูชา ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว
5. เวียดนาม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
6. ไทย ความร่วมมือด้านสาธารณสุข*

หมายเหตุ* ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ACMECS ที่เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2548 ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งสาขาความร่วมมือด้านสาธารณสุขเป็นสาขาความร่วมมือใหม่ตามที่ประเทศไทยเสนอ

5. นโยบายของไทย

5.1 นำโครงการความร่วมมือที่ประเทศสมาชิกได้ตกลงร่วมกันมาปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในระยะเวลาที่เหมาะสม

5.2 ส่งเสริมความร่วมมือในสาขาที่เป็นประโยชน์สำคัญของไทย และของภูมิภาค เช่น พลังงาน สาธารณสุข โดยให้มีการดำเนินการที่สอดคล้องและส่งเสริมกรอบความร่วมมืออื่นๆ ในอนุภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion :GMS)

5.3 เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างไทยกับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในลักษณะไตรภาคีในการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเพื่อนบ้าน

5.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือทั้งในระดับรัฐ - รัฐ / เอกชน - เอกชน / รัฐ-เอกชน / ประชาชน-ประชาชน

การประชุมสุดยอดผู้นำว่าด้วยยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ACMECS) โดยสาระสำคัญ ดังนี้ เป้าหมายหลัก มี 4 ประการ ได้แก่

1. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันและก่อให้เกิดความเจริญเติบโตมากขึ้นตามแนวชายแดน

2. เพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมเกษตรและการผลิตไปยังบริเวณที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ

3. เพื่อสร้างโอกาสการจ้างงานและลดความแตกต่างของรายได้ในหมู่ประเทศสมาชิก

4. เพื่อส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงร่วมกันสำหรับทุกฝ่ายในลักษณะที่ยั่งยืน

กิจกรรมของ ACMECS จะมีลักษณะ 5 ประการ ได้แก่

1. สอดคล้องและส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับทวิภาคีและภูมิภาคที่มีอยู่แล้ว
2. ปฏิบัติได้โดยมีผลที่เป็นรูปธรรม โดยใช้ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ
3. ทำได้จริงและเป็นที่ยอมรับได้โดยประเทศที่เกี่ยวข้อง
4. ยึดหลักการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างสมัครใจและทัดเทียมกัน
5. ยึดหลักฉันทามติระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

แผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS แบ่ง 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะสั้น มีระยะเวลาดำเนินการ พ.ศ. 2546-2548
2. ระยะปานกลาง มีระยะเวลาดำเนินการ พ.ศ. 2549-2551
3. ระยะยาว มีระยะเวลาดำเนินการ พ.ศ. 2552-2555

การประชุมสำคัญที่ผ่านมา

- 15 กรกฎาคม 2546 การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (SOM) ที่เวียงจันทน์ ลาว
- 31 กรกฎาคม 2546 การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสอย่างไม่เป็นทางการ (informal SOM) กรุงเทพฯ
- 1 สิงหาคม 2546 การประชุมระดับรัฐมนตรี (รัฐมนตรีต่างประเทศ) (MM) ที่กรุงเทพฯ
- 27 สิงหาคม 2546 การประชุมคณะทำงานยกร่าง Plan of Action และ โครงการที่เมืองเสียมราฐ กัมพูชา
- 30 กันยายน – 1 ตุลาคม 2546 การประชุมคณะทำงานยกร่างโครงการร่วมและโครงการทวิภาคีใน Plan of Action ที่กรุงเทพฯ
- 27 ตุลาคม 2546 การประชุมระดับรัฐมนตรี (รัฐมนตรีเศรษฐกิจการค้า) ที่กรุงเทพฯ

- 10 พฤศจิกายน 2546 การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (SOM) ที่กรุงย่างกุ้ง พม่า
- 10 พฤศจิกายน 2546 การประชุมระดับรัฐมนตรี (รัฐมนตรีต่างประเทศ) (MM) ที่กรุงย่างกุ้ง พม่า
- 12 พฤศจิกายน 2546 การประชุมผู้นำ ACMECS ที่เมืองพุกาม พม่า
- 10 พฤษภาคม 2547 เวียดนามเข้าเป็นสมาชิก ACMECS
- 3 – 4 มิถุนายน 2547 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ACMECS Workshop on Enhancing the Competitiveness of the Planning Agencies in Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Thailand โดยมีเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ / วางแผนเข้าร่วมจากกัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม และไทย ที่เมืองพัทยา จ.ชลบุรี
- 18-19 สิงหาคม 2547 การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสที่กรุงย่างกุ้ง สหภาพพม่า
- 1-2 พฤศจิกายน 2547 ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสสมัยพิเศษและการจัดประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอย่างไม่เป็นทางการ (ACMECS Special SOM and Ministerial Retreat) ที่จ.กระบี่ โดยมีผู้แทนจากประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (development partners) จากฝรั่งเศส เยอรมนี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB: Asian Development Bank) เข้าร่วมการประชุมทั้งสองวาระดังกล่าวด้วย
- 4 - 5 สิงหาคม 2548 การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสและระดับรัฐมนตรีต่างประเทศที่เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา
- 7 ตุลาคม 2548 การประชุมระหว่างเจ้าหน้าที่อาวุโส ACMECS และผู้แทนประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา
- 1 - 3 พฤศจิกายน 2548 การประชุมระดับผู้นำครั้งที่ 2 ที่กรุงเทพฯ

ภาคผนวก ข

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย – พม่า

ตารางผนวกที่ 1 จุดผ่านแดนถาวรบริเวณชายแดนไทย – พม่า

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลา เปิด - ปิด
1.	เชียงราย	สะพานข้ามแม่น้ำสาย เขตสุขาภิบาล แม่สาย อ.แม่สาย	เมืองท่าจีเหล็ก รัฐฉาน	06.30-18.30 น. ของทุกวัน
2.	เชียงราย	สะพานข้ามแม่น้ำสายแห่ง ที่ 2 ต.สันผักฮี้ อ.แม่สาย	เมืองท่าจีเหล็ก รัฐฉาน	06.30-18.30 น. ของทุกวัน
3.	ตาก	บ.ริมเมฆ ม.2 ต.ท่าสายสวด อ.แม่สอด	เมืองเมียวดี รัฐกะเหรี่ยง	06.30-18.30 น. ของทุกวัน
4.	ระนอง	- ด้านตรวจคนเข้าเมือง อ.เมืองระนอง - ท่าเทียบเรือสะพานปลา ต.บางริน อ.เมืองระนอง - ปากน้ำระนอง ต.ปากน้ำ อ.เมืองระนอง - ท่าเทียบเรือของบริษัท อันดามันคลับ จำกัด ต.ปากน้ำ อ.เมืองระนอง	เมืองเกาะสอง ภาคมะนาวศรี	06.30-24.00 น. ของทุกวัน

ตารางผนวกที่ 2 จุดผ่อนปรนบริเวณชายแดนไทย – พม่า

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลา เปิด - ปิด
1.	จ.เชียงราย	ท่า บ.ปางห้า ต.เกาะช้าง อ.แม่สาย	เมืองท่าจีเหล็ก รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ของทุกวัน
2.	จ.เชียงราย	ท่า บ.สายลมจอย ต.เวียงพางคำ อ.แม่สาย	เมืองท่าจีเหล็ก รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ของทุกวัน
3.	จ.เชียงราย	ท่า บ.เกาะทราย ต.แม่สาย อ.แม่สาย	เมืองท่าจีเหล็ก รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ของทุกวัน

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลา เปิด – ปิด
4.	จ.เชียงราย	ท่าคันคำ บ.ป่าแดง ม.5 ต.เกาะช้าง อ.แม่สาย	บ.คันคำ จ.ท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ของทุกวัน
5.	จ.เชียงราย	สบรวก ม.1 ต.เวียง อ.เชียงแสน	เมืองพง จ.ท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	06.00 -18.00 น. ของทุกวัน
6.	จ.เชียงใหม่	ช่องทางก๊วยผาวอก บ.อรุโณทัย ม.10 ต.เมื่อนะ อ.เชียงดาว	เมืองสาด รัฐฉาน	06.00–18.00 น. ของทุกวัน
7.	จ.เชียงใหม่	ช่องทางหลักแต่ง บ.เปียงหลวง ต.เปียงหลวง อ.เวียงแหง	เมืองเต๋าะ รัฐฉาน	06.00–18.00 น. ของทุกวัน
8.	จ.แม่ฮ่องสอน	ช่องทาง บ.ห้วยคั่นนุ่น ม.4 ต.แม่เงา อ.ขุนยวม	อ.แม่เงา จ.คอกก่อ รัฐคะยา	06.00–18.00 น. ทุกวันพุธ
9.	จ.แม่ฮ่องสอน	ช่องทาง บ.ห้วยผึ้ง ม.4 ต.ห้วยผา อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ของทุกวัน
10.	จ.แม่ฮ่องสอน	ช่องทาง บ.เสาหิน ม.1 ต.เสาหิน อ.แม่สะเรียง	รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ของทุกวัน
11.	จ.กาญจนบุรี	ด่านพระเจดีย์สามองค์ อ.สังขละบุรี	อ.พญาทองชู ภาคตะนาวศรี	06.00-18.00 น. ของทุกวัน
12.	จ.ประจวบ คีรีขันธ์	บ.ไร่ครา ต.คลองวาฬ อ.เมืองประจวบฯ	บ.มุดอง จ.มะริด ภาคตะนาวศรี	06.00–18.00 น. ของทุกวัน

ตารางผนวกที่ 3 จุดผ่านแดนชั่วคราวบริเวณชายแดนไทย – พม่า

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลา เปิด – ปิด
1.	กาญจนบุรี	ด่านพระเจดีย์สามองค์ อ.สังขละบุรี	อ.พญาทองชู ภาคตะนาวศรี	08.30 - 17.00น. ของทุกวัน

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย – สปป.ลาว

ตารางผนวกที่ 4 จุดผ่านแดนถาวร /ด่านสากลบริเวณชายแดนไทย – สปป.ลาว

ลำดับที่	พื้นที่ของไทย		พื้นที่ของสปป.ลาว		เวลา เปิด – ปิด
	จังหวัด	ที่ตั้ง	แขวง	ที่ตั้ง	
1.	เชียงราย	ด่าน อ.เชียงของ	บ่อแก้ว	เมืองห้วยทราย (ด่านสากล)	08.00-18.00 น.
2.	เชียงราย	ด่าน บ.เชียงแสน อ.เชียงแสน	บ่อแก้ว	เมืองต้นฝ้าง (ด่านท้องถิ่น)	08.00-18.00 น.
3.	น่าน	ด่าน บ.ห้วยโก๋น อ.เฉลิมพระเกียรติ	ไชยะบูลี	บ.น้ำเงิน เมืองเงิน (ด่านท้องถิ่น)	08.00-18.00 น.
4.	เลย	ด่านบ้านปากห้วย ต.หนองผือ อ.ท่าลี่	ไชยะบูลี	เมืองแก่นท้าว (ด่านท้องถิ่น)	08.00-18.00 น.
5.	เลย	ด่านสะพานข้าม แม่น้ำเหือง ต.ตาสี อ.ท่าลี่	ไชยะบูลี	บ.เมืองหมอ เมืองแก่นท้าว (ด่านสากล)	08.00-18.00 น.
6.	เลย	ด่าน อ.เชียงคาน	เวียงจันทน์	เมืองसानะคาม (ด่านท้องถิ่น)	08.00-18.00 น.
7.	เลย	ด่าน บ.คกไฟ ต.ปากชม อ.ปากชม	เวียงจันทน์	บ.วัง เมืองसानะคาม (ด่านท้องถิ่น)	08.00-18.00 น.
8.	หนองคาย	ด่านท่าเสาดี อ.เมืองหนองคาย	นครหลวง เวียงจันทน์	ท่าเดื่อ (ด่านท้องถิ่น)	08.00-18.00 น.
9.	หนองคาย	ด่าน อ.บึงกาฬ	บอลิคำไซ	เมืองปากซัน (ด่านสากล)	08.00-18.00 น.
10.	หนองคาย	ด่านสะพาน มิตรภาพไทย-ลาว บ.เหล่าจอมมณี ต.มิชัย อ.เมือง	นครหลวง เวียงจันทน์	บ.ดงพูลี เมืองหาดทรายฟอง (ด่านสากล)	06.00-22.00 น.
11.	นครพนม	ด่าน อ.เมือง นครพนม	คำม่วน	เมืองท่าแขก (ด่านสากล)	08.00-18.00 น.
12.	มุกดาหาร	ด่าน อ.เมือง มุกดาหาร	สะหวัน- นะเขต	เมืองกันทะบูลี (ด่านสากล)	08.00-18.00 น.

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	พื้นที่ของไทย		พื้นที่ของสปป.ลาว		เวลา เปิด – ปิด
	จังหวัด	ที่ตั้ง	แขวง	ที่ตั้ง	
13.	อุบลราชธานี	ด่าน บ.ปากแซง กิ่ง อ.นาตาล	สาละวัน	บ.ปากตะพาน เมืองละคอนเพ็ง (ด่านท้องถิ่น)	08.00–18.00 น.
14.	อุบลราชธานี	ด่านช่องเม็ก อ.สิรินธร	จำปาสัก	บ.วังเต่า (ด่านสากล)	06.00-18.00 น.

ตารางผนวกที่ 5 จุดผ่อนปรนบริเวณชายแดนไทย – สปป.ลาว

ลำดับที่	พื้นที่ของไทย		พื้นที่ของสปป.ลาว		เวลา เปิด – ปิด
	จังหวัด	ที่ตั้ง	แขวง	ที่ตั้ง	
1.	เชียงราย	บ.สบรวก ม.1 ต.เวียง อ.เชียงแสน	บ่อแก้ว	บ.เมืองมอม เมืองด้นฝั้ง	08.00-18.00 น. (ทุกวัน)
2.	เชียงราย	บ.สวนดอก ม.8 ต.บ้านแซว อ.เชียงแสน	บ่อแก้ว	บ.สีเมืองงาม	08.00-18.00 น. (ทุกวัน)
3.	เชียงราย	บ.แจ่มป้อม ต.เหล่ายาว อ.เวียงแก่น	บ่อแก้ว	บ.ด่าน เมืองห้วยทราย	08.00-18.00 น.
4.	เชียงราย	บ.หาดบ้าย ม.1 ต.ริมโขง อ.เชียงของ	บ่อแก้ว	คอยแดง เมืองด้นฝั้ง	09.00-15.00 น. (ทุกพฤหัสบดี และ วันศุกร์)
5.	เชียงราย	บ.ร่มโพธิ์ทอง (เลาเจอ) ม.9 ต.ตับเต่า อ.เทิง	ไซยะบูลี	บ.ปางไฮ เมืองคอบ	08.00–18.00 น. (ทุกวันที่ 20 ของเดือน)
6.	พะเยา	บ.ฮวก ต.ภูซาง กิ่ง อ.ภูซาง	ไซยะบูลี	บ.ปางมอน เมืองเชียงฮ่อน	08.00–18.00 น. (ทุกวันที่ 10,30 ของเดือน)
7.	น่าน	บ.ห้วยสะแดง ต.จอบ อ.ทุ่งช้าง	ไซยะบูลี	บ.ป่าห้วย เมืองเชียงฮ่อน	08.00–18.00 น. (ทุกวันเสาร์ และ อาทิตย์)

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	พื้นที่ของไทย		พื้นที่ของสปป.ลาว		เวลา เปิด – ปิด
	จังหวัด	ที่ตั้ง	แขวง	ที่ตั้ง	
8.	น่าน	บ.ใหม่ไชยแคน ต.ชนแดน อ.สองแคว	ไชยะบูลี	บ.เตสออง เมืองเซียงฮ่อน	08.00–18.00 น. วันที่ลงท้ายด้วย 5
9.	อุดรดิตถ์	บ.ภูคู้ ต.ม่วงเจ็ดต้น อ.บ้านโคก	ไชยะบูลี	บ.ผาแก้ง (บวมลาว) เมืองปากลาย	ทุกวันเสาร์ ถึงเวลา 18.00 น.
10.	อุดรดิตถ์	บ.ห้วยต่าง ต.บ้านโคก อ.บ้านโคก	ไชยะบูลี	บ.ขอนแก่น เมืองบ่อแตน	ทุกวันอังคาร ถึงเวลา 18.00 น.
11.	เลย	บ.เหมืองแพร่ ต.นาเห้ว อ.นาเห้ว	ไชยะบูลี	บ.เหมืองแพร่ เมืองบ่อแตน	08.00–18.00 น. เฉพาะวันโกน และวันพระ
12.	เลย	บ.นาข่า ต.ปากหมัน อ.ด่านซ้าย	ไชยะบูลี	บ.นาข่า เมืองบ่อแตน	08.00–18.00 น. เฉพาะวัน พฤหัสบดี
13.	เลย	บ.นากระเซ้ง ต.อาฮี อ.ท่าลี่	ไชยะบูลี	บ.เมืองหม้อ เมืองแก่นท้าว	08.00–18.00 น. ทุก 1 คำ และ 9 คำ
14.	หนองคาย	บ.เป้งจาน ต.โพนแพง กิ่ง อ.รัตนวาปี	บอลิคำไซ	บ.ทวย เมืองท่าพระบาท	08.00–18.00 น. อาทิตย์ และ พุธ
15.	หนองคาย	บ.บุ่งคล้า อ.บุ่งคล้า	บอลิคำไซ	บ.ปากกระดิ่ง เมืองปากกระดิ่ง	08.00–18.00 น. อังคาร และ ศุกร์
16.	หนองคาย	ม.1 ต.จุมพล อ.โพนพิสัย	นครหลวง เวียงจันทน์	บ.โดนใต้ เมืองปากงึม	08.00–16.00 น. อังคาร และ เสาร์
17.	หนองคาย	บ.ห้วยลาด ต.ปากลาด	แขวงบอลิคำไซ	บ.ทวย เมืองท่าพระบาท	08.00–16.00 น. จันทร์ และ พฤหัสบดี

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	พื้นที่ของไทย		พื้นที่ของสปป.ลาว		เวลา เปิด – ปิด
	จังหวัด	ที่ตั้ง	แขวง	ที่ตั้ง	
18.	หนองคาย	บ.บ้านหม้อ อ.ศรีเชียงใหม่	นครหลวง เวียงจันทน์	บ.ด่านคำ เมืองสีโคดตะบอง	08.00-17.00 น. อังคาร และ เสาร์
19.	หนองคาย	บ.บ้านม่วง อ.สังคม	นครหลวง เวียงจันทน์	บ.โคกแห่ เมืองสังทอง	08.00-16.00 น. พุธ และเสาร์
20.	นครพนม	บ.ดอนแพง ต.บ้านแพง อ.บ้านแพง	บอลิคำไซ	บ.บึงกวาง เมืองปากกระดิ่ง	08.00-18.00 น.
21.	นครพนม	ด่านศุลกากร อ.ท่าอุเทน	คำม่วน	บ.หินบูน เมือง หินบูน	08.00-18.00 น.
22.	นครพนม	บ.ธาตุพนม ต.ธาตุพนม อ.ธาตุพนม	คำม่วน	บ.ปากเซบั้งไฟ เมืองหนองบก	08.00-18.00 น.
23.	นครพนม	บ.หนาดท่า ม.2 ต.บ้านกลาง อ.เมืองนครพนม	แขวงคำม่วน	บ.ปากเป้ง เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน	08.00-14.00 น. อังคารและพุธ
24.	อำนาจเจริญ	บ.ชัยคุ อ.ชานุมาน	สะหวัน นะเขต	บ.เหล้ามะหุด เมืองไซพูทอง	06.00-18.00 น. วันพุธ และ อาทิตย์
25.	อุบลราชธานี	หน้าที่ว่าการ อ.เขมราฐ	สะหวัน นะเขต	บ.นาปากชัน เมืองสองคอน	08.00-18.00 น. จันทร์ – ศุกร์
26.	อุบลราชธานี	บ.สองคอน ต.สองคอน อ.โพธิ์ไทร	สาละวัน	บ.หนองแสง บ.ดอนหมากเคื่อ เมืองตะคอนเพ็ง	08.00-18.00 น. วันพฤหัสบดี
27.	อุบลราชธานี	บ.ด่านเก่า ต.โขงเจียม อ.โขงเจียม	จำปาสัก	บ.สีส้มพัน เมืองชะนะสมบุญ	08.00-18.00 น. อังคาร พุธ ศุกร์ เสาร์
28.	อุบลราชธานี	บ.หนองแสง (ช่องตาอุ) ต.โพนงาม อ.บุญศรี	จำปาสัก	บ.เหียง เมืองสุพุม	08.00-18.00 น. จันทร์ พุธ ศุกร์

ตารางผนวกที่ 6 จุดผ่านแดนชั่วคราวบริเวณชายแดนไทย – สปป.ลาว

ลำดับที่	พื้นที่ของไทย		พื้นที่ของสปป.ลาว		เวลา เปิด – ปิด
	จังหวัด	ที่ตั้ง	แขวง	ที่ตั้ง	
1.	มุกดาหาร	ระหว่าง บ.บางทรายใหญ่ กับ บ.สงเปลือย อ.เมืองมุกดาหาร	สะหวันนะ เขต	ระหว่าง บ.ท่าอุดม กับ บ.นาแก เมืองคันทะบูลี	เปิดในช่วงเวลา ที่มีการก่อสร้าง สะพานฯ

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา

ตารางผนวกที่ 7 จุดผ่านแดนถาวรบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลา เปิด - ปิด
1.	ศรีสะเกษ	ช่องสะง่า อ.ภูสิงห์	ช่องจอม อ.อัลดองเวง จ.อุดรมีชัย	07.00– 20.00น. ของทุกวัน
2.	สุรินทร์	ช่องจอม อ.กาบเชิง	โอรเสม็ด อ.ตำโงง จ.อุดรมีชัย	07.00 –20.00น. ของทุกวัน
3.	สระแก้ว	บ.คลองลึก อ.อรัญประเทศ	ปอยเปต อ.โอโจรว จ.บันเตียเมียนเจย	07.00 –20.00น. ของทุกวัน
4.	จันทบุรี	บ.แหลม อ.โป่งน้ำร้อน	บ.ดวง อ.คุมเรียง จ.พระตะบอง	07.00 –20.00น. ของทุกวัน
5.	จันทบุรี	บ.ผักกาด อ.โป่งน้ำร้อน	เมืองพรหม กรุงไพลิน จ.พระตะบอง	07.00 –20.00น. ของทุกวัน
6.	ตราด	บ.หาดเล็ก อ.คลองใหญ่	จามเขียม อ.มณฑลสีมา จ.เกาะกง	07.00 –20.00น. ของทุกวัน

ตารางผนวกที่ 8 จุดผ่อนปรนบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลา เปิด - ปิด
1.	อุบลราชธานี	ช่องอานม้า อ.น้ำขุ่น	บ้านสะเดียลกว้าง อ.จอมกระสาน จ.พระวิหาร	09.00-15.00 น. ทุกวันอังคาร และ พุธ หักสับดี
2.	สระแก้ว	บ้านตาพระยา อ.ตาพระยา	บ้านบึงตะกวน จ.บันเตียเมียนเจย	09.00-16.00 น. ทุกวันอังคาร พุธ พุธ หักสับดี และศุกร์
3.	สระแก้ว	บ้านหนองปรือ อ.อรัญประเทศ	มาลัย จ.บันเตียเมียนเจย	09.00-16.00 น. ทุกวันอังคาร พุธ พุธ หักสับดี และศุกร์
4.	สระแก้ว	บ้านเขาหิน อ.คลองหาด	พนมไค (บ้านกิโล 13) จ.พระตะบอง	09.00-16.00 น. ของทุกวัน
5.	จันทบุรี	บ้านซันตารี อ.สอยดาว	บ้านโกลำควน จ.พระตะบอง	07.00-16.00 น. ของทุกวัน
6.	จันทบุรี	บ้านบึงชน้าง อ.โป่งน้ำร้อน	บ้านสวายเวง จ.พระตะบอง	07.00-16.00 น. ของทุกวัน
7.	จันทบุรี	บ้านสวนส้ม อ.สอยดาว	สวนส้ม จ.พระตะบอง	07.00-16.00 น. ของทุกวัน
8.	ตราด	บ้านหมื่นด่าน ต.บ่อพลอย อ.บ่อไร่	บ้านศาลเจ้า อ.สัมลุด จ.พระตะบอง	08.30-17.00 น. ของทุกวัน
9.	ตราด	บ้านมะม่วง ต.นนทรีย์ อ.บ่อไร่	บ้านจระก่า อ.สำรูด จ.พระตะบอง	07.00-18.00 น. วันอังคาร พุธ และ พุธ หักสับดี

ที่มา: กลุ่มการค้าชายแดน สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้า
กรมการค้าต่างประเทศ (2550)

ภาคผนวก ค

รายชื่อสินค้าควบคุมการนำเข้าและส่งออก

รายการสินค้าควบคุมการนำเข้าและส่งออกของสหภาพพม่า

ประกาศกระทรวงพาณิชย์ สหภาพพม่า

ฉบับที่ 5/98

วันที่ 20 มีนาคม 1998

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 3(1) ของพระราชบัญญัติควบคุมการนำเข้าและส่งออก (ชั่วคราว) ปี 1947 กระทรวงพาณิชย์แห่งรัฐบาลสหภาพพม่าประกาศห้ามนำเข้าสินค้า ประกาศชนิดสินค้าที่ห้ามนำเข้า

1. ผู้ที่ได้จดทะเบียนเป็นผู้นำเข้า-ส่งออก กลุ่มสหกรณ์ ซึ่งนำเข้าสินค้าในรูปของการค้าปกติ (Normal Trade) ทางทะเล หรือผ่านทางชายแดน ห้ามมิให้นำเข้าสินค้าที่ระบุ นับจากวันที่ออกประกาศ ดังนี้

1. พงชูรส
2. เครื่องดื่ม(Soft drink)
3. ขนมปังกรอบ(Biscuits)
4. อาหาร-ผลไม้กระป๋อง
5. เส้นไหม-ปะหมี่สำเร็จรูป
6. เบียร์
7. เหล้า-เครื่องดื่มแอลกอฮอล์
8. บุหรี่
9. ผลไม้สด
10. สินค้าต้องห้ามอื่นๆที่มีกฎหมายปัจจุบันห้ามนำเข้า

2. สินค้าที่ประกาศห้ามนำเข้า จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ขึ้นกับสถานการณ์ความต้องการของตลาดภายในประเทศ

ฉบับที่ 6/98
วันที่ 22 มีนาคม 1998

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 3(1) ของพระราชบัญญัติควบคุมการนำเข้าและส่งออก (ชั่วคราว) ปี 1947 กระทรวงพาณิชย์แห่งรัฐบาลสหภาพพม่าประกาศห้ามส่งออกสินค้า ประกาศสินค้าชนิดที่ห้ามส่งออก

1. ผู้ที่ได้จดทะเบียนเป็นผู้นำเข้า-ส่งออก กลุ่มสหกรณ์ ซึ่งนำเข้าสินค้าในรูปของการค้าปกติ (Normal Trade) ทางทะเล หรือผ่านทางชายแดน ห้ามมิให้ส่งออกสินค้าที่ระบุ นับจากวันที่ออกประกาศ ดังนี้

1.1 รายการสินค้าห้ามส่งออกในรูปการค้าปกติทางทะเลผลิตผลเกษตรกรรม

1. ข้าว ปลายข้าว แป้งข้าวเจ้า	2. น้ำตาลทราย	3. น้ำตาลทรายดิบ
4. ถั่วลิสง น้ำมันถั่วลิสง	5. เมล็ดงา น้ำมันงา	6. กากถั่วลิสง
7. ถั่ว Gram	8. น้ำมันปิโตรเลียมขม	9. อัญมณี
10. ทองคำ	11. หยก	12. ไช้มุก
13. เพชร	14. ตะกั่ว	15. ดีบุก
16. ทังสแตน	17. วุลแฟรม	18. เงิน
19. ทองแดง	20. สังกะสี	21. ถ่านหิน
22. โลหะอื่น ๆ	23. งาช้าง	24. หนังและเขาสัตว์
25. วัว ควาย ช้าง ม้า / สัตว์หายาก	26. เปลือกกุ้ง(ผง)	27. อาวุธและเครื่องกระสุน
28. วัตถุโบราณ	29. ขางพารา	30. ฝ้าย

1.2 รายการสินค้าห้ามส่งออกในรูปการค้าปกติผ่านทางชายแดนผลิตผลเกษตรกรรม

1. ข้าว ปลายข้าว แป้งข้าวเจ้า	2. น้ำตาลทราย	3. น้ำตาลทรายดิบ
4. ถั่วลิสง น้ำมันถั่วลิสง	5. เมล็ดงา น้ำมันงา	6. กากถั่วลิสง
7. ถั่ว Gram	8. ไม้สัก	9. น้ำมันปิโตรเลียม

10. อัญมณี	11. ทองคำ	12. หยก
13. ไช้มุก	14. เพชร	15. ตะกั่ว
16. ดีบุก	17. ทองสแตน	18. วูลแฟรม
19. เงิน	20. ทองแดง	21. สังกะสี
22. ถ่านหิน	23. โลหะอื่น ๆ	24. งาช้าง
25. ฝ้าย	26. หนังและเขาสัตว์	27. เปลือกกุ้ง(ผง)
28. อาวุธ และเครื่องกระสุน	29. วัตถุโบราณ	30. ขางพารา
31. วัว ควาย ช้าง ม้า / สัตว์หายาก		

2. สินค้าที่ประกาศห้ามส่งออก จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ขึ้นกับสถานการณ์ความต้องการของตลาดภายในประเทศ

3. ประกาศของกระทรวงพาณิชย์ ดังต่อไปนี้ถูกยกเลิกโดยประกาศฉบับนี้

- 3.1 ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 20/92 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 1992
- 3.2 ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 3/93 ลงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 1993

ลงนามโดยพลตรี จอ ตัน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐบาลสหภาพพม่า

รายการสินค้าควบคุมการนำเข้าและส่งออกของสปป.ลาว

รายการสินค้ารัฐคุ้มครองและคุ้มครองตามแผนการ ตามมาตรา 8 ของข้อกำหนดเลขที่ 462/กค ลงวันที่ 8/2/1993 ของกระทรวงการค้า

1. ประเภทสินค้ารัฐคุ้มครองการนำเข้า

- 1.1 น้ำมันเชื้อเพลิงทุกชนิด
- 1.2 เหล็กก่อสร้างทุกชนิด
- 1.3 ซีเมนต์ทุกชนิด
- 1.4 ข้าวสารทุกชนิด
- 1.5 รถทุกชนิด

2. ประเภทสินค้ารัฐคุ้มครองการส่งออกที่มีโควตา

- 2.1 ไม้ซุงทุกชนิด โคนไม้
- 2.2 ไม้แปรรูปทุกชนิดรวมทั้งไม้ ไม้ชิ้นเล็ก และตะปุมไม้

3. ประเภทสินค้ารัฐคุ้มครองการนำเข้าตามแผนการเฉพาะ

3.1 สินค้าประเภทอาหารทุกประเภท

1. เนื้อหมู และหมูทั้งตัว
2. เนื้อวัว และวัวทั้งตัว
3. เนื้อควาย และควายทั้งตัว
4. ปลาน้ำจืดทุกชนิด
5. ผลิตภัณฑ์นมประเภทต่าง ๆ
6. อาหารกระป๋องทุกประเภท รวมทั้งผลไม้กระป๋อง
7. อาหารแห้งแข็งประเภทเนื้อ ปลาและอาหารทะเล
8. เครื่องปรุงรสอาหาร (น้ำปลา น้ำซีอิ๊ว น้ำส้ม น้ำพริก น้ำซอส มะเขือเทศ ผงชูรส)
9. ขนมทุกประเภท
10. สีสผสมอาหารทุกประเภท
11. สารกันบูดประเภทต่างๆ

12. สารทดแทนความหวาน

13. เครื่องดื่มทุกประเภท (น้ำดื่มบริสุทธิ์ เหล้า เบียร์)

3.2 สินค้าประเภทพันธุ์

1. พันธุ์พืช สัตว์ทุกชนิด
2. สัตว์มีชีวิตทุกประเภท

3.3 ปุ๋ยวิทยาศาสตร์และปุ๋ยทุกประเภท

3.4 สินค้าประเภทวัฒนธรรม

1. คลิปเทปวีดีโอ คลิปเทปเพลง ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับประเพณี
2. फिल्मภาพยนตร์
3. หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ ที่ได้ตรวจตราแล้ว
4. หนังสือเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ
5. เครื่องดนตรี
6. เครื่องเล่นประเภทฟุ่มเพียดึงแนวคิดของเยาวชนชาวหนุ่มสาว เช่น ตู้เครื่องเล่น (ตู้เกม)
7. เครื่องแกะสลัก ภาพเขียน รูปแกะสลัก
8. เครื่องรับ – ส่งผ่านดาวเทียม

3.5 สินค้าประเภทสื่อสาร

1. พาหนะสื่อสารทุกประเภท

3.6 สินค้าประเภทยาโรค

1. ยารักษาโรคทุกชนิด นอกจากยาที่ได้ห้ามไม่ให้นำเข้าในข้อ 5 สารบัญเลขที่ 1 3.7 ปืนกีฬา
2. ปืนลมทุกชนิด
3. ปืนแวงเคอลง
4. ปืนลูกซอง

3.7 กีฬาวัดนธรรม

1. สนุกเกอร์

4. ประเภทสินค้ารัฐคุ้มครองการส่งออกตามแผนการวิชาเฉพาะ

สินค้ากสิกรรมทุกประเภท

สินค้าเครื่องป่าของดงทุกประเภท

สินค้าประเภทหนังสือเป็นแผ่น

สินค้าประเภทไม้ซุง ไม้เลื้อย ไม้ปูลานทุกชนิด

บรรดาประเภทสินค้าที่กล่าวมาข้างต้นนั้นกระทรวงการค้าจะไม่ถือเป็นสินค้าและจะไม่
ออกใบอนุญาตนำเข้าหรือสินค้าส่งออกให้เด็ดขาด

รายการสินค้าที่รัฐบาลลาวอนุญาตให้ผู้นำเข้าแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศ (เหรียญ
สหรัฐ ฯ) ได้ เนื่องจากรัฐบาลเห็นว่าป็นสินค้าที่จำเป็น

1. อาหาร ได้แก่ ข้าว น้ำตาล ผลิตภัณฑ์นม ผงชูรส แป้งทุกชนิด
2. วัสดุก่อสร้าง ได้แก่ ปูนซีเมนต์ เหล็กเส้นทุกชนิด กระเบื้องมุงหลังคา สังกะสี ท่อพีวีซี
สายไฟ สีทาบ้าน
3. น้ำมันเชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล น้ำมันก๊าด
4. สินค้าที่ใช้งานเกษตรกรรม ได้แก่ ปุ๋ย อาหารสัตว์ ป้อน้ำ รถไถนา เครื่องสีข้าว
5. เครื่องใช้ ได้แก่ สบู่ ผงซักฟอก

รายชื่อสินค้าควบคุมนำเข้า – ส่งออก

ประเภทสินค้าห้ามนำเข้า

1. อาวุธสงครามทุกชนิด
2. พาหนะที่มีพวงมาลัยขวาทุกประเภท (เฉพาะเป็นสินค้า)
3. ชิ้นส่วนของสัตว์ทุกประเภท เช่น กระดูก หนัง เท้า ปีก หัว เป็นต้น
4. ประเภทยาเสพติด เช่น ฝิ่น เฮโรอีน มอร์ฟีน กัญชา โคเคน พืชกระท่อม วัตถุ หรือ

สารพิษทุกชนิด เช่น วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตใจและประสาท ยาพิษ เป็นต้น สารเคมีเพื่อใช้ผสมและผลิตเป็นสารดังกล่าว

5. ยารักษาโรคแก้ปวด ลดไข้ที่มีส่วนผสม เช่น เฟมาเซดิน คาเฟอิน แอมเฟตามีน และสารที่คล้ายคลึงแอมเฟตามีน ซึ่งเคยมีชื่อการค้าและตามชื่อการค้า ดังนี้ คือ ยาปวดหาย ยาทันใจ ยาปวดบรูดา ยาแก้ปวดตราครก ยาคาก้า ยาอาวีลอน ยาโกลิชิ ดินดี หรือชื่ออื่นที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่เป็นยาตัวเดียว ยาชุด ยาชม ยาไม้ได้มาตรฐาน(ยาหม้ออายุการใช้งาน ยาเสื่อมคุณภาพ ยาปลอม) ถ้ามียาต้องห้ามอื่น ๆ อีกให้ปฏิบัติตามแผนงานการประกาศใช้

6. เครื่องวัฒนธรรม เช่น

- หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ รูปภาพ ฟิล์มวิดีโอของกลุ่มคนลาว คนต่างด้าว และต่างประเทศที่ไม่ได้อยู่ต่างประเทศ

- หนังสือสังคม การเมือง และวรรณคดีต่างๆ ที่มีสาระเกี่ยวกับการปองร้าย และโฆษณาโค่นล้ม โจมตีพรรครัฐ และการปฏิบัติสังคมนิยมโดยรวม

- หนังสือ วารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์แบบลามก อนาจาร

- รูปภาพแบบลามก ฟิล์มวิดีโอและภาพยนตร์ไปทุกชนิด

- เครื่องเล่นการพนัน เช่น ไพ่ และอื่น ๆ

- เครื่องนุ่มห่มที่ขัดต่อประเพณี เช่น เสื้อแบบเปิดเปลือย กระโปรงสั้น เสื้อที่มีลวดลายที่ไม่เหมาะสมกับประเพณี

7. สินค้ากิจกรรมที่มีการผลิตอยู่ภายในประเทศ เช่น พริก มะเขือ มะเขือเทศ ถั่วลันเตา มะนาว ผลไม้อื่นๆ ตามฤดูกาล

8. ประเภทเศษเคมีและเศษและเศษเหลือการผลิตอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย

ประเภทสินค้าที่ห้ามส่งออก

1. ปืนแก๊ป ปืนเฟิง ปืนลูกซอง ปืนที่ใกล้เคียง ลูกปืนทุกชนิด และชิ้นส่วนทุกชนิดของปืน

2. เครื่องโบราณคดีและวัตถุโบราณ เช่น หนังสือโบราณ ประวัติศาสตร์เก่าพระพุทธรูป เครื่องใช้เครื่องประดับที่ทำด้วยวัตถุที่มีคุณค่าสูงเก่าแก่เป็นของพื้นบ้านพื้นเมืองและหายาก เงินเหรียญ เงินเก่า เงินแท่งที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงวัฒนธรรมแล้ว

3. เครื่องหรือพัสดุที่มีหรือบรรจุสารยาเสพติด เช่น ฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอิน กัญชา โคเคน

พืชกระท่อม วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตใจและประสาท เช่น แอมเฟตามีน และจำพวกคล้ายคลึงแอมเฟตามีน พร้อมทั้งสารเคมีเพื่อใช้ผสมและผลิตเป็นสารดังกล่าว

4. ไม้ซุงทุกชนิด (ยกเว้นกรณีพิเศษ)
5. ไม้เลื้อยขนาด 15/80 เซนติเมตร ขึ้นไป (ความยาวไม่จำกัด)
6. หวายดิบทุกชนิดและหวายเส้นที่ปรุงแต่งเบื้องต้น (หวายปอกและหวายตาแห้ง)
7. สัตว์ป่าทุกชนิด

บัญชีรายการสินค้า สิ่งของ ที่ถูกยกเว้นจากการตรวจสอบ

1. รายการสินค้าที่กำหนดตามคุณลักษณะของสินค้า เช่น

- อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันประเทศ ป้องกันความสงบ รวมทั้งอาวุธสงคราม และลูกกระสุน
- วัตถุระเบิด และอุปกรณ์ที่ใช้ในการระเบิด
- เครื่องประดับสำเร็จรูป หรือครึ่งสำเร็จรูปรวมทั้งอัญมณีและโลหะมีค่าที่ยังไม่ตกแต่ง
- เครื่องศิลปะวัฒนธรรมดั้งเดิม
- ดอกไม้สด หรือแห้ง
- สัตว์ที่มีชีวิตที่อยู่ในหมวด 1 และในรหัสเบื้องต้น 0301 และรหัสเบื้องต้น 9508 ของหนังสือพิกัดอัตราภาษีศุลกากร
- อาหารสด แช่เย็น หรือแช่แข็ง ที่อยู่ในหมวด 01,03 ซึ่งอยู่ในรหัสเบื้องต้น 0401 0403 0404 0405 0406 0407 0408 และ 0410
- หนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ
- เครื่องนุ่งห่มที่ใช้แล้ว
- ยางรถที่ใช้แล้ว
- เศษของโลหะธรรมดา เช่น เหล็ก ทองเหลือง อลูมิเนียม ตะกั่ว สังกะสี ในรหัสเบื้องต้น 7204 7404 7602 7802 7902 และ 8002

2. รายการสินค้าที่กำหนดตามเป้าหมายของการใช้สอย โดยมีการยืนยันอย่าง

ชัดเจน เช่น

- เครื่องบริจาครของรัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การจัดตั้งสากลให้แก่รัฐบาล หรือมูลนิธิที่

รับรู้ว่าเป็นทางการ

- สิ่งของที่นำเข้ามาใช้งานรวมของรัฐ รวมทั้งสิ่งของใช้ตามโครงการของรัฐบาลที่ได้รับอนุญาตจากองค์การของรัฐที่เกี่ยวข้อง และได้รับอนุมัติเป็นการเฉพาะจากกระทรวงการเงินให้ยกเว้นจากการตรวจสอบ

- ของขวัญ และสิ่งของอื่นๆ ที่นำเข้ามาใช้ปฏิบัติงานของบรรดาสถานทูต กงสุล หรือองค์การจัดตั้งสากลต่างๆ รวมทั้งองค์การของสหประชาชาติ

- อุปกรณ์สำหรับใช้ในวิชาชีพ ในระบบการนำเข้าชั่วคราวของภาษี

- เครื่องตัวอย่างที่มีลักษณะทางการค้า และสิ่งของต่างๆ เพื่อนำมาวางแสดง

- फिल्मภาพยนตร์ขนาด 35 มม. และชนิดเป็นม้วนเทปเพื่อมาฉายให้แก่มวลชนทั่วไปได้ชม

- ของขวัญส่วนบุคคลและมรดกตกทอด ซึ่งได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ

- เครื่องใช้ส่วนตัวที่นำติดตัวหรือไม่ได้นำติดตัวมากับผู้โดยสารที่ไม่ใช่เป็นลักษณะของ

สินค้า

รายการสินค้า สิ่งของดังกล่าวข้างต้นนี้ จะมีการทบทวนใหม่ และแก้ไขจากรัฐบาลในแต่ละระยะ

ภาคผนวก ง
ข้อมูลสถิติการค้าที่ใช้ในการคำนวณตัวแบบ

ตารางผนวกที่ 9 สถิติมูลค่าการนำเข้ารวมและมูลค่าการนำเข้าสินค้าตามระบบ Hs Code:12 ของไทยจากประเทศสมาชิก

ปี	มูลค่าการนำเข้ารวม (ดอลลาร์สหรัฐ)				มูลค่าการนำเข้าสินค้าตามระบบ HS Code:12 (ดอลลาร์สหรัฐ)			
	ไทย-กัมพูชา	ไทย-สปป.ลาว	ไทย-พม่า	ไทย-เวียดนาม	ไทย-กัมพูชา	ไทย-สปป.ลาว	ไทย-พม่า	ไทย-เวียดนาม
2542								
ไตรมาสที่ 1	4,815,155	9,454,651	29,513,504	54,053,378	14,931	529,357	1,010,636	79,150
ไตรมาสที่ 2	3,517,948	18,390,967	29,928,699	53,204,608	2,060,240	280,421	1,147,654	127,050
ไตรมาสที่ 3	3,259,072	16,582,286	24,108,608	59,827,509	2,087,500	168,658	717,596	69,550
ไตรมาสที่ 4	3,086,150	11,912,072	28,349,231	60,668,261	485,772	1,090,773	48,600	36,002
2543								
ไตรมาสที่ 1	1,449,112	15,880,480	45,387,904	92,238,706	67,202	93,250	307,995	89,124
ไตรมาสที่ 2	2,505,981	27,701,731	48,461,174	66,126,385	271,836	171,087	1,704,822	5,220,084
ไตรมาสที่ 3	1,734,449	17,270,059	75,766,076	76,216,096	91,450	201,345	274,095	9,937,246
ไตรมาสที่ 4	2,211,664	15,164,121	87,955,658	97,497,249	131,315	838,196	204,565	5,248,293
2544								
ไตรมาสที่ 1	4,940,187	27,541,089	186,821,874	93,771,542	1,470,948	93,250	299,256	5,145,596
ไตรมาสที่ 2	2,906,954	24,685,016	133,576,564	80,912,337	699,686	171,087	526,202	6,021,188
ไตรมาสที่ 3	2,003,248	18,741,557	276,770,444	80,120,445	127,138	201,345	145,246	9,577,429

ตารางผนวกที่ 9 (ต่อ)

ปี	มูลค่าการนำเข้ารวม (ดอลลาร์สหรัฐ)				มูลค่าการนำเข้าสินค้าตามระบบ HS Code:12 (ดอลลาร์สหรัฐ)			
	ไทย-กัมพูชา	ไทย-สปป.ลาว	ไทย-พม่า	ไทย-เวียดนาม	ไทย-กัมพูชา	ไทย-สปป.ลาว	ไทย-พม่า	ไทย-เวียดนาม
ไตรมาสที่ 4 2545	2,442,214	17,951,248	205,996,773	71,594,733	45,017	838,196	25,330	10,426,432
ไตรมาสที่ 1	2,326,479	18,594,242	226,795,334	59,072,061	13,172	1,550,596	431,110	9,082,250
ไตรมาสที่ 2	4,551,939	24,582,746	239,921,304	65,190,618	387,224	925,974	421,154	8,191,278
ไตรมาสที่ 3	2,077,304	24,136,858	260,199,710	59,539,087	147,630	626,815	-	8,463,057
ไตรมาสที่ 4 2546	2,156,833	25,593,506	175,555,675	54,748,522	43,669	2,923,592	305,020	3,487,190
ไตรมาสที่ 1	1,335,065	22,842,247	43,672,377	71,740,250	10,877	2,890,372	983,851	6,137,667
ไตรมาสที่ 2	2,401,548	25,787,033	42,272,602	71,659,362	59,970	2,612,588	931,143	6,516,479
ไตรมาสที่ 3	3,577,452	27,803,829	470,060,569	103,813,104	24,765	621,857	257,330	7,384,583
ไตรมาสที่ 4 2547	4,936,162	26,246,885	345,359,658	86,146,765	13,390	2,777,455	500,200	4,649,930
ไตรมาสที่ 1	5,703,499	28,379,366	279,352,258	85,963,086	107,721	3,893,038	4,259,183	5,391,831

ตารางผนวกที่ 9 (ต่อ)

ปี	มูลค่าการนำเข้ารวม (ดอลลาร์สหรัฐ)				มูลค่าการนำเข้าสินค้าตามระบบ HS Code:12 (ดอลลาร์สหรัฐ)			
	ไทย-กัมพูชา	ไทย-สปป.ลาว	ไทย-พม่า	ไทย-เวียดนาม	ไทย-กัมพูชา	ไทย-สปป.ลาว	ไทย-พม่า	ไทย-เวียดนาม
ไตรมาสที่ 2	4,861,674	28,650,322	330,322,606	103,346,882	172,914	1,366,211	3,651,979	2,904,090
ไตรมาสที่ 3	9,328,865	27,108,133	354,415,259	120,076,103	34,478	1,307,831	3,005,873	8,267,708
ไตรมาสที่ 4	7,526,357	30,105,380	382,994,872	127,288,939	235,641	4,319,471	3,208,579	6,322,610
2548								
ไตรมาสที่ 1	5,652,895	28,472,626	400,218,102	206,876,571	240,164	3,358,977	7,535,150	6,428,825
ไตรมาสที่ 2	6,410,004	39,488,601	436,361,350	154,227,548	528,695	1,070,991	2,907,308	6,784,266
ไตรมาสที่ 3	5,291,626	57,449,060	461,721,607	286,552,161	1,278,326	2,498,333	504,390	6,656,463
ไตรมาสที่ 4	14,051,480	98,946,253	488,615,854	242,058,412	16,494,402	4,439,703	853,168	4,913,990
2549								
ไตรมาสที่ 1	6,119,615	103,544,817	475,952,891	247,570,258	2,105,497	2,400,729	2,237,401	2,727,841
ไตรมาสที่ 2	9,018,259	159,677,106	537,854,391	214,455,621	619,037	1,474,383	1,850,521	5,496,326
ไตรมาสที่ 3	5,823,328	111,070,851	658,146,576	232,455,910	58,728	3,049,739	435,615	3,648,137
ไตรมาสที่ 4	13,701,137	141,474,013	649,155,014	201,065,228	16,382,851	4,981,206	621,708	5,459,261

ที่มา: กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร (2550)

ตารางผนวกที่ 10 สถิติข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP), ดัชนีราคาผู้บริโภค(CPI), ดัชนีราคาสินค้านำเข้า(PM), อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EX), ราคาสินค้านำเข้าHS Code:12 รายประเทศ (P_{yi}) และ ราคาสินค้าภายในประเทศไทย(P_{yt}) ที่ใช้ในการคำนวณตัวแบบ

ปี	GDP _t	CPI _t	PM	EX _t	P _{yi}	P _{yt} (กิโลกรัม : ดอลลาร์สหรัฐ)			
	(ล้านดอลลาร์สหรัฐ)			(บาท:ดอลลาร์สหรัฐ)	(กิโลกรัม:ดอลลาร์สหรัฐ)	กัมพูชา	สปป.ลาว	พม่า	เวียดนาม
2542									
ไตรมาสที่ 1	19,373.00	96.5	98.87	37.0510	0.2627	1.3246	0.2112	0.2752	0.2611
ไตรมาสที่ 2	18,430.70	95.8	98.93	37.1795	0.2368	0.2296	0.2515	0.2796	0.5952
ไตรมาสที่ 3	18,638.89	96.1	99.33	38.3252	0.2138	0.2064	0.2002	0.2348	0.2676
ไตรมาสที่ 4	19,445.58	96.6	99.7	38.8061	0.2158	0.2161	0.2085	0.1482	0.2870
2543									
ไตรมาสที่ 1	20,298.86	97.4	99.16	37.6543	0.2082	0.1845	0.1697	0.1957	0.6976
ไตรมาสที่ 2	18,810.15	97.3	99.66	38.6615	0.2494	0.1034	0.1507	0.1500	0.3777
ไตรมาสที่ 3	17,850.21	98.1	100.26	40.9905	0.2398	0.2557	0.1891	0.2886	0.3924
ไตรมาสที่ 4	18,114.98	98.2	100.9	43.3423	0.2216	0.1688	0.1964	0.2400	0.4661
2544									
ไตรมาสที่ 1	17,989.97	98.7	101.13	43.2198	0.2797	0.0922	0.1576	0.1334	0.4483
ไตรมาสที่ 2	16,371.57	99.8	100.63	45.3920	0.2207	0.1119	0.1435	0.1463	0.4478

ตารางผนวกที่ 10 (ต่อ)

ปี	GDP _t	CPI _t	PM	EX _t	P _{yi}	P _{yt} (กิโลกรัม : ดอลลาร์สหรัฐ)			
	(ล้านดอลลาร์สหรัฐ)			(บาท:ดอลลาร์สหรัฐ)	(กิโลกรัม :ดอลลาร์สหรัฐ)	กัมพูชา	สปป.ลาว	พม่า	เวียดนาม
ไตรมาส 3	16,615.54	99.7	100.46	44.9509	0.2166	0.3268	0.1612	0.1575	0.4531
ไตรมาส 4	18,176.87	99.2	99.73	44.3451	0.2203	0.2592	0.1801	0.3818	0.3997
2545									
ไตรมาส 1	18,573.37	99.3	100.466	43.7432	0.2195	0.1291	0.1553	0.1805	0.4036
ไตรมาส 2	18,230.39	100	100.83	42.7877	0.2190	0.1170	0.1552	0.1588	0.4058
ไตรมาส 3	18,775.21	100	101.5	42.0685	0.2295	0.3496	0.2481	0	0.4104
ไตรมาส 4	19,685.83	100.6	101.93	43.4171	0.2437	0.3387	0.3645	0.1236	0.4204
2546									
ไตรมาส 1	20,292.66	101.2	104.13	42.7993	0.2662	0.2631	0.2885	0.2166	0.4787
ไตรมาส 2	19,696.15	101.7	104.2	42.2273	0.2567	0.3754	0.1908	0.2234	0.4917
ไตรมาส 3	20,391.01	101.9	104.86	41.3131	0.2678	0.3500	0.2901	0.2361	0.4849
ไตรมาส 4	23,265.25	102.2	105.7	39.7813	0.3264	0.1502	0.3049	0.2295	0.4829
2547									
ไตรมาส 1	23,632.00	103.2	107.36	39.2136	0.3717	0.3359	0.2311	0.2874	0.4830

ตารางผนวกที่ 10 (ต่อ)

ปี	GDP _t	CPI _t	PM	EX _t	P _{yi}	P _{yt} (กิโลกรัม : ดอลลาร์สหรัฐ)			
	ล้านดอลลาร์สหรัฐ			บาท : ดอลลาร์สหรัฐ	กิโลกรัม : ดอลลาร์สหรัฐ	กัมพูชา	สปป.ลาว	พม่า	เวียดนาม
ไตรมาส 2	22,011.84	104.4	108.46	40.2709	0.3850	0.1859	0.1972	0.3990	0.4822
ไตรมาส 3	21,672.28	105.3	110	41.3032	0.3551	0.1817	0.3673	0.5205	0.4499
ไตรมาส 4	24,320.70	105.4	111.3	40.2917	0.2934	0.3617	0.3398	0.4965	0.4516
2548									
ไตรมาส 1	24,858.02	106.1	112.83	38.6120	0.3308	0.3623	0.2453	0.4995	0.4542
ไตรมาส 2	23,156.50	108.3	114.76	40.0962	0.3073	0.4564	0.2199	0.5164	0.4716
ไตรมาส 3	22,853.94	111.2	118.4	41.3353	0.3095	0.1829	0.2902	0.3815	0.4682
ไตรมาส 4	24,908.52	111.7	118.63	41.0354	0.3003	0.5019	0.4516	0.5639	0.4672
2549									
ไตรมาส 1	25,945.91	112.2	119.93	39.3342	0.3360	0.2142	0.2678	0.2408	0.4846
ไตรมาส 2	25,645.60	114.8	123.866	38.1188	0.2874	0.3514	0.2997	0.2710	0.4588
ไตรมาส 3	26,198.71	115.2	126.46	37.6896	0.2841	0.2693	0.3645	0.3200	0.4591
ไตรมาส 4	29,160.32	115.4	124.4	36.5718	0.2936	0.3638	0.4149	0.3542	0.4602

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ (2550)

ภาคผนวก จ
ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ตารางผนวกที่ 11 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้าสินค้ารวมจากกัมพูชา

Method: Least Squares

Included observations: 32

White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors & Covariance

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDPT	2.169546	1.419307	1.528595	0.1380
CPIT_PM	-10.46122	8.477413	-1.234011	0.2278
EXT	1.016808	1.736563	0.585529	0.5631
DUMMY	-0.041521	0.145469	-0.285427	0.7775
C	-4.552836	6.859721	-0.663706	0.5125
R-squared	0.596094	Mean dependent var		6.594212
Adjusted R-squared	0.536256	S.D. dependent var		0.267229
S.E. of regression	0.181980	Akaike info criterion		-0.427241
Sum squared resid	0.894150	Schwarz criterion		-0.198220
Log likelihood	11.83585	F-statistic		9.961793
Durbin-Watson stat	1.715955	Prob(F-statistic)		0.000044

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 12 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้าสินค้ารวมจากสปป.ลาว

Method: Least Squares

Included observations: 32

White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors & Covariance

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDPT	3.117486	0.997405	3.125598	0.0042
CPIT_PM	-21.26059	4.950521	-4.294618	0.0002
EXT	5.170465	1.368046	3.779453	0.0008
DUMMY	-0.175917	0.085559	-2.056086	0.0496

ตารางผนวกที่ 12 (ต่อ)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-14.55240	5.340808	-2.724756	0.0112
R-squared	0.767145	Mean dependent var		7.471341
Adjusted R-squared	0.732648	S.D. dependent var		0.305446
S.E. of regression	0.157934	Akaike info criterion		-0.710679
Sum squared resid	0.673465	Schwarz criterion		-0.481658
Log likelihood	16.37086	F-statistic		22.23803
Durbin-Watson stat	1.353927	Prob(F-statistic)		0.000000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 13 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้าสินค้ารวมจากพม่า

Method: Least Squares

Included observations: 32

White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors & Covariance

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDPT	7.951077	2.095042	3.795187	0.0008
CPIT_PM	-7.963430	8.126386	-0.979947	0.3358
EXT	13.77027	1.983777	6.941440	0.0000
DUMMY	-0.218305	0.309003	-0.706480	0.4859
C	-48.26172	11.12741	-4.337193	0.0002
R-squared	0.712652	Mean dependent var		8.240760
Adjusted R-squared	0.670082	S.D. dependent var		0.462629
S.E. of regression	0.265727	Akaike info criterion		0.329908
Sum squared resid	1.906495	Schwarz criterion		0.558929
Log likelihood	-0.278521	F-statistic		16.74068
Durbin-Watson stat	1.474159	Prob(F-statistic)		0.000001

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 14 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้าสินค้ารวมจากเวียดนาม

Method: Least Squares

Included observations: 32

White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors & Covariance

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDPT	0.996749	0.897338	1.110785	0.2765
CPIT_PM	-21.07915	5.349055	-3.940724	0.0005
EXT	3.662745	1.030450	3.554510	0.0014
DUMMY	-0.042220	0.069226	-0.609891	0.5470
C	-2.505867	4.186915	-0.598500	0.5545
R-squared	0.846641	Mean dependent var		7.998360
Adjusted R-squared	0.823921	S.D. dependent var		0.226250
S.E. of regression	0.094939	Akaike info criterion		-1.728570
Sum squared resid	0.243360	Schwarz criterion		-1.499549
Log likelihood	32.65713	F-statistic		37.26431
Durbin-Watson stat	1.640919	Prob(F-statistic)		0.000000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 15 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้ารายสินค้าจากกัมพูชา

Method: Least Squares

Included observations: 32

White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors & Covariance

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDPT	10.26959	5.810188	1.767515	0.0884
PYT_PYC	0.592920	0.684541	0.866156	0.3940
EXT	-0.011261	9.335961	-0.001206	0.9990
DUMMY	-0.959569	0.508784	-1.886005	0.0701

ตารางผนวกที่ 15 (ต่อ)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-38.55099	37.55567	-1.026503	0.3138
R-squared	0.806535	Mean dependent var		5.317605
Adjusted R-squared	0.788984	S.D. dependent var		0.838120
S.E. of regression	0.799961	Akaike info criterion		2.534095
Sum squared resid	17.27833	Schwarz criterion		2.763116
Log likelihood	-35.54551	F-statistic		1.756986
Durbin-Watson stat	1.451330	Prob(F-statistic)		0.166749

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 16 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้ารายสินค้าจากสปป.ลาว

Method: Least Squares

Included observations: 32

White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors & Covariance

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDPT	5.926186	2.160986	2.742352	0.0107
PYT_PYL	-0.850434	0.530233	-1.603889	0.1204
EXT	7.997704	3.020612	2.647710	0.1134
DUMMY	0.203752	0.253049	0.805189	0.0277
C	-32.52302	12.83028	-2.534863	0.0174
R-squared	0.712543	Mean dependent var		5.988796
Adjusted R-squared	0.669957	S.D. dependent var		0.530080
S.E. of regression	0.304527	Akaike info criterion		0.602489
Sum squared resid	2.503897	Schwarz criterion		0.831511
Log likelihood	-4.639832	F-statistic		16.73181
Durbin-Watson stat	1.882214	Prob(F-statistic)		0.000001

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 17 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้ารายสินค้าจากพม่า

Method: Least Squares

Included observations: 32

White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors & Covariance

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDPT	-6.208260	4.992099	-1.243617	0.2243
PYT_PYM	0.711918	0.852640	0.834958	0.4111
EXT	-14.14834	7.774233	-1.819902	0.1799
DUMMY	1.515931	0.800794	1.893033	0.0691
C	54.45408	32.40261	1.680546	0.1044
R-squared	0.540915	Mean dependent var		5.651687
Adjusted R-squared	0.428458	S.D. dependent var		1.166696
S.E. of regression	1.089185	Akaike info criterion		3.151338
Sum squared resid	32.03077	Schwarz criterion		3.380359
Log likelihood	-45.42141	F-statistic		2.142290
Durbin-Watson stat	2.176353	Prob(F-statistic)		0.102931

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 18 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ไทยนำเข้ารายสินค้าจากเวียดนาม

Method: Least Squares

Included observations: 32

White Heteroskedasticity-Consistent Standard Errors & Covariance

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GDPT	5.668287	2.461306	2.302959	0.0292
PYT_PYV	-0.184164	1.037875	-0.177444	0.8605
EXT	24.70258	4.274035	5.779686	0.0000
DUMMY	0.262838	0.227505	1.155309	0.2581

ตารางผนวกที่ 18 (ต่อ)

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-57.90896	16.07046	-3.603442	0.0013
R-squared	0.644083	Mean dependent var		6.478071
Adjusted R-squared	0.591355	S.D. dependent var		0.720465
S.E. of regression	0.460560	Akaike info criterion		1.429853
Log likelihood	-17.87764	F-statistic		12.21510
Durbin-Watson stat	1.228351	Prob(F-statistic)		0.000009

ที่มา: จากการคำนวณ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล

นางสาวชวัลกร ชนะพันธุ์

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันพฤหัสบดีที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2526

สถานที่เกิด

จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติการศึกษา

เศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตำแหน่งปัจจุบัน

พนักงานส่งเสริมการลงทุน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน